

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в Област Кърджали (2011 – 2015)

Октомври 2010

Областната стратегия за развитие на социалните услуги е съгласувана от Областния съвет за развитие на област Кърджали с Решение № 01/23.01.2010г., взето с Протокол № 01/23.12.2010 г. и от Директора на Регионална дирекция „Социално подпомагане” – Кърджали с писмо № 609-20/29.10.2010г и утвърдена от Областния управител на област Кърджали със Заповед № РД-09-1/04.01.2011г.

Съдържание

Резюме	6
Раздел А: Контекст и оценка на нуждите	9
1 Контекст.....	9
1.1 Предистория: как е създадена стратегията	9
1.2 Обхват и фокус на стратегията	9
1.3 Съответствие с международни, национални и местни политики.....	10
1.3.1 Национални приоритети в развитието на социалните услуги.....	10
1.3.2 Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги	11
1.3.3 Стратегически документи	12
2 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Кърджали .13	13
2.1 Тенденции в развитието на област Кърджали.....	14
2.2 Идентифицирани рискови групи и потребности.....	15
2.3 Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения	20
Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги.....	22
3 Визия и цели.....	22
3.1 Визия	22
3.2 Ценности и принципи	22
3.3 Приоритети на областната стратегия	23
3.3.1 Направления	23
3.3.2 Целеви групи	24
3.4 Цели.....	24
3.4.1 Общи и конкретни цели	24
3.4.2 Ключови индикатори за постиженията на Стратегията.....	26
4 Интервенция – социални услуги и мерки	27
4.1 Направление 1: Превенция за деца и семейства в риск	28
4.2 Направление 2: Деинституционализация на грижите за децата	47
4.3 Направление 3: Социално включване на уязвими общности	53
4.4 Направление 4: Грижа за старите хора	65
5 Система на мониторинг и оценка	74
5.1 Цели и задачи на мониторинга и оценката	74
5.2 Логическа рамка и ключови индикатори за успех.....	75
5.3 Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията.....	85
5.3.1 Създаване на звено за мониторинг и оценка.....	85
5.3.2 Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка.....	86
Раздел В: План за действие	88
6 Институционална рамка на изпълнението на стратегията.....	88

6.1	Отговорности и роли в изпълнението на стратегията	88
6.1.1	Областен управител и Областен съвет за развитие	88
6.1.2	РДСП и ДСП.....	90
6.1.3	Общини	92
6.1.4	Държавна агенция за закрила на детето	94
6.1.5	РИО на МОМН.....	94
6.1.6	Регионален център по здравеопазване	96
6.1.7	Дирекции Бюро по труда.....	96
6.1.8	Неправителствени организации	97
6.1.9	Местен бизнес, организации на бизнеса.....	98
6.2	Механизми на партньорството	98
7	Ресурси	99
7.1	Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията	99
7.1.1	Създаване на Регионален ресурсен център – Кърджали.....	99
7.1.2	Изграждане на административен и организационен капацитет.....	101
7.1.3	Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги.....	104
7.2	Източници на финансиране на Стратегията	106
7.2.1.	Необходими средства за финансиране на социалните услуги в област Кърджали	106
7.2.2	Структура на средствата за финансиране на социалните услуги по общини	109
7.2.3	Други необходими ресурси.....	111
7.2.4	Източници на финансиране	112
8	Комуникационна програма	114
8.1	Цели, задачи и методи	115
8.2	Оперативно изпълнение на комуникационната програма	117
9	Етапи в изпълнението на стратегията.....	118
9.1	Основни етапи	118
9.2	Оперативен план с времеви график за изпълнение на Стратегията.....	120
Раздел Г: Приложения.....		124
10	Оценка на потребностите от социални услуги.....	124
10.1	Приложение 1: Финален доклад за анализ на ситуацията и оценката на потребностите в област Кърджали	
10.2	Приложение 2: Рискови групи и потребности от социални услуги в област Кърджали.....	125
11	Приложение 3: Териториален разрез на планирането по общини в област Кърджали...	
11.1	Приложение 3.1. Планирани услуги в община Ардино.....	133
11.2	Приложение 3.2. Планирани услуги в община Джебел.....	136
11.3	Приложение 3.3. Планирани услуги в община Кирково	140
11.4	Приложение 3.4. Планирани услуги в община Крумовград	143
11.5	Приложение 3.5. Планирани услуги в община Кърджали	148
11.6	Приложение 3.6. Планирани услуги в община Момчилград	158
11.7	Приложение 3.7. Планирани услуги в община Черноочене.....	163

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта към МТСП
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДП	Домашен помощник
ДРСЗ	Дирекция "Регионална служба по заетостта"
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане“
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено "Майка и бебе"
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КСУ	Комплекс за социални услуги
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за амбулаторно лечение
МЗ	Министерство на здравеопазването
МКБПМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МОМН	Министерство на образованието, младежта и науката
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
НП "ОСПОЗ"	Национална програма „От социално подпомагане към осигуряване на заетост“
ОЗД	Отдел "Закрила на детето"
ОПРЧР	Оперативна програма за развитие на човешките ресурси
Отдел "СЗ"	Отдел "Социална закрила"
ПРООН	Програма за развитие на организацията на Обединените нации
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравно-осигурителна каса
РИО на МОМН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието, младежта и науката
РИОКОЗ	Районна инспекция по опазване и контрол върху общественото здраве
РПУ	Районно полицейско управление
РЦЗ	Регионален център по здравеопазване
РЦПНОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ТЗ	Техническо звено за деинституционализация към УНИЦЕФ и АСП
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦРДУ	Център за работа с деца на улицата
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

Резюме

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Кърджали (2011 – 2015 г.) е разработена като секторна политика в област Кърджали и е представена пред Областния съвет за развитие. Тя е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Кърджали – областна администрация, общински администрации и общински съвети, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги и местни граждански организации (НПО). Стратегията е разработена с подкрепата на областна администрация Кърджали и е координирана от Регионалната дирекция „Социално подпомагане” (РДСП) Кърджали с техническа помощ от страна на УНИЦЕФ.

Инициативата за **областно планиране на социални услуги в област Кърджали** е подкрепена и от МТСП и АСП, в синхрон с националните приоритети на социалната политика и с приоритетите в програмата на УНИЦЕФ за България.

Промените в Закона за социално подпомагане (ЗСП) и в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП), приети през 2010 г. имат за цел осигуряването на равен достъп до качествени социални услуги на хората от рисковите групи. Във връзка с прилагането на новия подход за регионално планиране в тези нормативни актове са регламентирани задълженията на областния управител и на общинския съвет за организиране на разработването на стратегии за развитието на социалните услуги на съответно на регионално и на общинско ниво.

С промените в нормативната уредба се регламентират и координиращите функции на АСП в планирането и развитието на социалните услуги. АСП и нейните териториални структури – регионалните дирекции за социално подпомагане (РДСП) и дирекциите „Социално подпомагане” (ДСП) на практика изпълняват социалната политика и притежават експертиза за потребностите на хората в риск, за цялостния процес на предоставяне на социалните услуги и за контрол по отношение на тяхното качество. Поради това те ще бъдат водещ партньор при разработването на съответните стратегии и планове на областно и общинско ниво.

Законът за социално подпомагане и правилникът за прилагането му (ППЗСП) регламентират новите задължения на областните управители да организират разработването на стратегия за развитие на социалните услуги на областно ниво въз основа на анализ на потребностите от социални услуги във всяка община на територията на областта.

В процеса на планиране се изисква участието на представители на всяка община на територията на областта, РДСП, регионалният инспекторат по образованието (РИО на МОМН), Районния център по здравеопазване (РЦЗ), Регионалната служба за заетост (РСЗ), юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на социалните услуги и други заинтересовани органи, лица и организации, имащи отношение към развитието на социалните услуги. Анализът на ситуацията се разработва от съответните общини с участието на дирекциите „Социално подпомагане” и обществените съвети и се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

Обхват. Стратегията задава както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги във всяка от общините на територията на областта. В географско отношение стратегията покрива всички общини на територията на област Кърджали, като се обръща специално внимание на малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на областта през следващите пет години (2011 – 2015 г.).

Визия: Областната стратегия за социалните цели да превърне **област Кърджали в регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за подобреното качество на живота**, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.

Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, и за правата на детето. Основната **ценност** е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение.

Ключовите приоритети в направленията на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на основни критични социални проблеми на жителите на областта.

Направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

- **Обща цел 1.** Да се подобри грижата за децата в семейна среда и да се предотвратят рискови фактори по отношение на децата, водещи до социална изолация и изоставяне на деца в СИ чрез:
 - намаляване на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и задържането им в биологичното семейство;
 - осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания отглеждани в семейството;
 - подкрепа на уязвимите семейства и децата за социално включване, за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата;
 - равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.

Направление 2: Деинституционализация на грижите за децата

- **Обща цел 2.** Закриване на ДМСГД – гр.Кърджали и осигуряване на качествена резидентната грижа за децата, чрез:
 - Разработване на план за закриване на ДМСГД - Кърджали;
 - Настаняване на децата от институцията в различни форми на семейна грижа
 - развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда;

Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

- **Обща цел 3.** Да се създадат условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в област Кърджали, чрез:
 - осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда и развитие на алтернативна резидентна грижа от семеен тип;
 - достъп до развитие за етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи;
 - реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение.

Направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в област Кърджали, чрез:

- широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда;
- достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение основните дейности в Областната стратегия, обхващат:

- **Развитието на човешките ресурси с цел** повишаване на качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги;
- **Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество с цел** повишаване на ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

В Стратегията са описани в детайли мерките, дейностите и индикаторите за постигане на общите и конкретни цели, системата за мониторинг и оценка, отговорностите и ролите на общините и институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни, необходимите ресурси – човешки и финансови, оперативен план с времева рамка за изпълнението на стратегията.

Областната стратегия за развитие на социалните услуги ще се изпълнява на областно и общинско ниво с общите усилия на всички заинтересовани страни в съответствие с техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

Областният управител организира разработването и утвърждава стратегия за развитие на социалните услуги на областно ниво съгласувано със съответните регионални дирекции за социално подпомагане. Общинските съвети приемат стратегии и годишни планове за развитие на социалните услуги на общинско ниво съгласувано със съответните дирекции "Социално подпомагане". Годишните планове по се приемат ежегодно и съдържат дейностите, които ще бъдат изпълнявани през следващата календарна година.

В тези параметри е видимо, че при изпълнението на Областната стратегия в област Кърджали ще се развие модерна социална политика в подкрепа на интегритета на семейства и общности в област Кърджали в съответствие с националните приоритети за деинституционализация и европейските ценности.

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

1 Контекст

1.1 Предистория: как е създадена стратегията

Областната стратегия за развитието на социалните услуги е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Кърджали – областна администрация, общински администрации и съвети, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги и местни граждански организации (НПО).

Планирането е осъществено с подкрепата на областна администрация Кърджали и е координирано от Регионалната дирекция „Социално подпомагане” (РДСП) Кърджали с техническа помощ от страна на УНИЦЕФ. Процесът на планиране стъпва на анализ на нуждите на рисковите групи и ресурсите на областта, завършен през март–май 2010 г. с участието на териториални работни групи в общините. Приоритетите на областната стратегия са приети на областни координационни срещи с всички заинтересовани страни, а компонентите са разработени в работни групи на тематичен принцип¹. Разработването на стратегията е извършено в периода май - октомври 2010 г., съгласувана е със заинтересованите страни на областно и общинско ниво през септември-октомври 2010 г. и е внесена за обсъждане и одобрение в Областния съвет за развитие през октомври 2010 година.

В процеса на планиране са включени представители на всички заинтересовани страни от областта, обединени в работни групи на териториален принцип по общини и тематични групи по ключовите компоненти на стратегията. Работните групи участваха на доброволен принцип, мотивирани от убеждението за необходимостта от адекватна работеща областна стратегия и план за развитие на социалните услуги, която да допринесе за решаване на остри социални проблеми сред населението в област Кърджали.

При разработването на стратегията са следвани следните **принципи и подходи на планиране**:

- Партньорство и планиране с участие, което осигурява приноса и взаимодействието между всички заинтересовани страни – местни, регионални и държавни институции, ведомства и организации;
- Съответствие с реалните нужди на групите и общностите в риск;
- Изпълнимост и приложимост на планираните социални услуги и мерки;
- Финансова и социална ефективност;
- Равни възможности за достъп;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки.

¹ Работните групи, формирани на тематичен принцип в област Кърджали работиха по темите – проблеми на децата и проблеми на възрастните и старите хора.

1.2 Обхват и фокус на стратегията

Областната стратегия за социалните услуги обхваща социалните услуги и мерки, които са необходими за осъществяване на ефективна социална политика за подкрепа на индивидите и групите в риск в област Кърджали, в съответствие с техните реални потребности и съвременни стандарти.

Видове услуги и обхват на рисковите групи. Областното планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи в област Кърджали и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка. Затова обхватът на интервенцията е много широк - от съществуващите вече услуги (като се посочва доколко те трябва да бъдат подобрени или запазени в техния настоящ вид), до развитието на нови социални услуги, като са посочени начините на достъп и връзката между тях. Освен това, стратегията обхваща тези хоризонтални мерки и дейности в други свързани сектори (като здравеопазване, образование, заетост, жилищна политика и инфраструктура), които имат отношение към ефективността на социалните услуги и са от ключово значение за социалното включване и решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

Стратегията предвижда социални услуги за всички рискови групи на територията на областта. В рамките ѝ са изведени нейните приоритети като целеви групи и услуги за предстоящите 5 години на интензивна интервенция. Изборът на приоритетите е основан на остротата на проблемите и наличните ресурси.

Времеви обхват. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на областта през следващите пет години (2011–2015 г).

Географски обхват. Стратегията задава както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги във всяка от общините на територията на областта. В географско отношение обхватът на стратегията покрива всички общини на територията на област Кърджали, като се обръща специално внимание и на малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи.

В общия контекст, създаването на областна стратегия идва да преодолее неравномерността в развитието на услугите и да осигури равни възможности за достъп до услуги за рисковите групи. Услугите са съсредоточени в 4 общински центъра на област Кърджали, но в повечето случаи живеещите в по-малките общини и особено в малките населени места остават извън мрежата на социалните услуги. Област Кърджали се характеризира с малък брой специализирани институции, които продължават да действат, въпреки напредъка в развитието на социални услуги в общността.

1.3 Съответствие с международни, национални и местни политики

1.3.1 Национални приоритети в развитието на социалните услуги

От 2000 г. държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това премина и към услугите за другите възрастови групи. Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система от специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към индивидите и групите в риск и целят интегрирането им в социалните общности. Затова отговорностите за управлението на социалните услуги на местно ниво са поети от общините. Последователната практика на децентрализация намери израз и във въвеждането на регламентите и практиката на договаряне на социалните услуги с частни доставчици.

Същевременно в този „бум“ в развитието на социалните услуги се откриха проблемите в планирането на услугите. Анализът на социалните услуги за деца в страната към края на 2007

г.² показва, че тяхното развитие е неравномерно на територията на страната и на областите, все още липсват услуги по превенция и за подкрепа на семействата, развиването на социални услуги се прави без подробна оценка на нуждите и планиране. Съществуващите социални услуги не са свързани в мрежа нито помежду си, нито със свързаните системи от секторите образование, здравеопазване, жилищна политика, инфраструктура.

Последните стратегически документи в областта на социалната политика са в контекста на членството в Европейския съюз и са разработени при следване на Отворения метод на координация. Националният доклад на България по стратегиите за социална закрила и социално включване 2008 – 2010 г. определя като свой фокус:

1. Ограничаването на предаването на бедността и социалното изключване между поколенията (с акцент върху детската бедност и социално изключване);
2. Активното включване за най-отдалечените от пазара на труда;
3. Равните възможности за най-уязвимите групи в обществото.

Националният план залага на:

- Превантивните мерки;
- Подкрепата на децата и семействата чрез мерки за подобряване материалното състояние на семействата и развиване на качествени и разнообразни социални услуги;
- Деинституционализацията като процес и водещо направление в развитието на социалните услуги;
- Връзката със системите на образование и здравеопазване като компоненти на концепцията за борба с бедността и социалното изключване сред децата.

1.3.2 Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги

В обхвата на институционалната рамка за реализация на настоящата Областна стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015 г.) и в процеса на планиране са включени органи, организации и институции от държавния, общинския и гражданския сектори. Тук са взети предвид следните им компетенции и отговорности по отношение на планирането, създаването, предоставянето и управлението на социалните услуги в страната:

На национално ниво:

- Министерство на труда и социалната политика (МТСП) – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети, заедно с Министерство на финансите определя държавно-делегираните дейности в социалните услуги и разработва разходните стандарти за финансиране на социалните услуги;
- Министерство на финансите (МФ) – определя разходните стандарти и тавани за финансиране на социалните услуги в страната;
- Агенция за социално подпомагане – разрешава откриването и закриването на социалните услуги – държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги; чрез Дирекциите „Социално подпомагане” (ДСП) се предоставят и социални услуги;
- Държавна агенция „Закрила на детето” (ДАЗД) – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критериите за социални услуги за деца и семейства.

На областно ниво:

² Подготвен от фондация „Социални реформи за развитие и интеграция” по проект, финансиран от УНИЦЕФ. Анализът обхваща социалните услуги за деца и семейства, които са държавно-делегирана дейност.

- Областен управител и областна администрация, Областен съвет за развитие и областни комисии, които имат отношение към планирането и изпълнението на секторни политики във всички сфери;
- РДСП, която предоставя становища по отношение на откриването/закриването на социални услуги – държавно-делегирана дейност.

На общинско ниво:

- Общини – кметове и Общински съвети; местна администрация. Те формират и изпълняват общинската политика по отношение на социалните услуги, създават и предоставят социални услуги, договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество;
- Доставчици на социални услуги - общините, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица са длъжни да предоставят качествени социални услуги съгласно законите изисквания;
- ДСП управляват случаите на хора в риск и в частност – насочват потребители към социалните услуги, изпълнявани като държавно-делегирана дейност;
- Обществени съвети за социално подпомагане в общините съдействат за разработването на стратегията и планове на общинско ниво и тяхното изпълнение;
- Местни общности и техните представители – НПО, местни организации, представители на рисковите групи съдействат за изпълнението на стратегиите и планове на общинско ниво и участват активно в предоставянето на социални услуги.

1.3.3 Стратегически документи

Стратегията е разработена в унисон с принципите на **международни нормативни актове**, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, като:

- Всеобща декларация за правата на човека;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Международен пакт за социални, икономически и културни права;
- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания;
- Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа;
- Европейска социална харта.

Документи на национално ниво, като:

- Национален доклад по стратегиите за социална закрила и социално включване 2008 – 2010 г.
- Национална стратегия за детето 2008 – 2018 г.;
- Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006 – 2020 г.;
- Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 – 2015 г.;
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства на Министерство на образованието, приета през 2004 г.

Документи на областно и общинско ниво в област Кърджали:

- Областна стратегия за регионално развитие на област Кърджали (2005–2015) и актуализиран документ за изпълнение на Областната стратегия за развитие (2009-2013);

- Общински планове за развитие;
- Общински програми за закрила на детето;
- Програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги и дейностите за социална интеграция на общности в неравностойно положение на ниво община.

Областната стратегия следва и принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконови нормативни актове.

Стратегията е разработена в унисон с принципите на **международни нормативни актове**, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, като:

- Всеобща декларация за правата на човека;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Международен пакт за социални, икономически и културни права;
- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания;
- Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа;
- Европейска социална харта.

Документи на национално ниво, като:

- Национален доклад по стратегиите за социална закрила и социално включване 2008 – 2010 г.
- Национална стратегия за детето 2008 – 2018 г.;
- Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006 – 2020 г.;
- Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 – 2015 г.;
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства на Министерство на образованието, приета през 2004 г.

2 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Кърджали

Областната стратегия е изградена върху изводите и препоръките от цялостно проучване на ситуацията в област Кърджали. Подробният финален доклад "Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Кърджали" е включен като Приложение 1 към стратегията.

Докладът обобщава резултатите от проучването и оценката на потребностите от социални услуги в област Кърджали, проведено през юни – септември 2010 г. с участието и приноса на териториалните работни групи по общини. Докладът е финализиран след съгласуване между всички заинтересовани страни в областта.

Проучването на ситуацията в област Кърджали е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия социален контекст на политиките и мерките за социално

включване на уязвимите общности и групи от населението в областта. Обхватът на проучването включва широк кръг социо-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги като достъп, капацитет, човешки ресурси и качество.

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за адекватното планиране на капацитета на социалните услуги и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, обслужващи няколко населени места в една или повече общини, както и за разработване на „смесени” услуги. Препоръките са съобразени и с нагласите и очакванията, както на различните участници в предоставянето на услугите – местна власт, териториални структури на АСП, граждански организации, доставчици, така и на настоящите и потенциалните ползватели – рискови групи и индивиди, за които са предназначени социалните услуги и мерки за социално включване.

2.1 Тенденции в развитието на област Кърджали

Анализът на ситуацията и оценката на потребностите идентифицира основните проблеми и формулира основните въпроси, които се отнасят до състоянието и развитието на социалните услуги на територията на област Кърджали. В резултат от проучването са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, нуждаещи се от социални услуги, както и причините, пораждащи конкретната ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи от населението, на основата на социално-икономически и други неблагоприятия.

Основните заключения за тенденциите в **демографските процеси** в област Кърджали са:

- Тенденция към застаряване на населението и регресивен тип възрастова структура. В селата по-голямата част от жителите са над 65-годишна възраст, а броят на самотните стари хора сред тях е преобладаващ;
- Ниска раждаемост с тенденция към намаление; висока смъртност и отрицателен естествен прираст и продължение на тенденцията;
- Прогресивно намаление на относителния дял на лицата в трудоспособна възраст;
- Устойчива тенденция към емиграция и обезлюдяване на област Кърджали с ясно изразени външно-миграционни процеси и ниска гъстота на населението;
- Висок дял на хората с увреждания, както и на самотно живеещите стари хора, пръснати в многобройните селца и махали в областта;
- Продължава да нараства временната трудова миграция за работа в чужбина (предимно в Испания, Италия, Гърция и Кипър) и в по-големите градове, което създава сериозни рискове за родителската грижа, образованието и развитието на децата в тези семейства.

Заключенията за тенденциите в **икономическото развитие, заетостта и безработицата** са:

- Малките селища в областта притежават сходни белези на значителна изостаналост, спрямо условията на градската среда и по-ниско качество на живот;
- Изолирани населени места, следствие на недоизградена и неподдържана пътна мрежа, както и на зле организиран междуселищен транспорт.
- Равнището на безработица в област Кърджали е по-високо от средното за страната (напр., през 2009 то е 9.5% при 6.8% средно за страната);
- Пазарът на работната сила е дисбалансиран – висока безработица и в същото време - недостиг на квалифицирана работна ръка. Област Кърджали устойчиво заема едно от първите места в страната по ниво на безработицата и този показател остава значително по-висок в сравнение със средните годишни стойности за страната;

- Голямата част от работните места за специалисти с висше образование остават трайно незаети поради слабата мобилност на работната сила с висше образование (особено за работа в отдалечени селски райони). В структурата на безработицата традиционно е най-голям дялът на нискоквалифицираните и ниско образованите безработни - 68.1%. по-ниското ниво на образование, което почти винаги е свързано със слаба или почти липсваща квалификация, предопределя и слабата им конкурентноспособност на пазара на труда и невъзможност да се отговори на изискванията на работодателите.

Анализът очертава следните **проблеми и неблагоприятни тенденции в секторите:**

Образование:

- Относително ниско равнище на образованието – дялът на хората със завършено средно и висше образование е значително под половината от населението - 31%, а неграмотните и хората с незавършено начално образование надхвърлят 26%;
- Увеличава се броят на децата, които напускат училище без да завършат задължителното средно образование; Относително постоянен е процентът на трайно не посещаващите училище ученици. Запазва се високият брой на трайно не посещаващите училище деца поради социални и семейни причини;
- Поради ниската гъстота на населението в област Кърджали голямата част от децата от малките общини и селата учат в средишни и защитени училища извън своето селище, което допълнително затруднява приобщаването на родителите към училището;
- Малка част от децата, живеещи извън градовете са обхванати в детски градини.
- В област Кърджали не са достатъчно развити формите за учене през целия живот, насочени към професионално обучение, квалификация и преквалификация на работната сила.

Здравеопазване:

- Няма осигурен постоянен денонощен достъп до медицински услуги, силно изразено в малките общини, поради непривлекателни лекарски практики, които остават незаети; Живеещите в отдалечените селища са с влошен здравен статус – качеството на предлаганите здравни услуги е по-ниско, а достъпът до здравната мрежа е ограничен;
- Характерно е понижаване, както на количеството, така и на качеството на здравните услуги в областта. Демографското остаряване на населението поставя допълнителни изисквания пред структурата на здравните потребности, поради обстоятелството, че възрастните хора са носители на повече от едно хронично заболяване, което води и до по-големи разходи за здравно обслужване.

Жилища и жилищна политика:

- Жилищата са разположени неравномерно по територията на област Кърджали В селата голям брой необитаеми и свободни жилища, които се намират в непривлекателни райони (с неподдържана пътна мрежа, без отходни канали) и са неблагоустроени или полусъборени;
- Липсват механизми, които да стимулират инвестиции в тази насока, което ограничава възможностите на общинските власти да провеждат социална жилищна политика;
- Общините са изключително затруднени да осигурят жилища на нуждаещите се, като проблемът е по-изострен в големите и средни общини.

2.2 Идентифицирани рискови групи и потребности

При анализа на социо-демографската и икономическа картина на област Кърджали се открояват **основните фактори**, които създават рисковете пред социалната интеграция на

индивидите и формират рискови групи от деца, лица и семейства в неравностойно положение, нуждаещи се от подкрепа и социални услуги. Такива фактори са:

- **Безработица и нарушен достъп до заетост.** Безработицата и ниските доходи в семействата рефлектират директно върху: многодетни семейства; самотните родители и децата им; хората с увреждания и техните семейства; самотните стари хора; децата от ромските семейства. Продължителна трудова неактивност, на което се дължат и затрудненията на родителите да осигурят добри битови условия на живот на децата си, да покриват разходите им за всекидневни нужди са сред причините за отпадане на децата от училище;
- **Образованието** е основен фактор за социална интеграция и професионално развитие. Ниско образование и неграмотността, липсата на професионална квалификация водят до неравностойна позиция на пазара на труда. Във връзка с този фактор се определят рисковите групи на деца със специални образователни потребности; младежи и възрастни с ниско образование, без квалификация; деца, нередовно посещаващи училище
- **Структурата на семейството** оформя следните групи в риск: непълни семейства, многодетни семейства, самотни стари хора и самотни хора с увреждания;
- **Увреждане или тежък здравословен проблем** на деца и леца поставя в неравностойно положение семействата им. Липсата на подходящи алтернативи за заетост за хората с увреждания, както и нуждата един от трудоспособните членове на семейството да полага постоянни грижи в ежедневието води до допълнително задълбочаване на проблемите, свързани с доходите;
- **Местоживеене – отдалеченост и изолираност на населеното място**, с нарушени транспортни връзки и комуникация с общинския и областния център, рефлектира върху самотните стари хора, децата, застрашени от отпадане от училище и семействата с ниски доходи или без доходи;
- **Затрудненият достъп до здравни услуги** се обуславя от многобройните отдалечени и разпръснати населени места, ограничените ресурси на Бърза медицинска помощ, липсата на квалифицирана здравна помощ, липса на здравни пътеки, които покриват разходите за лечение и ниски доходи. Най-застрашени са старите хора, живеещи в отдалечени села; хората с увреждания и хората с хронични заболявания.

Под влиянието на тези фактори се обособяват **ключови рискови групи**, към които е насочена интервенцията на Областната стратегия.

Една от най-застрашените групи в риск са децата:

- **Деца настанени в специализирани институции.** Отглеждането на деца в специализирани институции е увреждащо, особено в ранна детска възраст, и в много случаи води до неотменими последици. Налице е трайна тенденция в домовете да се настаняват за отглеждане на деца от ромски произход. Децата от област Кърджали, настанени в специализирани институции до май 2010 год. са 109. В единствената специализирана институция за деца на територията на област Кърджали – ДМСГД гр. Кърджали се отглеждат 53 деца, от които 35 са със различна степен на увреждане. От м.април 2010г. е открит ЦНСТ за деца от 3 до 7 години към ДМСГД – Кърджали, в който 15 деца, изведени от ДМСГД получават грижа близка до семейната. Извън областта настанените в СИ деца са 21., от които в ДДЛРГ – 19, в ДДУИ – 2 и в ДДФУ – 2.

Деца, отглеждани извън биологичното семейство. Децата, отделени от своите семейства, са от най-уязвимите групи в обществото. Децата, останали без родителска грижа, отглеждани в **приемни семейства и при близки и роднини** края на декември 2009 год. са 141. Рисковете, които се наблюдават при настанените деца са в емоционален и психологически аспект, както и от липса на родителски контрол и отговорност. **Децата, ползващи социална услуга резидентен тип** към май 2010 год. са 34: в двата ЦНСТ в гр. Крумовград – 19 при капацитет 30 и в ЦНСТ към ДМСГД гр. Кърджали – 15 при пълен капацитет. **Децата, настанени в**

интернатна форма на грижа към Помощно училище- интернат „Д-р П.Берон” в град Кърджали през учебната 2009 – 2010 година са били 42.

- **Специфична група в риск са децата на родители, живеещи в чужбина.** Групата от деца е особено характерна за област Кърджали, където процесът на емиграция е ясно изразен. За известна част от децата е приложена мярка за закрила – отглеждане в семейство на близки и роднини.

Деца, отглеждани в семейства в риск. Това са специфични рискови групи, обхващащи семейства с деца, изпаднали в ситуация на уязвимост по една или друга причина. В нея влизат:

- **Деца на непълнолетни родители:** За 2009г. има регистрирани 157 раждания на майки под 18 годишна възраст;
- **Деца в многодетни семейства:** По данни на Дирекциите за социално подпомагане броят на децата в подпомаганите многодетните семейства е около 400;
- **Деца на самотни родители:** Подпомаганите с месечни помощи семейства с един родител към края на декември 2009г. са 56. Регистрираните за същия период деца в риск от непълни семейства са 63;

Подкрепата на семействата, а не само на децата в риск, ще създаде условия за задържане на децата в семействата им и за повишаване на качеството на грижа към тях.

Деца в риск:

- **Деца с увреждания:** По данни, подадени от Дирекциите „Социално подпомагане” в област Кърджали през 2009 г. са регистрирани 603 деца с увреждания, от тях с физически увреждания – 267, с множествени увреждания – 125, с психични разстройства – 80 и с умствена изостаналост – 131. Необходимо е да се осигури достъпна архитектурна среда, достъп до качествена здравна грижа, до образование и социални услуги. Осигуряването на подкрепяща среда за семейството и близките на децата с увреждания е водеща потребност при планирането на социалните услуги.
- **Деца, необхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище.** Липсата на образование е един от най-големите фактори за попадане в ситуация на бедност, противоправно поведение, насилие и др. По данни от МОН, отпадналите от училище деца в област Кърджали са 200

Основните проблеми водещи до отпадане на децата от училище са: липса на мотивация на децата за посещаване на училище, не добро владение на български език, занижен родителски контрол, не достатъчни доходи на семейството и бедност.

Инвестирането в предучилищна възраст е от решаващо значение и за успешната интеграция на децата в риск в училище.

- **Деца, жертви на насилие и получили полицейска закрила.** Сигналите за деца жертва на насилие в област Кърджали през 2007г са 36, през 2008г. – 38 и през 2009г. – 35. Информацията е по данни на дирекциите „Социално подпомагане” и Детска педагогическа стая. За голяма част от случаите на насилие не се подават сигнали към отделите „Закрила на детето” и органите на полицията. За жертвите на насилие остава необходимо осигуряването на защита, мерки за закрила, сигурност, терапия за преодоляване на травмите, обществена и социална подкрепа. Децата получили полицейска закрила в областта през 2007г. са 22, през 2008г. – 35 и през 2009г. - 30. Целевата група на тези деца е изключително разнообразна – деца жертва на насилие, избягали от специализирана институция, просещи и скитащи деца, както и деца в конфликтни отношения с родители и близки.
- **Деца с рисково поведение, с противообществени прояви и поведенчески проблеми.** Поведенческите проблеми могат да бъдат определени като: агресия, използване на алкохол и упойващи вещества, кражби, побой. По официални данни в област Кърджали

децата с противообществени прояви за 2009г. са 53. Предизвикани са от различни фактори, като: нисък родителски контрол, агресия в семейната среда, модели на обществено поведение, бедност, безработица. Потребностите са от консултации (психологически, социални, правни и здравни), подкрепа на родителите и намаляване на агресията в семейната среда, ангажиране на свободното време на децата.

Пълнолетни лица с увреждания

Към 31.12.2009г. в област Кърджали пълнолетните хора с увреждания са 7440 лица. Наред с нуждата от достъпна среда се очертават техните потребности, свързани с достъп до заетост и доходи, здравни и образователни услуги, осигуряване на адекватна подкрепа, включително чрез социални услуги.

В групата на хората с увреждания могат да се обособят няколко специфични групи, които имат нужда от диференцирана подкрепа:

- **Лица с увреждания, настанени в специализирани институции.** В област Кърджали няма специализирани институции за лица с увреждания. Съгласно последните данни от специализираните институции в страната, настанените лица с увреждане с постоянен адрес на територията на нашата област са общо 76, като 57 от тях са лица с умствена изостаналост, 18 – са с психични разстройства и 1 лице с физически увреждания. При разработване на областната стратегия ще се предвиди извеждането на тези лица от институциите.
- **Лицата с физически увреждания в област Кърджали са 3634.** По отношение на лицата с физически увреждания основните ограничения са свързани с недостъпната среда, която е сериозна пречка за участието им в обществения живот.
- **Лица с умствена изостаналост.** По данни от дирекциите "Социално подпомагане" общият брой на лицата с умствена изостаналост е 872. За тази група основните идентифицирани нужди са осигуряване подкрепа за водене на самостоятелен живот.
- **Лицата с психически увреждания в област Кърджали са 861.** Техните потребности са свързани с осигуряване на адекватна подкрепа, достъп до заетост и доходи, здравни и социални услуги. Тази група има някои специфични нужди, които не могат да бъдат предоставяни в семейна среда и без специализирана помощ. Необходимо е създаването на областно ниво един център за социална рехабилитация и интеграция на хората с психични проблеми, който да подпомага интеграцията на лицата с психични увреждания и да консултира семействата им.
- **Лица с множествени увреждания.** По данни от дирекциите "Социално подпомагане" общият брой на лицата с множествени увреждания е 1559. Предвид възрастовата структура на населението и високия процент на хората с увреждания в област Кърджали, трябва да се обърне допълнително внимание на групата на старите хора с увреждания. Наред с общите проблеми на хората с увреждания, тя носи и специфични проблеми, определени от възрастта и факта, че голяма част живеят в малки и разпокъсани населени места. Затруднените транспортни връзки и отдалечеността на селата усложняват достъпа на старите хора до медицинска помощ и социални услуги. Основните идентифицирани потребности са предоставяне на грижа за лежачо болните, достъп до медицинско обслужване и социални услуги и осигуряване на възможности за общуване.

Самотноживеещи стари хора. Възрастовата структура на населението в област Кърджали по данни от статистиката показва, че хората в над трудоспособна възраст съставляват 20% от населението в областта. По-голямата част от възрастното население живее в селата. Като основни потребности на самотноживеещите възрастни хора са изведени: подкрепа за ежедневните грижи в дома, помощ при самообслужване, поддържане на хигиена,

пазаруване, придружаване, достъп до медицинска помощ и здравни услуги, осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа.

- **Стари хора, настанени в институции.** На територията на област Кърджали функционират две специализирани институции за стари хора - Дом за стари хора – гр.Кърджали и Дом за стари хора – гр.Крумовград. Към 31.12.2009г. потребителите в Домовете за стари хора са общо 53. Няма данни за настанени стари хора в други области.

Общности и групи в неравностойно положение.

- **Трайно безработни лица и техните семейства.** Безработицата в съчетание с ниски доходи създава сериозен риск за някои групи от населението, които са с по-ниска конкурентно способност на пазара на труда поради различни причини: безработни с ниска квалификация; безработни младежи; безработни с трайно намалена работоспособност; безработни на възраст над 50 години, младежи от социални заведения, завършили образованието си; продължително безработни лица; безработни лица - самотни родители; безработни лица, изтърпели наказание "лишаване от свобода"; други групи безработни лица, които постепенно изпадат в зависимост от социалните помощи. В област Кърджали, подпомаганите с месечни социални помощи за 2009г. са 526 лица и семейства. Тази рискована група се нуждае, както от професионално обучение, така и от подкрепа и мотивиране за активно включване на пазара на труда.
- **Ромски общности.** Най-голямо струпване на ромско население има в общините Кърджали, Крумовград и Момчилград. Основно бедността и етнокултурните особености поставят ромските общности в положение на социална изолация. В тези общности са идентифицирани болшинството от случаите на многодетство, на раждания от непълнолетни майки, на настаняване на деца в специализирани институции, на деца, застрашени от отпадане от училище, на просия и битови кражби. Болшинството от децата не посещават училище и са напълно неграмотни.

Необходими са комплекс от мерки и междусекторно партньорство за социално включване на семействата и осигуряване на възможности за развитие на децата в тях: оказване на подкрепа за ограмотяване и професионална квалификация; подкрепа включване в програми за заетост, при липса на други възможности; изграждане на родителски капацитет; включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на българския език; мотивация на децата и техните семейства за включване и задържане в образователната система; директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето.

- **Лица на улицата.** До края на 2009г. Регистрираните бездомни лица в област Кърджали са общо 6. Въпреки малкия брой на регистрираните случаи не може да се пренебрегне тази група от уязвими лица.
- **Лица, жертва на насилие и трафик**

Насилието се извършва главно в семейството като при него член на семейството извършва насилие спрямо друг член или други членове на семейството. Броят на жертвите вероятно е много по-голям от регистрираните оплаквани, поради сложните емоционални връзки и семейната зависимост.

Актуален става проблемът за насилието от и спрямо деца в училище, а и извън него.

Въпреки, че нямаме точна статистика на лицата, жертва на трафик, проблема е актуален в област Кърджали като граничен район и трябва да бъде заложен в разработването на стратегията за развитие на социалните услуги при по-добро сътрудничество с другите институции.

От тези рискови общности са изведени приоритетните целеви групи, адресирани от стратегията за развитие на социалните услуги в област Кърджали.

2.3. Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения

В анализа на социалните услуги се оценяват възможностите на наличните ресурси за предотвратяване на рисковете и тяхното преодоляване. Наличните услуги в област Кърджали са разглеждани в две групи – услуги за деца и услуги за възрастни лица и стари хора. Анализът на социалните услуги разглежда социалните услуги общо за област Кърджали и по общините в областта, по отношение на капацитет, основни дейности, човешки и материални ресурси. Предлагащите социални услуги в общността в област Кърджали не са недостатъчни, не са равномерно разпределени и не покриват нуждите на рисковите групи от населението.

Очертават се следните изводи:

- В област Кърджали не е голям броят на специализираните институции – 1 за деца и 2 за стари хора, което е предпоставка за улеснен процеса на деинституционализация.
- В област Кърджали услугите, свързани с оказване подкрепа на родители и деца в риск са ограничени. Липсват услуги за: приемна грижа; осиновяване. Услугите за превенция на рискови групи деца са крайно ограничени. В областния център липсват услуги за подкрепа на деца и младежи с дивиянтно поведение, на деца в риск за отпадане от училище, деца на улицата, деца жертва на насилие или в риск от насилие, деца и семейства изпаднали в кризисни ситуации, деца на самотни или непълни семейства. Услугите предлагани в Центровете за обществена подкрепа в гр.Крумовград и гр.Ардино биха могли да оптимизират дейността си, като конкретизират рисковите групи, с които работят и подкрепата, която им оказват.
- Анализът на настаняванията в специализираните институции за деца показва, че основните причини за това са финансови и битови проблеми на родителите, безработица, нисък родителски капацитет и голям брой раждания от непълнолетни майки. Голяма част от тези проблеми биха могли да се решат чрез развитие на услуги в общността за подкрепа на семейства в риск.
- Услуги за деца с увреждания са еднотипни, обслужват само две общини. Извън подкрепа остават деца с увреждания в селските райони. Функционирането на ДЦДУ в гр.Кърджали и гр.Момчилград би могло да се подобри чрез предприемане на конкретни мерки по разширяване на достъпа до услугите. ДЦДМУ в с.Добромирци, поради липса на кадри не може да предложи пълен набор от социални услуги, поради което не изпълнява предназначението си.
- В област Кърджали съществува голям дефицит от услуги за възрастни и стари хора. С изключение на двете защитени жилища в общините Ардино и Черноочене няма развити други социални услуги в общността за възрастни. Належаша е нуждата от разкриване на Дневни центрове за хора с увреждания и за стари хора.
- Защитените жилища в областта са за хора с умствена изостаналост. Капацитетът им е запълнен и не могат да покрият нуждите от превенция на настаняване на лица с увреждания в институции, както и реинтеграция на лицата, настанени в институции в други области в страната. Липсват социални услуги за хора с психични увреждания и най-вече за хора с тежки психични заболявания, които се нуждаят от специализирана помощ, която не може да се предостави в семейна среда;
- В област Кърджали възрастните с увреждания и старите хора разчитат единствено на услугите в семейна среда Домашни социални патронажи в три общини и новите услуги: Домашен помощник, Социален асистент, Личен асистент;
- Слабо е участието на неправителствения сектор при разработване и прилагане на местни политики, както и при включването им в доставянето на социални услуги;

- Квалификация на персонала в системата на социалните услуги липсва или е недостатъчна. На персонала, предоставящ социални услуги не се оказва методическа подкрепа и не се организират обучения за развитие на техния капацитет.
- Междусекторното сътрудничество все още не е практика, независимо че в нормативната уредба съществува напр. понятието “медико-социални услуги”.

В таблицата в **Приложение 2** към Стратегията са обобщени данните и изводите за разпределението по общини на основните рискови групи и потребностите им.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3 Визия и цели

3.1 Визия

В дългосрочен план Областната стратегия за социалните услуги цели да превърне **област Кърджали в регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за подобреното качество на живота**, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.

3.2 Ценности и принципи

Основна ценност в социалната работа е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, и за правата на детето и утвърждава следните **ценности** при планирането и предоставянето на социални услуги, които се споделят от заинтересованите страни в област Кърджали, като:

- ☞ Уважение и признание на достойнството на всеки човек, общност и група;
- ☞ Толерантност и закрила от дискриминация, признаване на различията като ценност и ресурс за развитие;
- ☞ Благосъстояние на децата и на всички жители на област Кърджали;
- ☞ Зачитане на равнопоставеността на половете при планирането и достъпа до социални услуги.

Всички страни, ангажирани с разработването на Областната стратегия, се обединиха около следните **принципи и подходи**, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- ☞ Социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
- ☞ Осигуряване на най-добрия интерес на потребителя чрез индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
- ☞ Насърчаване на услугите в общността и ограничаване на услугите от резидентен тип, които се ползват само в краен случай;
- ☞ Осигуряване на възможности за равен достъп до услуги на всички жители на област Кърджали и достигане на услугата максимално близо до местоживеенето на потребителите;
- ☞ Максимален достъп до услуги в изолирани населени места чрез мобилност на услугите, иновативност и гъвкавост в планирането и управлението;
- ☞ Интегриран подход към решаването на проблемите на целевите рискови групи;
- ☞ Проактивност в обхващането на рисковите групи;

- ☞ Гражданско участие в планирането и в наблюдението на изпълнението на Областната стратегия;
- ☞ Добро управление, ефикасност и ефективност на социалните услуги, мрежи и партньорства;
- ☞ Надграждане над добрите практики и опит в услугите; постоянно повишаване на квалификацията и уменията и учене от собствения опит;
- ☞ Постоянно оптимизиране на качеството на социалните услуги. Съответствие на социалните услуги с европейските стандарти за качество .

3.3 Приоритети на областната стратегия

3.3.1 Направления

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления. В процеса на планиране те бяха идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията в област Кърджали.

Ключовите приоритети в направленията на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на критичните социални проблеми. Направленията са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В логиката на Областната стратегия за социалните услуги, обособяването на интервенцията за децата и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните направления за съдържанието на социалните услуги включват:

Превенция за деца и семейства в риск

Това са широк кръг от услуги в общността за деца и семейства в риск, насочени към превенция на рисковите фактори за развитието на децата и уязвимостта на семействата, превенция на изоставянето и настаняването на деца в СИ; развитие на приемна грижа и осиновяване; работа с деца с поведенчески проблеми, асоциалното поведение и насилие; закрила на деца, жертви на насилие, малтретиране и negliжиране; съдействие на деца, отпаднали или в риск да отпаднат от училище.

2. Деинституционализация на грижите за децата

Деинституционализацията на грижите за деца ще донесе коренната промяна в социалните услуги за деца в област Кърджали: закриване и трансформиране на ДМСГД - Кърджали чрез развитието на максимално широка мрежа от услуги с цел извеждане на децата от институцията, превенция на изоставянето и подкрепа за семействата в риск за подобряване на грижата за децата в семейството.

3. Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

Усилията са насочени към развитие на местните общности в неравностойно положение и уязвимите групи, съхраняване на човешкото достойнство и социалната справедливост. Стратегията ще допринесе за създаването на добър модел на подкрепа за пълнолетните лица в неравностойно социално положение, чрез осигуряване на достъп до качествени социални услуги в общността, така че нуждаещите се да не са принудени да напускат своя собствен дом

и общност, а да подобрят достъпа си до здравни услуги и образование, да получат шанс за интегриране на пазара на труда.

4. Грижа за старите хора

Създаване на условия за предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите, отличаващи се с домашна атмосфера, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот.

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение основните дейности в Областната стратегия, обхващат:

5. Развитие на човешките ресурси

В процеса на планирането недостигът на квалифициран персонал за разкриване на социалните услуги е идентифициран от всички участници като един от основните рискове за реализацията на стратегията. Затова изграждането на необходимия капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги се очертава като крайно необходима мярка – условие както за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки, така и за постигането на качество на услугите в съответствие със съвременните стандарти.

6. Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество

Въвеждането на ефективна система от социални услуги на областно ниво изисква активно партньорство между общините в област Кърджали за развиване на конкретни социални услуги и мерки за социална подкрепа. Характерът на проблемите на хората в риск изисква комплексна намеса, която може да се постигне само чрез връзки на взаимодействие между различните публични и частни организации - участници в секторите социални услуги и подпомагане, образование, здравеопазване, заетост, инфраструктура и жилищна среда.

3.3.2 Приоритетни целеви групи

Планираните дейности в Областната стратегия ще обхванат всички рискови групи, изведени при анализа на ситуацията. Определянето на приоритетни целеви групи в никакъв случай не изключва останалите рискови групи, но задава основния фокус на интервенцията през периода на стратегията. Приоритетните целеви групи, към които са насочени социалните услуги и мерки за социално включване в област Кърджали са:

- Уязвими семейства с деца в риск;
- Деца в риск, включително не обхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище;
- Деца, отглеждани в специализирани институции;
- Хора с увреждания;
- Етнически общности в неравностойно положение, които живеят в социална изолация и структурна бедност;
- Хора в риск от всички целеви групи, живеещи в изолирани малки населени места, без достъп до социални и др. услуги;
- Стари хора, със специален фокус към самотно живеещите в изолирани селски райони.

3.4 Цели

3.4.1 Общи и конкретни цели

Областната стратегия предвижда да осигури достъпни и качествени социални услуги в област Кърджали, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи. За да се превърне в реалност визията на Областната стратегия, във всяко от избраните приоритетни направления са набелязани общи и конкретни цели и задачи.

Направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейна среда и да се предотвратят рискови фактори по отношение на децата, водещи до социална изолация и изоставяне на деца в СИ:

- **Конкретна цел 1.1.** Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство;
- **Конкретна цел 1.2.** Да се осигурят условия за социално включване на децата с увреждания отглеждани в семейството, чрез разширяване на броя и спектъра на дейности и социални услуги
- **Конкретна цел 1.3.** Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства и децата за социално включване, за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата;
- **Конкретна цел 1.4.** Да се осигури равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.

Направление 2: Деинституционализация на грижите за децата

Обща цел 2. Закриване на ДМСГД – гр.Кърджали и осигуряване на качествена резидентната грижа за децата, чрез:

- **Конкретна цел 2.1.** Да се разработи план за закриване на ДМСГД - Кърджали;
- **Конкретна цел 2.2.** Настаняване на децата от институцията в различни форми на семейна грижа
- **Конкретна цел 2.3.** Да се развият алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда;

Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

Обща цел 3. Да се създадат условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в област Кърджали, чрез:

- **Конкретна цел 3.1.** Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда и развитие на алтернативна резидентна грижа от семеен тип;
- **Специфична цел 3.2.** Да се създадат условия за реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи, включително етническите общности в неравностойно положение.

Направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в област Кърджали, чрез:

- **Конкретна цел 4.1.** Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда;
- **Конкретна цел 4.2.** Да осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Общите и конкретните цели във функционалните приоритетни направления на Областната стратегия включват:

Направление 5: Развитие на човешките ресурси

Обща цел 5. Да се повиши качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги, чрез:

- **Конкретна цел 5.1.** Да се създаде регионален Ресурсен център за развитие на човешките ресурси в област– Кърджали;
- **Конкретна цел 5.2.** Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на областно и общинско ниво за управление на социални услуги;
- **Конкретна цел 5.3.** Да се осигури подкрепа за персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие със съвременните изисквания и стандарти.

Направление 6: Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество

Обща цел 6. Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество, чрез:

- **Конкретна цел 6.1.** Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги;
- **Конкретна цел 6.2.** Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

3.3.2 Ключови индикатори за постиженията на Стратегията

Постигането на набелязаните общи и конкретни цели в рамките на следващите пет години ще създаде условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори, които показват напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и разликите при сравнението на показателите за настоящия момент (2008-2009 г.) с данните към 2015 година. *(Подробен списък на индикаторите е представен в параграф 5.2. Логическа рамка на Областната стратегия.)*

Основните индикатори за промяната в системата на социалните услуги в област Кърджали, постигната в рамките на областната стратегия, са:

- Промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип – съотношение 2:1 на ползвателите в полза на услугите в общността;
- Постигнато съотношение 6:1 между децата - ползватели на услуги: брой на децата в алтернативна семейна грижа – към броя на децата в резидентна грижа;
- Закрити /трансформирана 1 специализирана институция за деца в област Кърджали - 1 (ДМСГД);
- Увеличена степен на териториално обхващане на рисковите общности и индивиди чрез развитие на мобилни услуги за нуждаещи се хора и пръснати рискови групи от изолирани населени места върху 40% от територията на област Кърджали;
- Работещ Регионален ресурсен център за развитие на човешките ресурси в област Кърджали;
- Повишен капацитет за управление на СУ на поне 100 представители на администрацията, дирекции социално подпомагане и поне 90 души персонал на доставчиците на услуги в област Кърджали;
- Осъществени поне 6 междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община;

- Инициирани и развити поне 1 смесена междусекторна услуга и/или мерки (проекти) за социално включване на уязвими общности и рискови групи.

Ключовите качествени индикатори за успеха на осъществената интервенция по отношение на постигнатата промяна в ситуацията в област Кърджали и ползите за рисковите групи в резултат от петте години изпълнение на Стратегията са:

- Осигурена подкрепа за поне 25% от уязвимите семейства и деца в област Кърджали;
- Предотвратена институционализация на 70% от децата в риск от изоставяне към края на стратегията;
- Степен на намаляване/ предотвратяване на изоставянето на деца от семейства в риск в резултат от услугите за превенция в област Кърджали (постигнат процент на задържане на детето в семейството от общия брой деца в риск от изоставяне, обхванати в услуги за превенция);
- Намаление с 80 % на броя на децата, отглеждани в специализирани институции;
- Намаление с 60% на отпадналите от училище деца;
- Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 20% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Предотвратена преждевременна институционализация на най-малко 50 самотно живеещи стари хора чрез развитите услуги за грижа в домашна среда (с мобилен компонент);
- Създаден капацитет за обхващане на поне 40% от децата с увреждания в рехабилитация или различни форми на заместваща, дневна грижа;
- Увеличен брой на старите хора в област Кърджали, ползващи услуги, подкрепа и грижи в домашна среда с 50%, с приоритетно обхващане на самотно живеещите в изолирани населени места извън общинските центрове;
- Развити и работещи поне 3 нови за област Кърджали услуги за деца и семейства, функциониращи на областно ниво (като приемна грижа, ранна превенция на изоставянето).

Измерването на напредъка по тези показатели ще покаже до каква степен изпълнението на Областната стратегия е допринесло за модернизацията на социалните услуги и политики за социално включване в област Кърджали в съответствие с националните приоритети за деинституционализация, подкрепа на интегритета на семейства и общности и европейските ценности.

4 Интервенция – социални услуги и мерки

Планираната интервенция очертава общата картина на развитието на мрежа от социални услуги на областно и общинско ниво през следващите 5 години – от 2011 до 2015 година. В плана се конкретизират оперативните приоритети на областно и общинско ниво и видовете услуги, които ще се развиват в област Кърджали. Стратегията предначертава:

- развитието на **съществуващите социални услуги** през следващите 5 години с ясно виждане за конкретните перспективи към разширяване, реформиране или към закриване на всяка услуга/дейност;
- разкриването на нови социални услуги за приоритетните целеви групи, включително иновативни услуги, които не съвпадат изцяло със стандартните държавно-делегираны дейности;
- иницирането на **междусекторни „смесени“ иновативни услуги** и програми;
- паралелното развитие на **мерки и политики за социално включване** в приоритетните свързани сектори (образование, здравеопазване, заетост, жилищна среда и инфраструктура), чрез които се решават конкретни проблеми на рисковите групи и/или се създават условия за ефективно функциониране на социалните услуги.

Услугите и мерките са описани към съответното направление, като се правят препратки и уточнения в случаите, когато една социална услуга изпълнява дейности, отнасящи се до две или повече приоритетни направления или конкретна цел. Социалните услуги и дейности се разглеждат като система от услуги, които си взаимодействат и допълват, за да се постигне ефект и реална полза за обхванатите целеви групи.

4.1 Направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейна среда и да се предотвратят **рискови фактори по отношение на децата, водещи до социална изолация и изоставяне на деца с СИ.**

Конкретна цел 1.1. Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство, чрез;

- Мярка 1.1.1. Комплексна програма за ранна превенция на изоставянето и за задържане на новородените деца в биологичното семейство;
- Мярка 1.1.2. Изграждане на мрежа от Центрове за обществена подкрепа за обхващане на поне 30% от уязвимите семейства с деца в риск в областта. Развиване на широк кръг дейности по превенция на изоставянето на децата и на настаняването им в СИ;
- Мярка 1.1.3. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца;
- Мярка 1.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването;
- Мярка 1.1.5. Широко развитие на услугата Приемната грижа в област Кърджали и включване на поне 10 работещи приемни семейства годишно.

Мярка 1.1.1. Комплексна програма за ранна превенция на изоставянето и за задържане на новородените деца в биологичното семейство.

Дейностите целят „затваряне на входа“ към специализираните институции (СИ). За да се предотврати изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом работата по превенция трябва да започне възможно най-рано, преди раждането на детето. Успешната превенция зависи от навременна намеса и социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близки. Дейностите ще се осъществяват в Центровете за обществена подкрепа в партньорство със социален, здравен и образователен сектор. Ще се работи за създаване на алтернативни форми за краткосрочна грижа в ЦНСТ за деца от 0 до 3 години като превенция на настаняването им в СИ.

Дейност 1.1.1.1. Превенция на ранна и нежелана бременност

Дейността ще се осъществи като смесена междусекторна услуга в социалната и здравната сфера, от екипи към Центровете за обществена подкрепа в общини Кърджали, Крумовград, Момчилград и Ардино. Програмата включва комплекс от дейности, изпълнявани съвместно от ЦОП в общините, ОЗД, родилните отделения в Многопрофилните болници от Областта, личните лекари, ранно регистриране на бременността за бременни жени, за които има риск да изоставят детето си. Дейностите за ранна превенция включват:

- Предоставяне на информация, социални и психологически консултации от социални работници, лекари от родилно отделение и лични лекари, правна подкрепа за младите майки в риск да изоставят детето си, посредничество за решаване на социални проблеми и/или насочване към други социални услуги;
- Емоционална и материална подкрепа на бременни жени
- **Подкрепа за майките и семействата на новородени деца с увреждания. В специализираното звено/екип ще бъдат включени също социални работници и психолози, със специална подготовка и умения за работа с родители на деца с увреждания (как да се съобщи/подготви семейството за раждане на дете с увреждане, подготовка за грижи и пр.)**
- Организация на мрежа за обхващане на рисковите бъдещи майки от всички общини в програмата за ранна превенция. Специално внимание ще се отдели на мобилната работа за активно издирване на бъдещите майки във високо рискови общности за установяване, регистриране и проследяване на бременността и социални дейности и консултиране на място за предотвратяване на изоставянето на детето.
- Обхватът на дейностите за ранна интервенция изисква смесен екип от специалисти в звеното – здравни и социални работници, юрист, психолог, трудотерапевт. Формирането на мобилен екип (мобилен група) за активно издирване на всички бъдещи майки ще осигури идентифициране на риска и ранно консултиране на рисковите бременни преди раждането на детето и обхващане на всички общини и малки населени места в областта.

Дейност 1.1.1.2. Развитие на умения за родителстване

Тази дейност включва съвместна работа на ЦОП в общините, лични лекари, лекари специалисти от доболничната, болничната и спешна помощ, ОЗД, РИО на МОМН, РИОКОЗ,РЦЗ, НПО. Тази дейност е насочена към:

- информационни кампании в средните учебни заведения и в малцинствени общности
- превенция на рисковото сексуално поведение при децата и младежите
- информиране и консултиране за необходимостта от ранна регистрация на бременността и проследяване от лекари - специалисти

Мярка 1.1.2. Изграждане на мрежа от ЦОП за обхващане на поне 20% от уязвимите семейства с деца в риск в областта. Развиване на широк кръг дейности по превенция на изоставянето на децата и настаняването им в специализирани институции.

Развиването на разнообразни услуги и дейности в ЦОП за превенция на изоставянето на децата изисква продължаване и оптимизиране на дейностите на 2 съществуващи ЦОП (в Ардино и Крумовград) и разкриване на 3 нови (Кърджали, Момчилград и Джебел), чрез които постепенно да се обхванат децата и семействата в риск по цялата територия на област Кърджали.

Дейностите на ЦОП включват превенция на изоставянето на деца на ранна и по-късна възраст, превенция на отклоняващото се поведение, насилието, подкрепа и консултиране на рисковите групи – деца и семейства. В съответствие с широкия спектър на съдържанието на тази социална услуга, планираните ЦОП ще осъществяват разнообразни дейности, (включително и мобилност на дейностите) за развиване на родителски капацитет и добро родителство, училище за бременни и родители, посредничество и подкрепа за деца и семейства с рисковото поведение, превенция на отпадането на децата от училище, и др. *(предвидени в мерките по Специфични*

цели 1.2. и 1.3.), както и социална работа в подкрепа на процеса на деинституционализация и закриване на специализираните институции за деца (заложена в мерките по Направление 2). Основен елемент от дейността на ЦОП е приемната грижа и осиновяването - Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от ОЗД и други структури – медицински специалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, общински администрации и пр.

Дейност 1.1.2.1. Разкриване на ЦОП в гр.Кърджали (с капацитет 50 и с предполагаем брой ползватели около 100 – 120 души за година).

В изпълнение на областната стратегия в областния център трябва се разкрие ЦОП със следните услуги: семейно консултиране, развитие на родителски умения, превенция на насилието и negliжирането, семейно планиране, програма ранна превенция на изоставянето, приемна грижа, осиновяване, превенция на отпадането от училище, превенция и работа с деца с отклоняващо се поведение, реинтеграция и развитие на социални умения.

Дейност 1.1.2.2. Разкриване на ЦОП в гр.Момчилград (с капацитет 40 и предполагаем брой ползватели 70-80 души за година).

Фокусът на ЦОП Момчилград е към родителите и семействата на деца в риск от изоставяне в СИ, деца които нямат родители или са останали трайно без тяхната грижа; жертви на злоупотреба, насилие, експлоатация в или извън семейството им; деца с отклоняващо се поведение, застрашени от отпадане или вече отпаднали от училище; деца с увреждания, семейно планиране, развитие на родителски капацитет, приемна грижа и осиновяване. През следващите години ЦОП Момчилград ще насочи усилията си в дейности по превенция на изоставянето, реинтеграция на деца от СИ, работа с деца, чиито родители се намират в чужбина.

Дейност 1.1.2.3. Разкриване на ЦОП в гр.Джебел (с капацитет 20 и предполагаем брой ползватели 30-40 души годишно).

ЦОП гр.Джебел е фокусиран предимно върху дейности в подкрепа за деца в риск от изоставяне, консултиране, информиране и обучение на родители, развиване на родителски капацитет. В Центъра ще се развиват услуги насочени кам развитие на приемната грижа и осиновяването. Особено внимание ще се обръща на работата с децата с увреждания и техните семейства.

Дейност 1.1.2.4. Продължаване и утвърждаване на дейностите в съществуващите ЦОП в гр.Крумовград и гр.Ардино (с капацитет 50 и предполагаем брой ползватели 110-120 на година).

Фокусът на двата центара е съсредоточен върху работа с деца и семейства в риск, превенция на изоставянето и реинтеграция на деца настанени в СИ, деца извършили противообществени прояви и техните семейства, подкрепат на деца отпаднали от образователната система или в риск от отпадане, консултиране и обучения за добро родителство, деца с увреждания и др.

В следващите години усилено ще се работи за развитие на приемната грижа в тези общини.

.

Мярка 1.1.3. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца.

Настаняването при близки и роднини като мярка за закрила може да осигури устойчива семейна грижа и възможност за отглеждане, възпитание и образование на деца в риск

Дейност 1.1.3.1. Съвместни дейности на ЦОП и ОЗД за настаняване в семейства на близки и роднини на деца от СИ, изоставени деца и други деца в риск чрез мярка за закрила:

- Установяване на контакти с роднините и близките на детето и мобилизиране на разширеното семейство за поемане на грижата за детето;

- Консултации и подкрепа за изграждане на връзка между детето и разширеното семейство.

Дейност 1.1.3.2. Подкрепа за семействата на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила. Предоставя се от ЦОП в общините и включва:

- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за новородени и по-големи деца, чиито родители са ги изоставили или изразяват намерение за изоставяне;
- Предоставяне на подпомагане (храна, дрехи, памперси за деца от 0-1 година, социални помощи) и в случаи на тежки социални проблеми.

Мярка 1.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването.

Дейност 1.1.4.1. Ефективни услуги от ЦОП и ОЗД за подкрепа на осиновяването на изоставени деца – консултиране, информиране, посредничество, мотивиране и обучение за кандидат-осиновители чрез форми на индивидуална и групова работа, подкрепа в следосиновителния период за осиновители и осиновени. (Дейностите се извършват от Съвета по осиновяване към РДСП, ОЗД, ЦОП в общините, НПО).

Мярка 1.1.5. Развитие на Приемната грижа в област Кърджали и включване по 10 работещи приемни семейства годишно.

Дейност 1.1.5.1. Разкриване на услугата Приемна грижа като самостоятелна услуга в ЦОП в общините

Дейност 1.1.5.2. Развитие на дейности по приемна грижа в съществуващите и новоразкрити ЦОП в областта. Дейностите по приемна грижа в общините, където не се планира разкриване на ЦОП (Черноочене и Кирково) ще се развиват от ДСП и ОЗД с подкрепа от специалистите в действащите ЦОП в съседни общини.

Дейност 1.1.5.3. Подбор и наемане на приемни семейства. Настаняване на деца в приемни семейства в област Кърджали.

- Проучване и оценяване на приемни семейства;
- Обучение на приемни родители (10-15 души средно годишно);
- Наемане на професионални и доброволни приемни семейства – по 10 средногодишно, поне 75-80 общо за периода в област Кърджали, в които се осигурява приемна грижа за 20 деца средногодишно или най-малко за 80-100 деца за целия период на стратегията;
- Провеждане на информационни кампании по приемна грижа във всяка община поне 1 път годишно

Конкретна цел 1.2. Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството, чрез:

- Мярка 1.2.1. Развиване на ЦСРИ за осигуряване на достъп до здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за поне 50% от децата с увреждания и подкрепа за техните семейства;
- Мярка 1.2.2. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава заместваща грижа - дневна и почасова грижа за около 20% от децата с увреждания, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.2.3. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания.

Мярка 1.2.1. Развиване на ЦСРИ за осигуряване на достъп до здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за поне 40% от децата с увреждания и подкрепа за техните семейства.

Изграждането на ЦСРИ в гр.Кърджали ще спомогне за предоставяне на адекватни здравни грижи, рехабилитация и интеграция на децата с увреждания; ще осигури подкрепа на техните родители и близки чрез индивидуални и групови консултации (социални, здравни, правни, психологически) и обучение на родителите, семействата и близките за подобряване на уменията им за грижа за децата с увреждания в семейна среда. Децата с увреждания в областния център отглеждани в семейна среда са над 300, а още 35 деца с различна степен на увреждания се отглеждат ДМСГД - Кърджали.

Мобилни екипи към ЦСРИ ще осигурят обхващането на децата с увреждания в малките общини и изолирани населени места в област Кърджали, където няма възможности за разкриване на стационарна рехабилитационна грижа. Мобилните екипи с включени специалисти (логопед, психолог, рехабилитатор, социален работник, медицинско лице, специален педагог) могат да предоставят на място някои рехабилитационни услуги за децата и хората с увреждания, консултиране и обучение на техните семейства и близки.

Дейност 1.2.1.1. Изграждане на ЦСРИ – Кърджали, планиран за разкриване до 2014 г. с капацитет 30 и с мобилен екип за обхващане на населените места от Община Кърджали и предоставяне на услуги за деца с увреждан. Предполагаемият брой на децата с увреждания сред потребителите на услугите е 20–30 на година. Дейностите са информационно-консултантски; психологическа помощ, рехабилитация – социална и медицинска, което ще улесни процеса за възстановяване и/или развитие на потенциала на лицата с увреждания и възможностите им за социална интеграция. Мобилен екип ще осигури обхващането на деца с увреждания и техните семейства в община Кърджали.

Дейност 1.2.1.2. Прилагане на мерки за ранна диагностика и навременна интервенция (лечение и/или рехабилитация) на увреждането/заболяването при децата с увреждания.

Развитието на медико-социалните услуги/мерки за ранна диагностика на децата с увреждания и/или със здравословни проблеми и осигуряването на навременно лечение и рехабилитация е важно както за превенцията на изоставянето, така и за подобряване на грижите и възможностите им за възстановяване.

Такива услуги ще се развият съобразно плана за трансформиране и поетапно закриване на ДМСГД Кърджали (*Направление 2*). През първата година от изпълнението на стратегията (2011) ще се проучат възможностите за създаване на специализиран кабинет в сградата на ДМСГД, осигуряващ координация между специалисти-лекари от различни профили (разширен екип от лекари – специалисти) с почасов ангажимент за консултации по заявка. Специфични здравни грижи/мерки според конкретния случай ще обхванат новородените, както и по-големи деца веднага след проява на заболяването или след инцидента.

Дейност 1.2.1.3. Създаване на здравно-социална услуга Център за ранна интервенция за деца с увреждания с консултативен кабинет в подкрепа на родителите.

Центърът за ранна интервенция ще бъде разкрит в гр. Кърджали, но ще обхване територията на цялата област с мобилна работа за предотвратяване на изоставянето и/или институционализирането на дете с увреждане чрез подпомагане на родителите, отглеждани деца с увреждания и формиране у тях на подходящи умения за отглеждане на детето.

Консултативният кабинет ще предоставя подкрепа на родителите при раждане на дете с увреждане, както и при проява на увреждането в по-късна възраст (или след инцидент) - приемане на увреждането и вземане на решение за грижи в семейството; предоставяне на информация за права и възможности за подкрепа; психотерапия; психологично, социално и здравно консултиране; консултации за добро родителство при отглеждане на децата с увреждания. Услугите ще се предоставят за семейства с деца с увреждания от 0 до 7 години.

Дейността ще се планира в детайли при разработването на плана за трансформиране и поетапно закриване на ДМСГД – подготовка за стартиране през 2011-2012 г. и разкриване през 2013 г. Очакваният брой на ползвателите за първата година е 30-40.

Мярка 1.2.2. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава заместваща грижа - дневна и почасова грижа за около 25% от децата с увреждания, отглеждани в семейна среда.

Бъдещото развитие на дневната и почасова грижа изисква да се спазват принципите на гъвкавост на услугите и съответствие с конкретните индивидуални потребности на децата и семействата, както за социализацията на децата с увреждания, така и за осигуряването на възможност за техните родители да работят. Предвидено е да се развият разнообразни форми:

- дневни центрове за деца с увреждания като самостоятелна услуга - осигуряващи дневни, полудневни и почасови грижи за деца с физическо, интелектуално, речево и емоционално нарушено здраве Активно включване и оказване на подкрепа на семействата на децата и младежите с увреждания в работата с тях;
- почасова грижа в рамките на ЦСРИ;
- заместваща грижа с резидентен престой за фиксирано кратко време, при отсъствие на родителите и/или близките;
- интеграция на деца с увреждания в масови ясли и детски градини - включително тяхното адаптиране, осигуряване на транспорт (*включена в Дейност 1.2.3.4.*).

Дейност 1.2.2.1. Продължаване на дейността на Дневния център за деца с увреждания „Надежда” – Кърджали (капацитет 30 през 2010 г. и разширяване на дейността му в посока към социализиране на децата с увреждания. Активно включване на семействата на децата с увреждания в активна работата с тях, както и оказване на подкрепа роднините и близките в посока на социализация на децата с увреждания.

Дейност 1.2.2.2. Продължаване на дейността на Дневен център за деца с увреждания гр.Момчилград с капацитет 24 деца през 2010г. с разширяване на работата със семействата на децата – ползватели.

Дейност 1.2.2.3. Разкриване на услугата заместваща грижа, (включително и под формата на обособени помещения в рамките на дневните центрове, ЦОП или ЦСРИ), в която се предвиждат две опции – почасова грижа и/или с резидентен престой за фиксирано кратко време при отсъствие на родителите и/или близките, които се грижат за детето с увреждане.

Дейност 1.2.2.4. Създаване на възможности за предоставяне на услуги за дневна грижа за деца с увреждания в рамките на планирания ЦСРИ в гр.Кърджали

Мярка 1.2.3. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството

Дейност 1.2.3.1. Разширяване на програмите, които предлагат домашни грижи:

- Личен асистент;
- Социален асистент;
- Домашен помощник за деца с увреждания.

Необходимият брой места за трите услуги ще се определя всяка година от общините чрез консултации с ОЗД и социалните услуги ЦСРИ и ЦОП. Предвижда се всяка община в област Кърджали да осигури финансиране по национални програми за разкриването и развиването на този тип социални услуги в общността с цел да отговори на поне 50% от заявените потребности на семействата.

Дейност 1.2.3.2. Осигуряване на помощни средства чрез ДСП по Закона за хората с увреждания. Разкритите социални услуги в общността ще предоставят информация, консултиране, съвети за права, процедури и посредничество за получаване на техническите помощни средства от деца и възрастни с увреждания.

Дейност 1.2.3.3. Предоставяне на подкрепа за семейства, в които се отглеждат деца с увреждания:

- Почасови услуги за деца – гледане вкъщи, придружаване до детски заведения;
- Услуги за подпомагане в ежедневните грижи на родители, които отглеждат деца с увреждания;
- Услуги, свързани с материално подпомагане (храна, дрехи, памперси, други) за деца с увреждания (0-1 година) и в случаи на тежки социални проблеми;

Услугите ще се предоставят от ЦОП в общините, съвместно с общински администрации, лечебни заведения, дирекции “Социално подпомагане”, НПО и граждански инициативи.

Дейност 1.2.3.4. Създаване на общински услуги за осигуряване на специализиран транспорт за деца с увреждания, предвид възрастта им до детските заведения (особено за децата от малките населени места, където няма детско заведение).

Конкретна цел 1.3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства и децата за социално включване, превенция на рисково поведение и negliжиране на децата, чрез:

- Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.3.2. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисково поведение;
- Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите.

Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда.

Планираните дейности и услуги ще повишат родителския капацитет и ще спомогнат за ограничаване на negliжирането на децата в семейната среда. Изграждането на родителски капацитет въздейства за създаване на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие на възможностите на децата.

Дейност 1.3.1.1. Услуги в рамките на ЦОП за развитие на умения за родителстване (*ЦОП посочени в Мярка 1.1.2.*). Подкрепата за уязвими семейства, включително и за роднини, отглеждащи деца на родители в чужбина включва:

- Посредничество, информиране, социални, правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца;
- Училище за родители и обучения за добро родителство;
- Кампании за повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие;
- Фамилно консултиране;
- Достъп до жилища, заетост;
- Консултации и подкрепа за близките и роднините, които отглеждат деца на родители в чужбина.

Дейност 1.3.1.2. Включване на училището и гражданските организации за подобряване на грижата за децата в семейството. Инициране на смесени социално-образователни дейности в училище за консултиране, развитие на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство, които ще се изпълняват от учителите, Училищни настоятелства, НПО като самостоятелни инициативи или в рамките на проекти за достъп до интегрирано образование и включване на родителите в образователния процес.

Мярка 1.3.2. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисковото поведение.

Образователните програми и кампаниите ще бъдат организирани главно от самите училища, НПО и Училищни настоятелства, като се привлекат всички партньори, които работят в сферата на образованието и детското развитие.

Дейност 1.3.2.1. Провеждане на информационни кампании и образователни програми в училище и/или в рамките на ЦОП за:

- превенция на рисковото поведение на деца и младежи (агресия, насилие, отклоняващо се поведение),
- здравна и социална просвета против зависимостите.

Оказване на съдействие на училищата за провеждане на лекции и дискусии в часа на класа; организиране на хепънинги; междуучилищни прояви и инициативи на общинско и областно ниво.

Дейност 1.3.2.2. Извънучилищни дейности и осмисляне на личното време на децата.

Приоритетна необходимост е развитието на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от училища, читалища, Общински детски комплекси, ЦОП като посредници или организатори, училищни настоятелства, Центрове за развитие на уязвими общности, НПО, РИО на МОМН.

Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите и работа с деца на улицата, жертви на насилие, трафик.

Услугите са фокусирани върху подкрепата за преодоляване и превенция на отклоняващото се поведение при децата и директна работа с деца с девиантно поведение: консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им. Наред със социална работа с деца в риск, извършвана от ЦОП, се предвижда и ангажирането на училището чрез организирането на извънкласни занимания и дейности за деца с отклоняващо се поведение – спорт; клубове по интереси; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им; образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация; информирани по въпросите на насилието.

- Личен асистент;
- Социален асистент;
- Домашен помощник за деца с увреждания.

Необходимият брой места за трите услуги ще се определя всяка година от общините чрез консултации с ОЗД и социалните услуги ЦСРИ и ЦОП. Предвижда се всяка община в област Кърджали да осигури финансиране по национални програми за разкриването и развиването на този тип социални услуги в общността с цел да отговори на поне 50% от заявените потребности на семействата.

Дейност 1.2.3.2. Осигуряване на помощни средства чрез ДСП по Закона за хората с увреждания.

Разкритите социални услуги в общността ще предоставят информация, консултиране, съвети за права, процедури и посредничество за получаване на техническите помощни средства от деца и възрастни с увреждания.

Дейност 1.2.3.3. Предоставяне на подкрепа за семейства, в които се отглеждат деца с увреждания:

- Почасови услуги за деца – гледане вкъщи, придружаване до детски заведения;
- Услуги за подпомагане в ежедневните грижи на родители, които отглеждат деца с увреждания;
- Услуги, свързани с материално подпомагане (храна, дрехи, памперси, други) за деца с увреждания (0-1 година) и в случаи на тежки социални проблеми;

Услугите ще се предоставят от ЦОП в общините, съвместно с общински администрации, лечебни заведения, дирекции “Социално подпомагане”, НПО и граждански инициативи.

Дейност 1.2.3.4. Създаване на общински услуги за осигуряване на специализиран транспорт за деца с увреждания, предвид възрастта им до детските заведения (особено за децата от малките населени места, където няма детско заведение).

Конкретна цел 1.3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства и децата за социално включване, превенция на рисково поведение и negliжиране на децата, чрез:

- Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.3.2. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисково поведение;
- Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите.

Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда.

Планираните дейности и услуги ще повишат родителския капацитет и ще спомогнат за ограничаване на negliжирането на децата в семейната среда. Изграждането на родителски капацитет въздейства за създаване на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие на възможностите на децата.

Дейност 1.3.1.1. Услуги в рамките на ЦОП за развитие на умения за родителстване (*ЦОП посочени в Мярка 1.1.2.*). Подкрепата за уязвими семейства, включително и за роднини, отглеждащи деца на родители в чужбина включва:

- Посредничество, информиране, социални, правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца;
- Училище за родители и обучения за добро родителство;
- Кампании за повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие;
- Фамилно консултиране;
- Достъп до жилища, заетост;
- Консултации и подкрепа за близките и роднините, които отглеждат деца на родители в чужбина.

Дейност 1.3.1.2. Включване на училището и гражданските организации за подобряване на грижата за децата в семейството. Инициране на смесени социално-образователни дейности в училище за консултиране, развитие на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство, които ще се изпълняват от учителите, Училищни настоятелства, НПО като самостоятелни инициативи или в рамките на проекти за достъп до интегрирано образование и включване на родителите в образователния процес.

Мярка 1.3.2. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисковото поведение.

Образователните програми и кампаниите ще бъдат организирани главно от самите училища, НПО и Училищни настоятелства, като се привлекат всички партньори, които работят в сферата на образованието и детското развитие.

Дейност 1.3.2.1. Провеждане на информационни кампании и образователни програми в училище и/или в рамките на ЦОП за:

- превенция на рисковото поведение на деца и младежи (агресия, насилие, отклоняващо се поведение),
- здравна и социална просвета против зависимостите.

Оказване на съдействие на училищата за провеждане на лекции и дискусии в часа на класа; организиране на хепънинги; междуучилищни прояви и инициативи на общинско и областно ниво.

Дейност 1.3.2.2. Извънучилищни дейности и осмисляне на личното време на децата.

Приоритетна необходимост е развитието на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от училища, читалища, Общински детски комплекси, ЦОП като посредници или организатори, училищни настоятелства, Центрове за развитие на уязвими общности, НПО, РИО на МОМН.

Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите и работа с деца на улицата, жертви на насилие, трафик.

Услугите са фокусирани върху подкрепата за преодоляване и превенция на отклоняващото се поведение при децата и директна работа с деца с девиантно поведение: консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им. Наред със социална работа с деца в риск, извършвана от ЦОП, се предвижда и ангажирането на училището чрез организирането на извънкласни занимания и дейности за деца с отклоняващо се поведение – спорт; клубове по интереси; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им; образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация; информирание по въпросите на насилието.

Дейност 1.3.3.1. Съвместни дейности на Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) и обществените възпитатели в общините, заедно с ОЗД в подкрепа на деца с рисковото поведение и жертви на насилие.

Дейност 1.3.3.2. Дейности на ЦОП по направление от ОЗД – консултации, посредничество и подкрепа за деца, жертви на насилие, трафик и зависимости, както и специализирани програми за работа с деца извършители на противообществени прояви, насилие, рисковото поведение.

Дейност 1.3.3.3. Разкриване на услугата Кризисен център – Кърджали с областен обхват (от 2011 г.) с капацитет 15 деца за спешно извеждане на деца, жертва на насилие или в ситуация на непосредствена опасност за физическото или психичното им здраве, докато се изяснят обстоятелствата на семейната ситуация и детето се реинтегрира в семейната среда или се приложи друга мярка за закрила.

Конкретна цел 1.4. Да се осигури равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование, чрез:

- Мярка 1.4.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички подлежащи деца в област Кърджали;
- Мярка 1.4.2. Програми за превенция на отпадането от училище с цел намаляване с 70% на отпадналите деца и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи;
- Мярка 1.4.3. Осигуряване на интегрирана предучилищна подготовка и образование за децата с увреждания – обхващане на 70% от децата с увреждания в подходящи форми на включващо образование;
- Мярка 1.4.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца.

Интегрирането на децата в риск в образователната система и осигуряването на достъп до качествено образование е ключов компонент от превенцията на negliжирането на децата, инструмент за развитието на техните възможности в максимална степен и за формирането на условия за самостоятелен живот в бъдеще.

Хоризонталните програми и мерки в сферата на образованието се формулират на национално и общинско ниво; а конкретните дейности се инициират и осъществяват предимно от училищата и детските градини, НПО, действащите училищни настоятелства, читалища, Центрове за работа с деца, инициативни групи на родителите и местните общности и др., с подкрепата на общините, РИО на МОМН и Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (РЦПНОВДУСОП) към МОМН. Техните дейности са в състояние да окажат въздействие върху всички деца и ученици и техните родители, докато дейностите на социалните услуги обхващат предимно идентифицираните случаи на децата (и семействата) в риск, за които са издадени направления от ОЗД. Развитието на междусекторното сътрудничество, взаимодействието с ОЗД и прякото участие на социалните услуги за деца в общността (ЦОП, дневни центрове за деца с увреждания, ЦСРИ) е от решаващо значение за пълното обхващане на децата в риск в образователните дейности.

Мярка 1.4.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички подлежащи деца в област Кърджали

Дейност 1.4.1.1. Обхващане на всички деца в предучилищно образование от 5-годишна възраст, със специален фокус върху децата от ромската общност, чрез:

- издирване на всички подлежащи деца и записване в предучилищна подготовка – изпълнява се от училищата, с подкрепата на общините, ОЗД, социалните работници РИО на МОМН;
- осигуряване на достатъчен брой подготвителни класове в училище (с целодневна или полудневна организация на обучението) и предучилищни групи в детските градини;
- срещи и посещения по домовете за информиране и мотивиране на родителите, осъществявани от учители, социални работници, представители на НПО.

Мярка 1.4.2. Програми за превенция на отпадането от училище с цел намаляване с 70% на отпадналите деца и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи.

Дейност 1.4.2.1. Развитие на смесени образователно-социални услуги за превенция на отпадането и задържане на децата в училище, които се изпълняват от ЦОП, НПО, училища, училищни настоятелства. Изграждане на партньорство и взаимодействие между социалните услуги (преди всичко ЦОП, ЦСРИ и организациите, ангажирани с образованието (училищата, НПО, общини), за образователна интеграция и реинтеграция на децата. Планирани са:

- консултации и подкрепа за децата – клиенти на услугите на ЦОП по направление от ОЗД;
- Посещения на място и срещи за издирване на отпадналите деца;

- Срещи, консултации, инициативи за мотивиране и подкрепа на децата и техните родители;
- Организиране на консултации, занимални и помощ от учителите за наваксване на учебния материал от децата и младежите.

Дейност 1.4.2.2. Хоризонтални мерки за подобряване на привлекателността на училището, които обхващат всички деца и млади хора в училище и осигуряват:

- Инициране и изпълнение на програми и инициативи за повишаване на интереса към учене, включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата;
- Извънкласни и извънучилищни дейности за мотивация на децата и техните родители - включване на децата в извънучилищни занимания в рамките на учебната година-клубове по интереси, школи по изкуства, спортни
- Обучения на учителите и препоръки за промяна на практиката на преподаване на учителите и включване на интерактивни методи.

Дейност 1.4.2.3. Извеждане на деца от помощното училище във Кърджали и програми за адаптация към масовите общообразователни училища (социална адаптация към средата, наваксване на учебния материал, промяна на нагласите и отношението на родителите). Дейностите ще се осъществяват с участието на училищата, Екипа за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО и Ресурсния център за подкрепа на деца със СОП (РЦПИОВДУСОП) към МОМН с подкрепата на общините, НПО и ЦОП.

Дейност 1.4.2.4. Разработване на целеви програми и инициативи за подобряване на образованието в средишните и защитените училища, които да се изпълняват с подкрепата на РИО на МОМН, общините и НПО. Специално внимание се отделя на мерките за наблюдение и контрол върху посещаемостта и качеството на образованието на пътуващите ученици от по-малките към защитени и средишни училища в малките общини.

Мярка 1.4.3. Осигуряване на интегрирана предучилищна подготовка и образование за децата с увреждания – обхващане на 50% от децата с увреждания в подходящи форми на включващо образование.

В дейностите се включват училищата, РИО на МОМН, Екипът за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО и Ресурсния център за подкрепа на деца със СОП към МОМН, общините, ЦОП, НПО и ЦСРИ.

Дейност 1.4.3.1. Обхващане на деца с увреждания в масови детски градини и ясли. През 2011 г. е необходимо да се разработи план за действие във всяка община, в който ще се предвиди:

- Разкриване на специализирани групи за деца с увреждания в масови детски градини;
- Осигуряване на места за интегриране на деца с увреждания в общите групи в масовите детски градини, вкл. подкрепа за адаптиране към средата, осигуряване на транспорт и осигуряване на необходимия брой ресурсни учители. Чрез кандидатстване по проекти към ОПРЧР ще се предостави специализирано обучение на педагозите в масовите детски заведения за работа с деца с увреждания.

Дейност 1.4.3.2. Интегриране на децата с увреждания в масови общообразователни училища за обучение с подкрепата на ресурсни учители - осъществява се от училищата, РИО на МОМН и Ресурсния център към РИО на МОМН с подкрепата на общините, които трябва да осигурят необходимата достъпна среда за децата с увреждания – вътре и извън сградата на училището. Ресурсното образование в масовите общообразователни училища обхваща:

- Деца с увреждания, отглеждани в семейства;

- Образование за децата с увреждания, настанени в ДМСГД;
- Деца с увреждания, изведени от помощното училище във Кърджали.

Дейност 1.4.3.3. Подготовка на средата за приемане на децата с увреждания в масовите училища, осъществявана с помощта на НПО и Ресурсния център към РИО на МОМН чрез целеви мерки в две направления:

- Инициативи вътре в училище, които обхващат трите “страни” - учители, родители (на децата с увреждания и на децата без увреждания) и учениците.
- Кампании на областно ниво и в местните общности за повишаване на чувствителността към децата с увреждания и техните семейства, за преодоляване на дискриминацията и нетолерантността към децата с увреждания.

Дейност 1.4.3.4. Осигуряване на достъпна среда за децата с увреждания в масовите училища и детски градини в област Кърджали. През 2011 г. общините ще извършат проучване за оценка на нуждите и ще разработят актуализирани общински планове за изпълнение на специфични мерки по общини за подобряване на достъпа, в съответствие с конкретните условия във всяка община.

Планирани социални услуги и мерки в област Кърджали – Направление 1: Услуги за превенция

№	Услуга, вид ³ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁴	2015 ⁵			
1	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – <i>държавно делегирана дейност (ДДД)</i>	Деца и семейства в риск Деца в риск /или отпадане от училище Деца от непълни семейства, деца настанени в семейства на близки и роднини и деца в риск от изоставяне и деца оставени без родителски грижи Деца с противообществени прояви и семейства им; Деца, жертви на насилие, злоупотреба и експлоатация; Деца от община Кърджали, настанени в институции; Деца и родители от социално слаби и многодетни семейства; Деца и семейства с емоционални и поведенчески проблеми; Деца с увреждания и техните семейства. Кандидати за приемни родители и кандидат- осиновители	Община Кърджали		50	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството. Повишаване на родителската отговорност и капацитет при отглеждането и възпитаването на децата и запазване на добрите взаимоотношения между родителите и техните деца през различните етапи на детското развитие и при вземането на трудни житейски решения; Превенция на девиантното поведение и травматичните последици за деца в риск и повишаване на техните способности да управляват свободното си време; Програми за сексуално и репродуктивно здраве. Провеждане на информационни кампании по „Приемна грижа”, проучване и обучение на кандидат – приемни семейства. Консултиране на приемни и осиновителни семейства	Кърджали	Нова –за 2013г.
2	Кризисен център – <i>държавно делегирана</i>	Деца, жертви на насилие или в риск от насилие, деца жертва на трафик	Област Кърджали	0	15	Създаване на условия на областно ниво за осъществяване на институционална закрила и защита на децата, пострадали от различни форми	Кърджали	Нова –за 2013г.

³ Отбелязва се видът на планираните социални и др. услуги, като държавно-делегирани дейности (ДДД), общински дейности, смесени услуги и пр.

⁴ Посочен е прогнозен капацитет на социалните услуги към последната година от изпълнението на Областната стратегия – 2015 г.

⁵ Посочен е планираният капацитет за 2010 г. на социални услуги (налични или нови за откриване през 2010 г.),.

№ 1	Услуга, вид ³ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁴	2015 ⁵			
	<i>дейност</i>					на насилие в семейството или в извън семейна среда		
3	Дневен център за деца с увреждания - ДЦДУ (ДДД)	Деца с увреждания	община Кърджали	30	30	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, медицински грижи	Кърджали	Налична, планиран ка- пацитет за 2010 г. – 30 места
4	Дневен център за деца и младежи с увреждания - ДЦДМУ (ДДД)	Деца и младежи с увреждания	Област Кърджали		70	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, медицински грижи	Кърджали	Нова, планиран ка- пацитет за 50
5	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – <i>държавно делегирана дейност (ДДД)</i>	Деца с увреждания. Деца с противообществени прояви и престъпления. Деца, жертви на насилие. Деца, за които съществува опасност от увреждане в развитието им. Деца, чието образование е застрашено. Деца от социално слаби семейства и многодетни семейства. Деца с емоционални, поведенчески и психически проблеми. Деца и семейства в риск	Община Ардино	50	50	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството. Повишаване на родителската отговорност и капацитет при отглеждането и възпитаването на децата и запазване на добрите взаимоотношения между родителите и техните деца през различните етапи на детското развитие и при вземането на трудни житейски решения; Превенция на девиантното поведение и травматичните последствия за деца в риск и повишаване на техните способности да управляват свободното си време; Програми за сексуално и репродуктивно здраве.	Гр.Ардино	Налична
6	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – <i>държавно делегирана дейност (ДДД)</i>	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище Деца от непълни семейства, деца настанени в семейства на близки и роднини и деца в риск от изоставяне и деца оставени без родителски	Община Джебел	20	20	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството. Повишаване на родителската отговорност и капацитет при отглеждането и възпитаването на	Джебел	Нова –2011

№	Услуга, вид ³ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартване)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁴	2015 ⁵			
		грижи Деца с противообществени прояви; Деца с риск от отпадане от училище, отпаднали от училище и необхванати от учебния процес; Деца, жертви на насилие, злоупотреба и експлоатация; Деца от община Джебел, настанени в институции; Деца от социално слаби и многодетни семейства; Деца с емоционални и поведенчески проблеми; Деца с увреждания при които е прекратена услугата ДЦДУ; Деца, чиито родители са със здравословни проблеми и при тях съществува опасност от увреждания в развитието				децата и запазване на добрите взаимоотношения между родителите и техните деца през различните етапи на детското развитие и при вземането на трудни житейски решения; Превенция на девиантното поведение и травматичните последствия за деца в риск и повишаване на техните способности да управляват свободното си време; Програми за сексуално и репродуктивно здраве.		
7	Подпомагане на обучението на деца и ученици със специални образователни ипотребности – по Оперативна програма „РЧР	Деца със специални образователни потребности; Учители и специалисти с педагогически функции; Родители на деца със специални образователни ипотребности.	Община Джебел			Идентифициране на специалните образователни потребности на интегрираните в общообразователните училища деца; Изработване на индивидуални образователни програми и планове за развитие на децата със СОП; Създаване на центрове за работа с деца и ученици със СОП в училища и детски градини; Работа с родители на деца със СОП и на деца от общообразователните училища и детски градини, педагози, училищни настоятелства; Обучения на специалисти с педагогически функции за работа на деца със СОП	Община Джебел	Нави мерки за 2011 година
8	Дневен център за деца и	Деца и семейства в риск , деца с увреждания	Община Кирково	12	12	Дневна грижа, рехабилитация, информиране и обучение, групова	Кирково	Налична

№ 1	Услуга, вид ³ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартване)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁴	2015 ⁵			
	младежи с увреждане – държавно делегирана дейност (ДДД)					работа, преодоляване на социалната изолация, справяне с ежедневните нужди.		
9	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – държавно делегирана дейност (ДДД)	Деца и семейства в риск Деца в риск /или отпадане от училище Деца от непълни семейства, деца настанени в семейства на близки и роднини и деца в риск от изоставяне и деца оставени без родителски грижи Деца с противообществени прояви; Деца, жертви на насилие, злоупотреба и експлоатация; Деца от община Крумовград, настанени в институции; Деца от социално слаби и многодетни семейства; Деца с емоционални и поведенчески проблеми; Деца с увреждания	Община Крумовград	20	40	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството. Повишаване на родителската отговорност и капацитет при отглеждането и възпитаването на децата и запазване на добрите взаимоотношения между родителите и техните деца през различните етапи на детското развитие и при вземането на трудни житейски решения; Превенция на девиантното поведение и травматичните последствия за деца в риск и повишаване на техните способности да управляват свободното си време; Програми за сексуално и репродуктивно здраве.	Гр. Крумовград	налична
10	Център за настаняване от семеен тип 1 – държавно делегирана дейност	Деца от 6 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семействена близки и роднини или приемно семейство.	Област Кърджали	15	15	Социална услуга – резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителски грижи, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, семейство на близки и роднини или приемно семейство.	Гр. Крумовград	налична
11	Център за настаняване от семеен тип 2 – държавно	Деца от 6 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в	Област Кърджали	15	15	Социална услуга – резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителски грижи,	Гр. Крумовград	налична

№ 1	Услуга, вид ³ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартване)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁴	2015 ⁵			
	<i>делигирана дейност</i>	семейна среда, в семейство тна близки и роднини или приемно семейство.				за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за върщане в биологичното семейство, семейство на близки и роднини или приемно семейство.		
12	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – <i>държавно делигирана дейност (ДДД)</i>	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище Деца от непълни семейства, деца настанени в семейства на близки и роднини и деца в риск от изоставяне и деца оставени без родителски грижи Деца с противообществени прояви; Деца с риск от отпадане от училище, отпаднали от училище и необхванати от учебния процес; Деца, жертви на насилие, злоупотреба и експлоатация; Деца от община Момчилград, настанени в институции; Деца от социално слаби и многодетни семейства; Деца с емоционални и поведенчески проблеми; Деца с увреждания при които е прекратена услугата ДЦДУ; Деца, чиито родители са със здравословни проблеми и при тях съществува опасност от увреждания в развитието	Община Момчилград	40	40	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за върщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството. Повишаване на родителската отговорност и капацитет при отглеждането и възпитаването на децата и запазване на добрите взаимоотношения между родителите и техните деца през различните етапи на детското развитие и при вземането на трудни житейски решения; Превенция на девиантното поведение и травматичните последствия за деца в риск и повишаване на техните способности да управляват свободното си време; Програми за сексуално и репродуктивно здраве.	Момчилград	Нова – 2010/2011
13	Дневен център за деца с увреждания – <i>държавно делигирана</i>	Деца с увреждания от 3-18 годишна възраст, отглеждани в семейна среда	Община Момчилград	24	24	Подкрепа на семейството опри отглеждане на детето с увреждане или със специални нужди, превенция на изоставянето, изграждане у детето с увреждане на умения за	Гр. Момчилград	Налична

№ 1	Услуга, вид ³ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартване)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁴	2015 ⁵			
	<i>дейност</i>					самостоятелен живот, интегриране на децата с увреждания в масовите детски градини и училища, медицинска, социална рехабилитация, дневни и почасови услуги, консултации на родителите		
14	<i>Подпомагане на обучението на деца и ученици със специални образователни ипотребности – по Оперативна програма „РЧР</i>	Деца със специални образователни потребности; Учители и специалисти с педагогически функции; Родители на деца със специални образователни ипотребности.	Община Момчилград			Идентифициране на специалните образователни потребности на интегрираните в общообразователните училища деца; Изработване на индивидуални образователни програми и планове за развитие на децата със СОП; Създаване на центрове за работа с деца и ученици със СОП в училища и детски градини; Работа с родители на деца със СОП и на деца от общообразователните училища и детски градини, педагози, училищни настоятелства; Обучения на специалисти с педагогически функции за работа на деца със СОП	Община Момчилград	Нови мерки за 2011 година
15	Личен асистент <i>- услуги по нац. програма</i>	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	От всички населени места в областта			Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Във всички общини	Налична, за разширяване
16	Масови детски градини и училища	Деца с увреждания в семейна среда	Всички общини в областта			Програми за интегриране на деца с увреждания в масови дет. градини и в масови училища	Във всички общини	Р разработване план за действие във всяка община
17	Образователни програми и инициативи на общини, НПО, училища, МОМН)		Всички общини в областта			Разработване на механизъм или процедура за координация на областно ниво между РДСП, РИО и общините; Мобилни групи за проверка на училищната посещаемост	Всички общини в областта	разработване на образователни програми за приобщаване на деца и родители към училище
18								

4.2. Направление 2: Деинституционализация на грижите за децата

Обща цел 2. Закриване ДМСГД – гр.Кърджали и осигуряване на качествена резидентна грижа за децата, чрез:

Областната стратегия за социалните услуги очертава насоката за бъдещето на единствената специализирана институция за деца в област Кърджали, етапите на трансформиране и закриване на институцията в контекста на националната и областна политика на деинституционализация, дейностите за извеждане на децата в семейна среда, както и основните посоки, в които ще се осъществи резидентната грижа за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

Конкретна цел 2.1. Да се разработи план за трансформиране и закриване на ДМСГД гр.Кърджали

- Мярка 2.1.1. Разработване на план за трансформиране и закриване на ДМСГД - Кърджали;
- Мярка 2.1.2. Формиране на мрежа между всички участници, които имат отговорност за бъдещето на децата от ДМСГД.

През първата година от стратегията (2011.) ще се изработи план за трансформиране/закриване на ДМСГД - Кърджали през следващите 4 години, в съответствие с договорените приоритети на Областната стратегия. Планът ще предвижда изпълнението на всяка конкретна стъпка при трансформирането и закриването на ДМСГД, включително планиране на етапите на извеждане на децата, преустановяване на приема на деца и постепенно намаляване на капацитета им. В този процес ще се използват добрите практики и натрупаният опит на УНИЦЕФ от закриването на ДДМУИ Могилино.

Дейност 2.1.1.1. Създаване на общинска работна група в гр.Кърджали за изработване на план за трансформиране /закриване на ДМСГД, който дават отговор за бъдещото развитие на децата, персонала и сградата на институцията. Работа на групата ще бъде подпомагана от експертна група на областно ниво (с участието на РДСП, ОЗД, РЦЗ, НПО, УНИЦЕФ и външни специалисти) за консултиране и подкрепа на процеса чрез провеждане на срещи, посещения на място, дискусии, съвместна разработка на предложения.

Дейност 2.1.1.2. Преглед и актуализиране през 2011 г. на плановете за развитие на институцията. В този план се описват конкретните мерки и стъпки за изпълнението на следните основни етапи:

- Децата – индивидуална оценка и планиране за всяко дете, настанено в ДМСГД. Актуализиране на индивидуалните оценки на всички деца и на тяхна основа – актуализиране на плановете за действие, в които да се заложат за всички деца реалистични дългосрочни и краткосрочни цели и социалните услуги, необходими за извеждане на децата от специализираната институция. Приоритет на плановете за децата е осигуряването на трайна семейна среда. При възможност новите услуги за извеждане на децата ще се планират там, където са семействата на децата.
- Персонала – оценка на човешките ресурси, плановете за допълнителна професионална квалификация и препоръки за пренасочване към новите социални услуги и/или дейности, които ще се развият в съответната община;
- Сградата – препоръки и мерки за развитие на услуги или дейности в сградата на дома след трансформирането/закриването на СИ. Планиране на бъдещето на материалната база и ресурсите на институцията.

- Изпълнение на индивидуалните планове на всички деца, постепенно извеждане на децата от СИ;
- Закриване/трансформиране на институцията и изпълнение на плана за използване на материалната база и ресурсите на институцията.

Дейност 2.1.1.3. Съгласуване на плана на общинско и областно ниво, както и на предложенията за разкриване на нови услуги при трансформирането и закриване на институцията извън вече предвидените в Областната стратегия.

Конкретна цел 2.2. Извеждане на поне 30% от децата от ДМСГД за отглеждане в семейна среда, чрез:

- Мярка 2.2.1. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от ДМСГД в биологичното или в семейства на близки и роднини, услуги в подкрепа на осиновяването;
- Мярка 2.2.2. Извеждане на деца от ДМСГД в приемни семейства.

Осигуряването на трайна семейна среда е приоритет в индивидуалните планове за децата, настанени в СИ. Мерките по тази конкретна цел се изпълняват:

- текущо, като част от задължителните дейности на ЦОП, ОЗД и СИ по подкрепа на децата, настанени в СИ

- масирано – с по-широк обхват, в съответствие с актуализираните институционални планове за трансформиране и постепенно закриване на СИ и индивидуалните оценки на настанените деца (*съгласно дейностите по Мярка 2.1.1.*).

Мярка 2.2.1. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от специализираните институции в биологичното или в семейство на близки и роднини, услуги в подкрепа на осиновяването.

Услугите в тази мярка са насочени към търсене на трайно решение за отглеждането на децата в семейна среда. Дейностите за реинтеграция на децата от СИ се извършват съвместно от ЦОП, персонала на ДМСГД, ОЗД и ЦСРИ. Те включват възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството, като предварително се издирва семейството на детето и се установява контакт с неговите близки; консултиране (социално, правно, психологическо, педагогическо), информиране, посредничество, материална подкрепа към семействата за отглеждане на детето, изведено от СИ.

Дейност 2.2.1.1. Формиране на мобилен екип в планираните ЦОП по реинтеграция в семейна среда на децата, настанени в ДМСГД. Предоставяне на помощ към СИ за подготовката на конкретни планове за извеждане на децата на основата на плановете за трансформиране/закриване на СИ и на цялостната оценка на децата в СИ.

Дейност 2.2.1.2. Дейности на ЦОП (*предвидени към Мярка 1.1.2.*), ДМСГД и ОЗД за реинтеграция на децата от институцията в биологичното семейство, които включват:

- социално-консултативна работа с деца, при които съществува възможност за връщане в семейна среда;
- Подкрепа за възстановяване на прекъснатите връзки с биологичните родители, братя и сестри;
- подкрепа и консултации за детето и семейството в периода след реинтеграцията;
- работа с родителите, разширеното семейство и детето за възстановяване на връзките родители – дете; услуги за изграждане на родителския капацитет.

Дейност 2.2.1.3. Изпълнение на дейности от ЦОП, ДМСГД, ОЗД и ЦНСТ по настаняване на деца от ДМСГД в семейства на близки и роднини и услуги по подкрепа към семействата –

консултиране, практическа подкрепа, съдействие, информиране, посредничество, услуги за изграждане на родителския капацитет, материална и финансова подкрепа в процеса на отглеждане на изведените деца.

Дейност 2.2.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването (*планирани в мярка 1.1.5.*) на деца, настанени в институцията и ще включват обучение и оценка на кандидат приемни родители, консултиране на осиновители, подкрепа на детето и семейството след осиновителния период,

Мярка 2.2.2. Извеждане на деца от ДМСГД в приемни семейства.

Дейност 2.2.2.1. Координация на дейността от страна на планирания ЦОП Кърджали за развитие на приемната грижа на областно ниво (*планирано в мярка 1.1.6.*).

Дейност 2.2.2.2. Набиране на приемни семейства от другите ЦОП в общините Крумовград, Ардино, Джебел и Момчилград. Разработване на план със средногодишни разчети на основата на броя на децата в СИ от различните общини и териториално разпределение на децата.

Конкретна цел 2.3. Да се развият алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда, близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, чрез:

- Мярка 2.3.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от ДМСГД- Кърджали.

Мярка 2.3.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от ДМСГД.

Центровете за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) предоставят резидентна форма на грижа в среда близка до семейната - подслон и ежедневни грижи; създават условия за социална интеграция – прием в масови детски ясли, градини, училища; и поддържане на връзката с родители, близки и роднини. Настаняването в ЦНСТ на децата е мярка за закрила, след изчерпване на всички възможности за настаняване в семейство – биологично, разширено, приемно и на осиновители.

Основната част от ЦНСТ са планирани за извеждане на децата от ДМСГД - Кърджали, които по предварителни данни са около 60, както и да се използват за настаняване на деца, лишени от родителска грижа, които не са били в СИ и за предотвратяване на институционализацията чрез краткосрочно временно отглеждане на деца оставени за осиновяване или с перспектива за настаняване в приемни семейства или при близки и роднини.

За част от децата с тежки увреждания също се планира настаняване в новоразкрити ЦНСТ и то предимно за тези, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, предвид тежките увреждания и необходимостта от непрекъсната специализирана резидентна грижа. Посоченото в дейностите местоположение на планираните ЦНСТ е предварително. В съответствие с методиката за функциониране на ЦНСТ, новите услуги за резидентна грижа от семеен тип се разкриват в районите, от където са децата, а не там където са СИ. Затова след завършването на индивидуалната оценка на децата, настанени в СИ, мястото на ЦНСТ може да бъде променено, за да се осигурят възможности на децата за установяване на контакти със семействата и общността, от която произхождат.

Дейност 2.3.1.1. Изграждане на 2 нови ЦНСТ в гр.Кърджали за деца от областта, настанени в ДМСГД – Кърджали и други СИ в страната, с капацитет по 15 деца

Дейност 2.3.1.2. Изграждане и разкриване на ЦНСТ за деца с тежки увреждания – в гр.Кърджали с областен обхват, което ще осигурява ежедневна специализирана медицинска грижа за тежко уврежени деца от ДМСГД - Кърджали

Дейност 2.3.1.3. Продължаване на дейността на двата ЦНСТ – гр.Крумовград за деца от 7 до 18 години и ЦНСТ „Детска мечта” – гр.Кърджали за деца от 3 до 7 години като делегирана от държавата дейност , всеки от които с капацитет по 15 деца

Дейност 2.3.1.4 Изграждане на ЦСРИ в гр.Кърджали/ дейност 1.2.1.1/

Дейност 2.3.1.5. Продължаване на дейността на Дневен център за деца с увреждания към ДМСГД– Кърджали с тенденция към развиване на по-гъвкави форми на дневни, почасови и заместващи грижи и преминаване като делегирана от държавата дейност.

Планирани социални услуги и мерки в област Кърджали Направление 2: Деинституционализация на грижите за деца

№ 1	Услуга, вид ⁶ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁷	2015 ⁸			
1	ДМСГД Медико-социална услуга	Изоставени деца, деца с увреждания и тежки заболявания (0-7 г.) (2009: капацитет 100, заетост – 81)	Всички общини от областта			Трансформиране; постепенно намаляване на капацитета с 85% (поне с 20% за първата година) и постепенно закриване чрез договаряне с МЗ	Кърджали	Налична, за трансформиране - съвместно с МЗ
2	ЦНСТ– за здрави деца от 3-7 г. , разкрит към ДМСГД - Кърджали По ОП „РЧР”	Деца от 0 до 3г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семейство на близки и роднини или приемно семейство, които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали	Област Кърджали	15	15	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца от 3 до 7 год. в среда, близка до семейната.	Кърджали	Налична, преминаване в ДДД през 2011г.
3	ЦНСТ– за деца от 0-3 г. , които се отглеждат в ДМСГД -	Деца от 0 до 3г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семейство на близки и роднини или приемно семейство, които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали	Област Кърджали		15	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца от 0 до 3 год. в среда, близка до семейната.	Кърджали	Нова до 2013
4	ЦНСТ– за деца с лека степен на увреждане. които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали / ddd /	Деца от 7 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семейство на близки и роднини или приемно семейство, които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали	Област Кърджали		15	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца с увреждания в среда, близка до семейната	Кърджали	Нова до 2013г.
5	ЦНСТ– за деца	Деца от 0 до 18г. годишна	Област		15	Предоставяне на подслон и ежеднев-	Кърджали	Нова до 2015г.

⁶ Отбелязва се видът на планираните социални и др. услуги, като държавно-делегираны дейности (ДДД), общински дейности, смесени услуги и пр.

⁷ Посочен е прогнозен капацитет на социалните услуги към последната година от изпълнението на Областната стратегия – 2015 г.

⁸ Посочен е планираният капацитет за 2010 г. на социални услуги (налични или нови за разкриване през 2010 г.),.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№	Услуга, вид ⁶ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁷	2015 ⁸			
	с тежка степен на увреждане, за който предоставя ежедневна специализирана медицинска грижа	възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семейство на близки и роднини или приемно семейство, които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали	Кърджали			ни грижи за деца с тежки увреждания, които не могат да се обслужват сами в среда, близка до семейната		
6	ЦСРИ - /ddd/	Деца от трите Центъра за настаняване от семеен тип	Област Кърджали		30	Медицинска рехабилитация, социална рехабилитация, консултиране, програми за социални умения за самостоятелен живот, посредничества с институции	Гр. Кърджали	Нова- до 2013г. при закриване на ДМСГД
7	Център за настаняване от семеен тип 1 – посочени в таблица по Направление 1	Деца от 6 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семействена близки и роднини или приемно семейство.	Област Кърджали	15	15	Социална услуга – резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителски грижи, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, семейство на близки и роднини или приемно семейство.	Гр. Крумовград	налична
8	Център за настаняване от семеен тип 2 – / посочени в таблица по Направление 1	Деца от 6 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семействена близки и роднини или приемно семейство.	Област Кърджали	15	15	Социална услуга – резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителски грижи, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, семейство на близки и роднини или приемно семейство.	Гр. Крумовград	налична
8	Личен асистент - услуги по национални програми	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Всички общини			Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Всички общини	Личен асистент - Налична за 2010г., за разширяване през 2011г.

4.3. Направление 3: Социално включване на уязвими общности

Обща цел 3. Да се създадат условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в област Кърджали.

Конкретна цел 3.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда и развитие на алтернативна резидентна грижа от семеен тип:

- Мярка 3.1.1. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства;
- Мярка 3.1.2. Разкриване на услуги резидентен тип за извеждане хората с увреждания от институции и предотвратяване на настаняването в специализирани институции и осигуряване на грижа в среда, близка до семейната.
- Мярка 3.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания и уязвимите групи и индивиди в област Кърджали.

Мярка 3.1.1. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Спектърът на тези услуги обхваща както ежедневни дейности въкъщи (като помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане и придвижване), така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома (дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа). В област Кърджали липсват услуги за дневна грижа за възрастни с увреждания ДЦВУ и ЦСРИ. В Стратегията се залагат такива форми и възможности за избор. В съответствие с интересите и възможностите на хората с увреждания и техните близки потребители ще могат да избират, например, между дневните центрове като самостоятелна услуга (в която се заплаща такса, но е включена и храна) и почасовата грижа в рамките на ЦСРИ (безплатна за клиентите услуга, в която обаче не се предоставя храна). ЦСРИ осигуряват за хората с увреждания необходимата медицинска и социална рехабилитация, здравни грижи, информация и консултации. Освен това, семействата и близките, които полагат грижи за хора с увреждания ще получават в ЦСРИ специализирана подкрепа, информиране и консултиране (здравно, психологическо, социално, юридическо).

Дейност 3.1.1.1. Разкриване на нов Дневен център за възрастни с увреждания в гр.Кърджали (капацитет 30, до 2012 г.) за предоставяне на дневни и почасови услуги, рехабилитация и подкрепа на възрастните хора с увреждания или със специални нужди, медицинска, социална рехабилитация, дневни и почасови услуги;

Дейност 3.1.1.2. Разкриване на изградения Дневен център за възрастни с увреждания в гр.Ардино за предоставяне на дневни и почасови услуги, рехабилитация и подкрепа на възрастните хора с увреждания или със специални нужди (капацитет 20, през 2011 г.);

Дейност 3.1.1.3. Разкриване на ЦСРИ – гр.Кърджали за лица с психически разстройства с капацитет 50 лица и стартиране на услугата през 2011 г. Лицата с психически разстройства в областта, които са освидетелствани са 1375. Предвиждаме брой потребители пълнолетни лица с увреждания до 90-100 на година.

Дейност 3.1.1.4. Постепенно разширяване териториалния обхват на ЦСРИ – гр.Кърджали чрез формиране на мобилен екип за обхващане на селата в общините Кърджали и Черноочене и увеличение на предполагаемия брой потребители пълнолетни лица с увреждания. Мобилността ще се осъществи в две посоки: първо, услугата ще отиде при клиента, когато не се изисква специално оборудване, рехабилитатор и психолог ще предоставят част от услугите на място при посещение по адреси, на място ще се предоставят консултации за семействата и обучения за ползване на техническите помощни средства и др. и второ, чрез осигуряване на специализиран транспорт клиентът може да бъде доведен до услугата в ЦСРИ.

Дейност 3.1.1.5. Да се осъществи междусекторно сътрудничество с психодиспансера в гр.Кърджали и се потърсят нови форми на финансиране на съществуващият дневен център за психосоциална рехабилитация на лица с хронични психиатрични разстройства „Орфей” – гр.Кърджали.

Дейност 3.1.1.6. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания във всички общини – домашен помощник, социален и личен асистент, (по-подробно описани в *Направление 4, мярка 4.1.2.*), за което ще допринесе продължението на националните програми - ДП, СА, ЛА).

Дейност 3.1.1.7. Включване на допълнителни услуги към Домашния социален патронаж (подробно описани в *Направление 4, мярка 4.1.1.*) и по-пълно обхващане на хората с увреждания от малките населени места.

Дейност 3.1.1.8. Разширяване на обхвата на услугата Обществена трапезария, (по-подробно описани в *Направление 4, мярка 4.1.1.*), и по-пълно обхващане на хора с увреждания с ниски доходи.

Дейност 3.1.1.9. Осигуряване на информация, съдействие и посредничество от страна на ДСП и общинска администрация за улесняване на достъпа до технически помощни средства и достъпна среда в дома по програмите на АХУ и Закона за хората с увреждания.

Мярка 3.1.2. Разкриване на социални услуги от резидентен тип за извеждане хората с увреждания от институции и предотвратяване на настаняването в специализирани институции и осигуряване на грижа в среда, близка до семейната.

Новите алтернативни социални услуги от резидентен тип включват защитени жилища (ЗЖ), преходни жилища и нови форми за малки групови домове с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните клиенти, в съответствие със съвременните стандарти. Те ще предоставят подобрена резидентна грижа в среда, близка до семейната за хора с увреждания, които не са в състояние да живеят сами и имат нужда от резидентна услуга, както и за извеждане на част от настанените в СИ, които подлежат на извеждане в ЦНСТ или защитено жилище. В област Кърджали няма разкрити специализирани институции за лица с увреждания, но съгласно последните данни от специализираните институции за лица с увреждания в страната, настанените лица с увреждане с постоянен адрес на територията на нашата област са общо 76. В стратегията се предвижда извеждането на тези лица от институциите, реинтеграция в обществото и осигуряване на резидентна грижа. Разкриването на тези услуги ще предотврати настаняването на лица с увреждане в институции. Най-застрашените възрастни с увреждания са лицата с умствена изостаналост и лицата с психически разстройства без семейства.

Дейност 3.1.2.1. Продължаване дейността на Защитено жилище в гр.Ардино. Подобряване качеството на услугата като настанените лица ползват дневна грижа и рехабилитация в планирания за разкриване ДЦВУ в гр.Ардино.

Дейност 3.1.2.2. Продължаване дейността на Защитено жилище в с.Патица, община Черноочене. Териториалната близост на населеното място до областния град Кърджали дава възможност за подобряване качеството на услугата като настанените в ЗЖ лица ползват дневна грижа и рехабилитация в планираните за разкриване ЦСРИ и ДЦВУ в гр.Кърджали.

Дейност 3.1.2.3. Разкриване на Защитено жилище в гр.Кърджали за лица с психически разстройства с капацитет 10 места. Услугата ще поеме изведените от институции в цялата страна лица с психически разстройства от област Кърджали. Разкриването се предвижда до 2013г.

Дейност 3.1.2.4. Разкриване на Защитено жилище в гр.Джебел за лица с умствена изостаналост с капацитет 8 места. Услугата ще поеме чакащите за настаняване в СИ лица и изведените от

институции лица с умствена изостаналост от община Джебел. Разкриването се предвижда до 2011г.

Дейност 3.1.2.5. Разкриване на Защитено жилище в община Кирково за лица с умствена изостаналост с капацитет 10 места. Услугата е необходима да поеме изведените от институциите лица с умствена изостаналост от община Кирково. Разкриването се предвижда до 2013г.

Дейност 3.1.2.6. Разкриване на Защитено жилище в гр.Кърджали за лица с умствена изостаналост с капацитет 10 места. Услугата ще поеме изведените от институции лица с умствена изостаналост от общините Кърджали и Момчилград. Разкриването се предвижда до 2014г.

Мярка 3.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания.

Дейност 3.1.3.1. Подобряване на инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда в общественото пространство, културни и здравни центрове, училища и детски градини, предприятия и пр. (Определяне на конкретните задачи по общини в рамките на оперативния план за действие през 2011 г., които да се включат и в актуализираните общински планове за развитие).

Дейност 3.1.3.2. Целеви мерки на Дирекциите Бюро по труда (ДБТ), общините и местни НПО за предоставяне на достъп до доходи, заетост, професионална квалификация, обучение и практически умения и др. за лицата с увреждания с право на работа.

Дейност 3.1.3.3. Прилагане на общински и национални мерки във всички общини за осигуряване на по-широки възможности за самостоятелен живот на хората с увреждания – обучение, жилище, доходи, достъп до услуги и подпомагане.

Дейност 3.1.3.4. Разработване и стартиране на нови форми на междусекторни и смесени социални услуги за активно включване на лицата с увреждания, основани на индивидуален подход и насочени към подобряване на личните умения на лицата от уязвимите групи:

- иновативни подходи за електронно включване на хора с увреждания;
- посреднически услуги от агенции/бюра за помощ и взаимопомощ;
- социални услуги за подкрепа на професионалното развитие на лица с увреждания, включително и подкрепа за трудова реализация на лица, полагащи грижи за зависими членове на семействата си.

Конкретна цел 3.2. Да се създадат условия за развитие и реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи, включително етническите общности в неравностойно положение.

- Мярка 3.2.1. Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи.
- Мярка 3.2.2. Образование за възрастни. Мерки за реинтеграция в образованието на неграмотните и пълнолетните с ниско образование (със специален фокус към отпадналите от училище млади хора);
- Мярка 3.2.3. Назначаване на здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване в рискови общности;
- Мярка 3.2.4. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни;

Мярка 3.2.1. Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи.

Дейност 3.2.1.1. Включване в програми и мерки на ДБТ; инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по действащите национални програми за заетост и оперативни програми за развитие на човешките ресурси.

Дейност 3.2.1.2. Общински мерки за подкрепа на развитието на дейности за осигуряване на заетост за трайно безработни и хора с увреждания.

Дейност 3.2.1.3. Провеждане на мотивационни курсове, консултиране и оказване на подкрепа за реализацията на трудовия пазар – предимно към млади хора и семейства с деца от рискови общности. Дейностите се изпълняват от Дирекциите Бюро по труда в областта и по проекти на НПО.

Мярка 3.2.2. Образование за възрастни - мерки за реинтеграция в образованието на неграмотните и пълнолетните с ниско образование (със специален фокус към отпадналите от училище млади хора).

Мерките предвиждат развитие на смесени образователни програми “Втори шанс” (по схемата образование за възрастни) за ограмотяване на неграмотни пълнолетни хора, включително за образование на пълнолетни млади хора с незавършена степен (без диплома) на основно или средно образование. Такива програми се иницират от НПО, училищни настоятелства, общини и се изпълняват в тясно партньорство със специфичен принос на всеки участник, както следва:

- училището извършва образователните дейности, организира и провежда полагането на изпити за образователна степен;
- РИО на МОМН предоставя учебните програми и оказва методическа помощ;
- местните НПО мотивират участниците и осигуряват посещаемост на учебните занятия;
- общините оказват съдействие за изпълнението на програмите и при нужда предоставят помещения;
- доставчиците на социални услуги в общността предоставят подкрепа на процеса и съдействат за мотивиране на целевите участници.

Дейност 3.2.2.1. Образователно-социални услуги за ограмотяване на неграмотни младежи и пълнолетни, изпълнявани от училища, НПО, читалища, училищни настоятелства, с финансиране на проектен принцип.

Дейност 3.2.2.2. Образователни програми за младежи/възрастни за покриване на образователна степен чрез подготовка и полагане на изпити като частни ученици, които да се изпълняват от училищата с посредничество и подкрепа от местни НПО.

Мярка 3.2.3. Назначаване на здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване във високо рисковите общности.

Обхващане на обособените ромски квартали в общините Кърджали, Крумовград и Момчилград. Здравните медиатори изпълняват специфични задачи за достъп до информиране, консултиране и посредничество за достъп до здравни грижи. Същевременно е необходимо да се развие техният потенциал за включване в работата по превенция на изоставянето и negliжирането на деца от ромската общност.

Дейност 3.2.3.1. Подбор и назначаване на здравни медиатори в общините с компактни ромски квартали.

Дейност 3.2.3.2. Осигуряване на базисно обучение на здравните медиатори, последващи консултации, обучение чрез практика и супервизия.

Дейност 3.2.3.3. Предоставяне на здравни, посреднически услуги и консултации от здравните медиатори; включване в работата на ЦОП със семейства в риск по места за превенция на изоставянето и negliжирането на децата.

Дейност 3.2.3.4. Организиране на кампании “Имунизация” за пълен обхват на децата от уязвимите общности в задължителните мерки за имунизация. Кампаниите ще се организират от

здравните медиатори, центровете за развитие на уязвими общности и НПО, с подкрепата на личните лекари, РЦЗ, болници.

Мярка 3.2.4. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни.

Тези услуги имат за цел да свържат младежите и лицата от уязвимите групи с подходящи социални, образователни, здравни, информационно-консултантски и други дейности в зависимост от техните нужди и проблеми. Тези услуги са своеобразен диспечерски пункт към други услуги и нуждата от тях се поражда от факта, че един от проблемите на младежите и лицата от уязвимите групи е социална изолация, ниска социална компетентност или незнанието/неумението да се обърнат към подходяща институция или специалист, които да им помогнат в решението на проблемна ситуация.

Дейност 3.2.4.1. Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги и кампании за превенция на домашното насилие, трафика и зависимостите и рисковото поведение, изпълнявани от училища, училищни настоятелства и НПО.

Дейност 3.2.4.2. Продължаване дейността на съществуващият в гр.Кърджали Консултативен център за жени, жертва на насилие.

Дейност 3.2.4.3. Разкриване на Център за временно настаняване, гр. Кърджали / до 2012г. / – предоставяне на краткосрочна услуга за лица в риск - като лица, напускащи местата за лишаване от свобода, лица жертва на насилие, бездомни и др. - осигуряване на подслон, храна, социални консултации, посредничество за намиране на работа, жилище, краткосрочна финансова подкрепа.

Дейност 3.2.4.4. Услуги за хора в пробация – консултиране, подкрепа за реинтеграция, курсове за професионална квалификация, които се изпълняват съвместно от Съвета по пробация, ДБТ, ЦОП, ДСП.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Планирани социални услуги, мерки и интервенции в област Кърджали – Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

1		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁹	2015 ¹⁰			
1	Дневен център за възрастни с увреждания	Лица с увреждания , включително реинтегрерини в общността от специализирани институции	Област Кърджали	0	30	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Гр.Кърджали	нова до 2015
2	Център за социална рехабилитация и интеграция за лица с психични проблеми / ddd /	Лица с психични проблеми	Община Кърджали	0	50	Гарантиране на равноправното положение на хората с увреждания, преодоляването на социалната изолация чрез различни мероприятия целящи социалното включване на лицата с увреждания в общността, придобиване на нови знания и умения и навици за по-добро справяне с ежедневните нужди, оказване на подкрепа на лицата с увреждания и техните семейства, осигуряване на качествена грижа за всеки потребител на услугата.	Гр. Кърджали	Нова -2014 год.
3	ДЦПСР „Орфей” към Психиатрична болница – Кърджали / с финансовата помощ на фармацевтични фирми /	Лица с психични проблеми	Област Кърджали			Осъществява рехабилитационни програми за лица с психични проблеми / на доброволни начала работят психиатри, психолози, социален работник, медицинска сестра и трудотерапевт/	Гр.Кърджали	налична
4	Защитено жилище за лица с психични заболявания	Пълнолетни лица с психични заболявания, реинтегрирани в общността от СИ и застрашени от настаняване в СИ	ОбластКърджали	0	10	Осигуряване на включваща приемаща и стимулираща развитието среда , специализирано оборудване и обзавеждане в зависимост от конкретните потребности на лицата,	Гр. Кърджали	Нова -2013 год.

⁹ Посочен е прогнозен капацитет на социалните услуги към последната година от изпълнението на Областната стратегия – 2015 г.

¹⁰ Посочен е планираният капацитет за 2010 г. на социални услуги (налични или нови за разкриване през 2010 г.),.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

1		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁹	2015 ₁₀			
						оказване на подкрепана лицата и техните семейства, оценка на нуждитена лицата, изготвяне и изпълнение на програма за грижи, планирана интервенции според установените проблеми		
5	Защитено жилище за лица с умствена изостаналост (ДДД)	Пълнолетни лица с умствена изостаналост, реинтегрирани от СИ	Община Кърджали	0	10	Осигуряване на резидентна грижа за хора с умствена изостаналост, изведени от СИ Придобиване на навици за поддържане на лична хигиена и хигиена на обитаваното жилище, обучение за ползване на различни електроуреди, придобиване на допълнителни битови умения		Нова за планиране 2015г.
6	Защитено жилище за лица с умствена изостаналост (ДДД)	Пълнолетни лица с умствена изостаналост, реинтегрирани от СИ	Община Ардино	10	10	Осигуряване на резидентна грижа за хора с умствена изостаналост, изведени от СИ Придобиване на навици за поддържане на лична хигиена и хигиена на обитаваното жилище, обучение за ползване на различни електроуреди, придобиване на допълнителни битови умения	Ардино	Налична
7	Дневен център за възрастни с увреждания (ДДД)	Лица с увреждания , включително реинтегрерини в общността от специализирани институции	Община Ардино	0	20	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Ардино	В готовност за разкриване
8	Защитено жилище – държавно делигирана дейност	Лица с умствена изоставналост	Община Джебел	0	8	Създаване на среда близка до семейната, в която лица с психически увреждания да бъдат обучаване за придобиване на знания и умения за самостоятелен начин на живот.	Община Джебел	Нова за 2011г.
9	Защитено жилище (ДДД)	Навършили пълнолетие лица с увреждания в СИ, подлежащи на реинтеграция в обществото	Община Кирково	0	10	извеждане на младежи в резидентна грижа семеен тип	Община Кирково	Нова 2015г.
10	Защитено жилище (ДДД)	Пълнолетни лица с умствена изостаналост	От областта и от страната	8	8	Осигуряване на резидентна грижа за хора с умствена изостаналост, изведени от СИ Придобиване на навици за поддържане на лична хигиена и хигиена на обитаваното	С.Патица, общ. Черноочене	Налично

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

1		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁹	2015 ₁₀			
						жилище, обучение за ползване на различни електроуреди, придобиване на допълнителни битови умения		
11	Център за времен-но настаняване (ДДД)	Краткосрочна услуга за лица в риск	Област Кърджали	0	10	Подслон, храна; Активно посредничество за намиране на работа,	Община Кърджали	За планране
12	Личен асистент по НП „АХУ“ и ОП „РЧР“	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Кърджали			Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва	Във всички населени места от общината	за разширяване
13	Социален асистент По НП и ОП „РЧР“	Лица с увреждания, които изпитват затруднения при самостоятелното организиране на социалния си живот. Самотни възрастни хора със затруднено самообслужване и здравословни проблеми. Лица изведени от специализирани институции.	Община Кърджали			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички населени места от общината	за разширяване
14	Домашен помощник По НП и ОП „РЧР“	Лица с различни видове увреждания, чиито ограничения от здравословен характер ги поставят в изолация/или невъзможност сами да организират дейности от ежедневието си. Самотно живеещи възрастни хора, които поради различни причини от здравословен характер не са в състояние сами да организират бита си.	Община Кърджали			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Във всички населени места от общината	за разширяване
15	Домашен социален патронаж / общинска	Стари хора - лица над 65-годишна възраст и лица с увреждания със 71 и над 71 на сто ТНР, които са	Община Кърджали	145	145	Доставяне на храна; Наблюдение на здравното състояние и съдействие за получаване на медицинска помощ; Поддържане на хигиената в дома;	Гр. Кърджали	Налична, за разширяване на дейностите, капацитета и

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

1		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁹	2015 ₁₀			
	<i>дейност/</i>	затруднени самостоятелно или с помощта на близки да организират своя бит. С предимство при приемане в патронажа се ползват лица над 75-годишна възраст, самотните и лицата с доходи до размера на социалната пенсия.				Снабдяване с отоплителни материали; Дребни ремонти на жилището и битовата техника; Постелъчен инвентар, облекло и обувки по действащите нормативи за пансионите за стари хора за лицата, които нямат собствени средства; Развлечения и занимания; Покупка на хранителни продукти и други стоки от първа необходимост със средства на обслужваните; Административни, финансови и правни услуги.		териториалния обхват към селата от общината / допълнително финансиране по програми /
16	Домашен социален патронаж – общинска дейности	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. Места без достъп до услуги	Община Ардин	0	60	Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Ардино	Нова за 2011 г.
17	Домашен социален патронаж – общинска дейности	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда	Община Кирково	0	120		Община Кирково	Нова – за 2011 г.
18	Домашен социален патронаж – общинска дейности	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда	Община Крумовград	120	120	През 2010 се изпълняват дейности за доставка на храна. Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Крумовград	Налична
19	Домашен социален патронаж – общинска	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които	Община Момчилград	70	70	През 2010 се изпълняват дейности за доставка на храна. Мобилна услуга за обхващане на повече от селата в общината.	Община Момчилград	Налична

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

1		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁹	2015 ₁₀			
	<i>дейности</i>	имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. Места без достъп до услуги				Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.		
20	Домашен социален патронаж – общинска дейности	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. Места без достъп до услуги	Община Черноочене	0	140	През 2010 се изпълняват дейности за доставка на храна. Мобилна услуга за обхващане на повече от селата в общината. Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Черноочене	Нова 2011г.
21	Обществена трапезария	Лица и семейства на месечно подпомагане по реда и условията на чл. 9 от ППЗСП, лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях, самотно живеещи лица и семейства с минимални пенсии, скитащи и бездомни деца и лица.	Община Кърджали	108	108	Подобряване на качеството на живот и осигуряване на помощ и подкрепа на лица на лица и семейства от целевата група.	Гр. Кърджали	Налична
22	Обществена трапезария	Лица и семейства на месечно подпомагане по реда и условията на чл. 9 от ППЗСП, лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях, самотно живеещи лица и семейства с минимални пенсии, скитащи и бездомни деца и лица.	Община Ардино	50	60	Подобряване на качеството на живот и осигуряване на помощ и подкрепа на лица на лица и семейства от целевата група.	Гр. Ардино	Налична разширяване
23	Обществена трапезария	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др.	Община Кирково	0	60	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	С. Кирково	Нова –за 2011г.
24	Обществена трапезария	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски	Община Крумовград	54	70	Осигуряване на топла и питателна		Налична, за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

1		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁹	2015 ₁₀			
		доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др.				храна през зимата		
25	Обществена трапезария	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др.	Община Момчилград	0	30	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	Момчилград	Нова –за 2011 г.
26	Обществена трапезария	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др.	Община Черноочене	0	20	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	Черноочене	Нова –за 2011 г.
27	Хоспис „Добролюбие” медико-социална услуга <i>На самофинансиране</i>	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Област Кърджали	20	20	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи.	грКърджали	Налична,
28	Хоспис „Червен кръст” медико-социална услуга <i>На самофинансиране</i>	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Област Кърджали	20	20	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи.	грКърджали	Налична,
29	Хоспис – медико-социална услуга	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Община Момчилград	0	10	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи	Мочилград	Нова 2012г.
30	Програми за професионално обучение	Младежи, напуснали СИ Лица от семейства в риск, Трайно безработни, лица в пробация, лица със зависимости или проблемно поведение	Всички общини в областта			Включване в квалификационни курсове; посредничество за осигуряване на заетост Подкрепа за реинтеграция, преодоляване на бедност и социално изключване	ДБТ Кърджали	Разширяване на наличните мерки и политиките на АЗ
31	Здравни медиатори <i>Общинска дейност съвместно с МЗ</i>	Семейства от рисковите ромски общности	Община Кърджали			Посредническа дейност между ромските общности, здравните и социалните служби	Кърджали	Нова
32	Превенция – консултиране и познания за	Младежи Деца и ученици,	Кърджали			Превенция – консултиране и познания за зависимости, ХИВ / СПИН; Изследвания, посредничество за	Град Кърджали	Нова за планиране към РИОКОЗ,НПО

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

1		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ⁹	2015 ₁₀			
	зависимости, ХИВ / СПИН; (здравно- социална услуга)					насочване към лечение		

4.4. Направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в областта.

Приоритет в планирането на грижите за стари хора са услугите в общността, които им предоставят подкрепа на място и в домашна среда. Този подход осигурява по-дълготрайни възможности за старите хора да живеят в своя дом и да избягнат необходимостта от резидентна грижа.

Конкретна цел 4.1. Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда, чрез:

- Мярка 4.1.1. Развиване на функциите и дейностите на домашния социален патронаж и развитие на мобилни услуги за обхващане на малките изолирани населени места в област Кърджали;
- Мярка 4.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда – домашен помощник, социален асистент, личен асистент с увеличен капацитет;
- Мярка 4.1.3. Осигуряване на дневна грижа, заместваща грижа и почасови услуги в общността за стари хора.

Мярка 4.1.1. Развиване на функциите и дейностите на домашния социален патронаж и развитие на мобилни услуги за обхващане на изолираните населени места в област Кърджали.

Поради своя характер на мобилна услуга, която стига до домовете на своите клиенти, Домашният социален патронаж има потенциала да изгради широка мрежа от услуги за подкрепа в ежедневието за стари хора, живеещи в семейна среда. Тези дейности предполагат допълнително финансиране и ресурси, които надхвърлят възможностите на общинските бюджети и изискват привличане на средства от програми и от местния бизнес. Областната стратегия ще стимулира общините постепенно да се върнат към традиционния широк обхват на дейностите на домашния социален патронаж, които изискват повече ресурси, но решават значително по-голям кръг проблеми на старите хора и хората с увреждания, като им осигуряват подкрепа в ежедневието на стари хора, които живеят сами.

Дейност 4.1.1.1. Развитие на Домашните социални патронажи в 3 общини в област Кърджали, като се разшири списъка на дейностите на патронажите. Освен редоставяне на храна по домовете и хранене, дейност която се извършва се в момента от всички патронажи, да се предоставят услуги като: помощ при поддържане на лична хигиена, медицински услуги и манипулации; помощ в домакинството, подкрепа за поддържане на жилището – почистване, помощ за дребни битови услуги и ремонти, смяна на обзавеждане и осигуряване на повече пространство; съдействие за пазаруване, плащане на сметки, осигуряване на технически помощни средства; съдействие за достъп до здравни и социални услуги – придружаване, помощ при транспортиране, информирание за здравни услуги.

Дейност 4.1.1.2. Стартиране на услугата Домашен социален патронаж в общините Ардино, Кирково, Момчилград и Черноочене през 2011г.

Дейност 4.1.1.3. Общински мерки за осигуряване на достъп до административни услуги и социална подкрепа, които включват:

- посредничество от общинските служители и кметските наместници при адресиране на други институции и държавни служби извън общината,
- консултиране и съвети за правата и възможностите;
- техническа помощ от страна на общинските служители и кметските наместници при подготовка на документи и молби;

- помощ при транспортиране на стари хора с увреждания за подаване на заявления, молби, издаване на документи;
- транспортиране при възможност на административни служители на място при трудно подвижни стари хора и лица с увреждания.

Дейност 4.1.1.4. Продължаване функционирането на сезонните обществени трапезарии в общините Ардино, Крумовград, Кърджали. Развиване на сезонна обществена трапезария в общините Кирково, Момчилград и Черноочене. Предвижда се разширяване на териториалният обхват на трапезариите, с цел обхващане на нуждаещите се лица, живеещи на територията на цялата област.

Мярка 4.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда - домашен помощник, социален асистент, личен асистент с увеличен капацитет.

Тези услуги осигуряват домашни грижи, помощ в домакинството, обслужване, помощ за излизане и придвижване и др. услуги за стари хора, които им позволяват по-дълго да живеят в своя дом и в семейна среда. Идентифицираните потребности на рисковите групи изискват увеличение поне с 40% на наетите асистенти/домашни помощници за лица с увреждания. Дейностите ще бъдат осъществявани от общините и доставчици на социални услуги

Дейност 4.1.2.1. Осигуряване на услугата Домашен помощник по Национална програма и ОП „РЧ”.

Дейност 4.1.2.2. Осигуряване на услугите Социален и Личен асистент по Национални програми и Програми на АХУ и ОП „РЧ”.

Мярка 4.1.3. Осигуряване на дневна грижа, заместваща грижа и почасови услуги в общността за стари хора.

Дневните центрове са основната форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване. Освен тях, клубовете на пенсионера и други форми на услуги също осигуряват за старите хора възможности за разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини. През периода на изпълнение на Стратегията ще се положат целеви усилия за подобряване на услугите в общността за дневна грижа – повече гъвкавост, адаптиране към индивидуалните потребности на всеки човек, предоставяне на възможности за избор на пакетни услуги от старите хора по отношение както на честотата на посещаемост, така и на видовете ползвани услуги.

Дейност 4.1.3.1. Разкриване на Дневен център за стари хора в гр. Кърджали с капацитет по 30 места, който ще стартира дейността си през 2012 година.

Дейност 4.1.3.2. Продължаване на общинската подкрепа за дейностите на Клубовете на пенсионера, предоставящи възможности за общуване, социален живот, дребни медицински и др. услуги за стари хора с относително съхранено здраве и възможности за самостоятелно придвижване.

Конкретна цел 4.2. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната, чрез:

- Мярка 4.2.1. Реформиране на съществуващите специализирани институции за стари хора за подобряване на условията и качеството на грижите.
- Мярка 4.2.2. Проучване на възможностите за разкриване на алтернативни услуги и нови малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до домашната.

Мярка 4.2.1. Реформиране на съществуващите специализирани институции за стари хора за подобряване на условията и качеството на грижите

Промяната се подготвя чрез разработване на планове за реформиране на специализираните институции за стари хора – подобряване на качеството на грижата, преустройство за осигуряване на самостоятелни санитарни възли и възможности за обособяване на спални

помещения – самостоятелни и/или за максимум 2 души. Освен битовите и здравните грижи тук е необходимо да се предоставят и възможности за домашен интериор и повече самостоятелност на живеещите в дома.

Дейност 4.2.1.1. Продължаване и подобряване на резидентната грижа в Дома за стари хора в гр. Крумовград чрез дейности, насочени към: подобряване на качеството на санитарно-хигиенната, рехабилитационната и социалната дейност в дома, осигуряване на приемливи битови условия – настаняване в самостоятелни стаи или в стаи с 2 легла и самостоятелен санитарен възел с повече възможности за всеки да създаде домашен интериор в стаята си, разширяване на социалните дейности със стимулиране на инициативността на домуващите, постепенно намаляване на капацитета.

Дейност 4.2.1.2. Продължаване и подобряване на резидентната грижа в в Дома за стари хора в гр. Кърджали, което включва подобряване на качеството на санитарно-хигиенната, рехабилитационната и социалната дейност в дома, осигуряване на приемливи битови условия – настаняване в самостоятелни стаи или в стаи с 2 легла и самостоятелен санитарен възел с повече възможности за всеки да създаде домашен интериор в стаята си, разширяване на социалните дейности със стимулиране на инициативността на домуващите;

Мярка 4.2.2. Проучване на възможностите за разкриване на алтернативни услуги и нови малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до домашната.

Малките домове от семеен тип с малък капацитет и подобрена среда за стари хора с ниски доходи, които не са в състояние да живеят сами са добра алтернатива на настаняването в институция. Освен битовите и здравните грижи тук може да се предоставят и възможности за повече самостоятелност на живеещите в дома – домашен интериор, възможности да си готвят и да се грижат за себе си.

Дейност 4.2.2.1. Проучване на възможностите за разкриване на домове от семеен тип с малък капацитет в райони с разпръснати и отдалечени населени места, където живеят самотни стари хора. Този вид резидентна грижа много близка до семейната среда ще улесни обгрижването на старите хора.

Дейност 4.2.2.2. Провеждане на общинска политика за стимулиране на частната инициатива при разкриването на модерни частни домове за стари хора в област Кърджали.

Дейност 4.2.2.5. Проучване на възможностите за създаване на комплекси за подкрепа на стари хора, в които са развити две и повече социални услуги, насочени към старите хора.

Комплексът за подкрепа на стари хора комбинира ресурсите на различни налични дейности и услуги на територията на дадена община (като Домашен социален патронаж, Дневен център за стари хора, клуб на пенсионера, социална кухня/обществена кухня, заети по програма „Социални услуги в семейна среда“, Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост“ и др.) с цел оптимизирането и ефективното им използване при предоставяне на услуги за стари хора. Комплексът не предполага задължително сливане на наличните услуги, а съвместно планиране и координиране на ресурсите и дейностите за една и съща целева група. Предложението се основава на припокриващите се дейности от различни услуги (хранене – ДСП и Дневен център за стари хора) и нуждата от налични ресурси (медицинско наблюдение в ДЦСХ, програма „Социални услуги в семейна среда“ и др.). Общината преценява под чие административно управление/координация да бъде комплексът.

Дейност 4.2.2.6. Проучване на възможностите за нови източници на финансиране на медико-социалната услуга Хоспис в гр. Кърджали.

Дейност 4.2.2.6. Проучване и подготовка за изграждане на медико-социалната услуга Хоспис в гр. Момчилград.

Планирани социални услуги, мерки и интервенции в област Кърджали – Направление 4: Грижи за старите хора

№	Услуга, вид ¹¹ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ¹²	2015 ¹³			
1	Дневен център за стари хора (ДДД)	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Община Кърджали	0	20	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации	Гр. Кърджали	Нов за планиране
2	Дом за стари хора (ДДД)	Стари хора / в пенсионна възраст /	Област Кърджали	30	30	Почистване на спалните поме щения, осигуряване на храна, подпомагане при извършване на личния тоалет, пране на дрехи, здравно наблюдение и здравни грижи, съдействие за достъп до административни услуги, фризьорски услуги, аниматорски дейности, оценка на възможностите за реинтегриране на настанените лицахранене-сервиране, ползване на прибори, салфетки, приготвяне на храна, пазаруване, трудотерапия, спортуване, културни занимания.	Гр. Кърджали	налична
3	Дом за стари хора <i>Държавно делегирана дейност</i>	Възрастни хора, навършили пенсионна възраст, включително от тях, лица с увреждания	Област Кърджали	50	50	Осигуряване на качествена грижа на потребителите на услугата, дейности включващи задоволяване на ежедневните, здравни, рехабилитационни потребности, и др.	Гр. Крумовград	Налична
4	Личен асистент <i>по НП „АХУ“ и ОП „РЧР“</i>	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Общините в област Кърджали			Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва	Във всички населени места от областта	за разширяване

¹¹ Отбелязва се видът на планираните социални и др. услуги, като държавно-делегираны дейности (ДДД), общински дейности, смесени услуги и пр.

¹² Посочен е прогнозен капацитет на социалните услуги към последната година от изпълнението на Областната стратегия – 2015 г.

¹³ Посочен е планираният капацитет за 2010 г. на социални услуги (налични или нови за откриване през 2010 г.),.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№	Услуга, вид ¹¹ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ₁₂	2015 ₁₃			
5	Социален асистент <i>По НП и ОП „РЧР”</i>	Лица с увреждания, които изпитват затруднения при самостоятелното организиране на социалния си живот. Самотни възрастни хора със затруднено самообслужване и здравословни проблеми. Лица изведени от специализирани институции.	Общините в област Кърджали			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички населени места от областта	за разширяване
6	Домашен помощник <i>По НП и ОП „РЧР”</i>	Лица с различни видове увреждания, чиито ограничения от здравословен характер ги поставят в изолации/или невъзможност сами да организират дейности от ежедневието си. Самотно живеещи възрастни хора, които поради различни причини от здравословен характер не са в състояние сами да организират бита си.	Общините в област Кърджали			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Във всички населени места от областта	за разширяване
7	Домашен социален патронаж <i>/ общинска дейност/</i> посочени в таблица по Направление 3	Стари хора - лица над 65-годишна възраст и лица с увреждания със 71 и над 71 на сто ТНР, които са затруднени самостоятелно или с помощта на близки да организират своя бит. С предимство при приемане в патронажа се ползват лица над 75-годишна възраст, самотните и лицата с приходи до размера на социалната пенсия.	Община Кърджали	145	145	Доставяне на храна; Наблюдение на здравното състояние и съдействие за получаване на медицинска помощ; Поддържане на хигиената в дома; Снабдяване с отоплителни материали; Дребни ремонти на жилището и битовата техника; Постелъчен инвентар, облекло и обувки по действащите нормативи за пенсионите за стари хора за лицата, които нямат собствени средства; Развлечения и занимания; Покупка на хранителни продукти и други стоки от първа необходимост със средства на обслужваните; Административни, финансови и правни услуги.	Гр. Кърджали	Налична, за разширяване на дейностите, капацитета и териториалния обхват към селата от общината / допълнително финансиране по програми /

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№	Услуга, вид ¹¹ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ₁₂	2015 ₁₃			
8	Домашен социален патронаж/ общинска дейност/ <i>посочени в таблица по Направление 3</i>	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. Места без достъп до услуги	Община Ардин	0	60	Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Ардино	Нова за 2011г.
9	/ общинска дейност/ <i>посочени в таблица по Направление 3</i>	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда	Община Кирково	0	120		Община Кирково	Нова –за 2011г.
10	Домашен социален патронаж/ общинска дейност/ <i>посочени в таблица по Направление 3</i>	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда	Община Крумовград	120	120	През 2010 се изпълняват дейности за доставка на храна. Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Крумовград	Налична
11	/ общинска дейност/ <i>посочени в таблица по Направление 3</i>	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. Места без достъп до услуги	Община Момчилград	70	70	През 2010 се изпълняват дейности за доставка на храна. Мобилна услуга за обхващане на повече от селата в общината. Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Момчилград	Налична

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№	Услуга, вид ¹¹ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ₁₂	2015 ₁₃			
12	Домашен социален патронаж/ общинска дейност/ посочени в таблица по Направление 3	Лица с увреждания или Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги	общ. Черноочене	160 140	Увеличение средно с 40-50%	През 2009 се изпълняват дейности за доставка на храна. Мобилна услуга за обхващане на селата Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр., според конкретните условия, ресурси и възможности на всяка община.	Черноочене	нова
13	Обществена трапезария посочени в таблица по Направление 3	Лица и семейства на месечно подпомагане по реда и условията на чл. 9 от ППЗСП, лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях, самотно живеещи лица и семейства с минимални пенсии, скитащи и бездомни деца и лица.	Община Кърджали	108	108	Подобряване на качеството на живот и осигуряване на помощ и подкрепа на лица на лица и семейства от целевата група.	Гр. Кърджали	Налична
14	Обществена трапезария – финансирана чрез ФСП посочени в таблица по Направление 3	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи, лица с доказана липса на доходи, скитащи бездомни лица.	Община Ардино	50	60	60	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	нова
15	Обществена трапезария посочени в таблица по Направление 3	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др.	Община Кирково	0	60	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	С. Кирково	Нова –за 2011г.
16	Обществена трапезария –	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски	Община Крумовград	54	70	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	Гр. Крумовград	Налична от 01.10.2010г.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№	Услуга, вид ¹¹ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ₁₂	2015 ₁₃			
	финансирана чрез ФСП посочени в таблица по Направление 3	доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др. Нужда в 80% от населените места в областта						
17	Обществена трапезария – финансирана чрез ФСП посочени в таблица по Направление 3	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др. Нужда в 80% от населените места в областта	Община Момчилград	0	30	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	Момчилград	Нова за 2010/2011г.
18	Обществена трапезария посочени в таблица по Направление 3	Лица и семейства на месечно подпомагане по реда и условията на чл. 9 от ППЗСП, лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях, самотно живеещи лица и семейства с минимални пенсии, скитащи и бездомни деца и лица.	общ.Черноочене	108	108	Подобряване на качеството на живот и осигуряване на помощ и подкрепа на лица на лица и семейства от целевата група.	Черноочене	нова
19	Клуб на пенсио- нера - общинска дейност	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни про- блеми и се обслужват сами	грКърджали			Осигуряване на лични и социални контакти Информирание и консул- тиране –социално, здравно, правно	В 60% от всич- ки населени места в областта	Налични
	Клуб на пенсио- нера - общинска дейност	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни про- блеми и се обслужват сами	грКърджали			Осигуряване на лични и социални контакти Информирание и консул- тиране –социално, здравно, правно	В 60% от всич- ки населени места в областта	Налични
20	Клуб на пенсио- нера - общинска дейност	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни про- блеми и се обслужват сами	грАрдино			Осигуряване на лични и социални контакти Информирание и консул- тиране –социално, здравно, правно	В 60% от всич- ки населени места в областта	Налична
21	Хоспис	Хора с тежки увреждания с	Област	20	20	Медицинска рехабилитация	грКърджали	Налична,

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№	Услуга, вид ¹¹ Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010 ₁₂	2015 ₁₃			
1								
	„Добролюбие” медико- социална услуга <i>посочени в таблица по Направление 3</i>	чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Кърджали			Резидентни грижи при мн.тежки случаи.		
22	Хоспис „Червен кръст” медико- социална услуга <i>посочени в таблица по Направление 3</i>	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Област Кърджали	20	20	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи.	грКърджали	Налична,
23	Хоспис – медико- социална услуга <i>посочени в таблица по Направление 3</i>	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Община Момичлград		10	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи	Мочилград	Нова

5. Система на мониторинг и оценка

5.1. Цели и задачи на мониторинга и оценката

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Областната стратегия за социалните услуги в област Кърджали. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализация на стратегията по отношение на приоритетните направления и целите, както и за препланирането на оперативните задачи в хода на изпълнението.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

1. Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в област Кърджали, чрез:

- Наблюдение на промените в базовите индикатори за ситуацията;
- Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;
- Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в изпълнението на услугите, възможностите за усъвършенстване и нуждите от обучение и развитие на човешките ресурси.

2. Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на областно и общинско ниво, чрез:

- Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности/услуги;
- Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
- Анализ на резултатите от мониторинга в сравнение със заложените количествени и качествени индикатори в Плана за действие;
- Предоставяне на консултации и съвети на място на преките изпълнители на стратегията – общини, външните доставчици на услугите, свързани сектори и др. за подобряване на дейностите и качеството на социалните услуги.

3. Да се изработят комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Областната стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща следните критерии:

- Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
- Ефикасността на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните / вложените ресурси;
- Ефективността – оценка на реалните ползи и ефекти за потребителите на услуги, както и на степента на обхващане на целените групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта и ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности - индивидуални и общи за рисковата група;

- Въздействието на Областната стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
- Устойчивостта на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

4. Да осигури системното актуализиране на Областната стратегия, подобряването на политиките за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки чрез:

- Предоставяне на конкретни препоръки за актуализиране на цялостната Стратегия по отношение на избраните приоритетни направления, дългосрочни и конкретни цели на интервенцията;
- Препоръки и текуща, актуална информация за оперативно препланиране на дейностите и следващите етапи от изпълнението на предвидените дейности – социални услуги и мерки;
- Системна обратна връзка от потребителите на услуги и препоръки за подобряване на вида и качеството на услугите в съответствие с реалните групови и индивидуални потребности;
- Консултации и методическа помощ за усъвършенстване и подобряване на качеството на социалните услуги по места;
- Идентифициране на добрите практики и научените уроци от осъществяването на Областната стратегия и мултиплициране на натрупания опит по места.

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка дава реални, практически ползи за общините и структурите, които изпълняват Стратегията. Препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка са задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Основният подход е мониторингът и оценката **с участие**, който изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга. Участието гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга и оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

5.2. Логическа рамка и ключови индикатори за успех

В системата за мониторинг и оценка на Стратегията ще се следят два основни типа индикатори. **Базовите индикатори за ситуацията** описват общия социален контекст и представят настъпилите промени за рисковите групи в сравнение със стартовата “изходна точка” в състоянието им (2008-2009 г.). Тези индикатори осигуряват обективно измерване на реалната постигната промяна в социалния контекст през времевата рамка на Стратегията и дават възможност да се оцени обективно цялостния ефект и въздействие от изпълнението на Областната стратегия. Чрез **индикаторите за прогреса** се проследява напредъка в постигането на конкретните цели на Стратегията и се измерват преките резултати от интервенцията и осъществените дейности – социални услуги и мерки.¹⁴

¹⁴ Ключовите базови индикатори са представени в Логическата рамка на стратегията на ниво общи цели, а индикаторите за прогреса – на ниво конкретни цели и преки резултати от мерките и дейностите.

Логическа рамка на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Визия	Да превърнем област Кърджали в регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за подобреното качество на живота, максималната самостоятелност, пълноценната реализация и грижа за индивидите и общностите в риск.			
Общи цели		Индикатори – базови индикатори за въздействието на Стратегията и постигнатата промяна в ситуацията към 2015 г.	Източници на информация	Период на проверка
Обща цел 1	Да се подобри грижата за децата в семейството и да се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата	<ul style="list-style-type: none"> • Промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип – съотношение 10:1 на ползвателите в полза на услугите в общността; • Осигурена подкрепа за поне 25% от уязвимите семейства и деца в ЦОП в област Кърджали; • Предотвратена институционализация на 90% от децата в риск от изоставяне чрез реинтеграция в семейството, настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване (към края на стратегията); • Степен на намаляване/ предотвратяване на изоставянето на деца от семейства в риск в резултат от услугите за превенция в област Кърджали (постигнат процент на задържане на детето в семейството от общия брой деца в риск от изоставяне, обхванати в услуги за превенция); • Поне 98% от децата в задължителна училищна възраст обхванати в училище, подготвителни класове или групи или в подходяща форма на образование; • Намаление с 80% на отпадналите от училище деца; • Създаден капацитет за обхващане на поне 40% от децата с увреждания в услуги за медицинска и социална рехабилитация и/или в различни форми на заместваща и дневна грижа; • Разширен териториален обхват на услугите в ЦОП за деца и семейства в риск в 8 от 11-те общини през 2014 г. спрямо 1 през 2010 г.; • Намален брой на изоставените деца с 20% годишно; • Работещи услуги по приемна грижа в областта с увеличение на броя на приемните семейства до минимум 75 (към 2015) с най-малко 80-100 настанени деца; • Осигурен достъп до рехабилитация, консултации и дневна грижа за 250-275 деца и младежи с увреждания годишно. 	<p>- Аналитични доклади на независими експерти</p> <p>- Социологически проучвания</p> <p>- Финален доклад за оценка на въздействието на Областната стратегия</p> <p>- Годишни доклади за мониторинг на напредъка на изпълнението на областната стратегия</p> <p>- Данни НСИ</p> <p>- месечни и тримесечни справки - ОЗД, ДСП и РДСП</p> <p>- Проучване за обратна връзка от потребителите</p>	<p><i>През три години</i> 2013 / 2015</p> <p><i>Годишна база</i></p> <p><i>Всяка учебна година – септември, януари, юни</i></p> <p>2013 / 2014</p> <p><i>годишно</i></p> <p><i>годишно</i></p>
Обща цел 2	Да се постигне намаляване с 90% на броя на децата, отглеждани в специализирани институции в област Кърджали,	<ul style="list-style-type: none"> • Постигнато съотношение 6:1 между децата - ползватели на услуги: брой на децата в алтернативна семейна грижа – към броя на децата в резидентна грижа; • Закрити /трансформирани 5 (от 6-те) СИ за деца в област Кърджали и 1 СИ (ДМСГД) трансформирана с 85% намаление на капацитета; 	<p>-Доклади на ЗМО</p> <p>-Данни на РИО, ОЗД, ДСП,</p>	<p>2011 / 2012 / 2015</p> <p>2012 / 2015</p>

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

	закриване на 5 СИ за деца и да се подобри качеството на резидентната грижа	<ul style="list-style-type: none"> • Намален с 90 % брой на децата, отглеждани в специализирани институции; • Изведени в семейна среда поне 50% от децата в СИ в област Кърджали 	общини	2012 / 2015
Обща цел 3	Да се създадат условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в област Кърджали	<ul style="list-style-type: none"> • Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 20% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент; • Поне 15% от лицата с увреждания обхванати в услуги за рехабилитация или различни форми на заместваща, дневна грижа; • Подобрена резидентна грижа за лица и възрастни с увреждания в областта, чрез разкриване на алтернативни форми на резидентна грижа в общността - 4 ЗЖ; • Повишена училищна посещаемост на ученици от ромски произход, обхванати в дейности на Центровете за развитие на общности и на училищата; • Увеличен с 25% брой на учениците от изолирани ромски квартали и децата с увреждания, завършващи основно и средно образование; • Разширен спектър от услуги за превенция и реинтеграция на рискови групи със зависимости и проблемно поведение; • Разширен спектър от услуги за подкрепа и преодоляване на последиците при жертви на насилие, трафик, зависимости. 	<ul style="list-style-type: none"> - Статистически данни на НСИ - Доклади на ЗМО - Данни на РИО, ОЗД, ДСП, общини - анализи на РДСП за оценката на потребностите, статистически данни от РДСП - решения на ОбС и заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги 	<p>2010 / 2012 /</p> <p>2015</p> <p>2012 / 2015</p> <p>2010 / 2012</p> <p>всяка учебна година</p> <p>2012 / 2015</p>
Обща цел 4	Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в област Кърджали	<ul style="list-style-type: none"> • Предотвратена преждевременна институционализация на минимум 180-200 самотно живеещи стари хора чрез развитите услуги за грижа в домашна среда (с мобилен компонент); • Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 20% от старите хора в област Кърджали с приоритетно обхващане на самотно живеещите в изолирани населени места извън общинските центрове; • Развити нов тип алтернативни резидентни услуги в среда близка до домашната за стари хора, които не са в състояние да живеят самостоятелно. 	<ul style="list-style-type: none"> - Статистически данни на НСИ - отчети на СУ и мобилни екипи - обратна връзка от потребителите - Посещения на място 	2012 / 2015
Обща цел 5	Да се повиши качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги	<ul style="list-style-type: none"> • Работещ Регионален ресурсен център в област Кърджали за изграждане на капацитет и развитие на човешките ресурси в сферата на социалните услуги; • Повишен капацитет за управление на СУ на поне 100 представители на администрацията, дирекции социално подпомагане; • Подобрена професионална квалификация и специализирани умения за социална работа поне на 90 души персонал на доставчиците на услуги в област Кърджали; • Изградени и работещи системи за супервизия в най-малко 60% от социалните услуги в област Кърджали; 	<ul style="list-style-type: none"> - Проучване за обратна връзка от потребителите за качеството на СУ; анкети - документация на СУ, срещи с персонала - Документация от обученията, 	<p>2012 / 2015</p> <p>2010 / 2011</p>

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Обща цел 6	Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество	<ul style="list-style-type: none"> • Развити и работещи поне 3 нови за област Кърджали услуги за деца и семейства, функциониращи на областно ниво (като приемна грижа, ранна превенция на изоставянето) посредством сътрудничество и взаимодействие между доставчици на услуги от различни общини; • Сключени поне 4 преки договорености за партньорства между 2 или повече общини за съвместни социални дейности; • Осъществени поне 5 междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община; • Инициирани и развити поне 3 смесени междусекторни смесени услуги (между 2 или повече от секторите здравеопазване, социални услуги, образование, заетост, жилищна политика и инфраструктура); • Формулирани и осъществени общински мерки (проекти) за социално включване на уязвими общности и рискови групи в област Кърджали – поне 1 във всяка община. 	<ul style="list-style-type: none"> - общински финансови справки - Протоколи и решения на ОбС - Подписани междуобщински и междусекторни споразумения - Среци - Доклади ЗМО - Мониторингови доклади от изпълнението на общинските програми за развитие 	<p align="center">2012 / 2015</p> <p align="center">2010 / 2011</p>	
Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнението на планираните дейности	Ключови индикатори за ефекта и пол-зите от реализацията на Стратегията	Източници на информация	Период на проверка
Направление 1: Превенция за деца и семейства в риск					
1.1. Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство	<p>Мярка 1.1.1. Комплексна програма за ранна превенция на изоставянето и за задържане на новородените деца в биологичното семейство.</p> <p>Мярка 1.1.2. Изграждане на мрежа от ЦОП за обхващане на поне 30% от уязвимите семейства с деца в риск в областта. Развиване на широк кръг дейности по превенция на изоставянето на децата и настаняването им в СИ.</p> <p>Мярка 1.1.3. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца.</p> <p>Мярка 1.1.4. Услуги в</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Предоставени консултации и подкрепа на 80% от идентифицираните бъдещи майки в риск да изоставят детето си; • Разширени дейности на 2 ЦОП (Крумовград и Ардино); • Разкрити 3 нови ЦОП (Кърджали, Джебел и Момчилград) • Обхванати около 120 ползватели годишно от община Кърджали в ЦОП с капацитет 50 от 2011-2012 г.; • Обхванати ползватели в ЦОП от община Ардино: 50 годишно през 2011-12 г и 60-70 през 2013-15 г. (40); • Обхванати ползватели в ЦОП от община Крумовград с капацитет 20 – през 2011-2012 – 30-40, през 2013-2014 50-60 средногодишно; • Обхванати 40-50 ползватели годишно в ЦОП в община Момчилград от 2011 г. ; • Обхванати 20-30 ползватели от община 	<ul style="list-style-type: none"> • Намаление на децата, изоставени в СИ с 40% годишно; а в края на стратегията – намаление с 70% спрямо нивото от 2009-2010 г.; • Осигурен достъп до СУ за деца и семейства в риск в 7 общини чрез 5 работещи ЦОП • Разширен обхват на предоставяните услуги в съществуващите 2 ЦОП /Крумовград и Ардино/ • Увеличен брой обхванати деца и семейства в риск - ползватели на услугите в ЦОП от 70-100 през 2009 г.; до 120-150 през 2012 г. и до 200-300 към края на Стратегията 2015 г. в 5 ЦОП в област Кърджали; • Подобрена здравна профилактика за бъдещите майки във всички 	<ul style="list-style-type: none"> - Статистически данни на НСИ - данин от РЦЗ и РИОКОЗ - Проучване за обратна връзка от потребителите - месечни и тримесечни справки от ЦОП, РДСП - Социологически анкети, проучвания - заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови общински услуги в подкрепа на уязвими 	<p align="center">Годишна база</p> <p align="center">По-подробни данни</p> <p align="center">2012 / 2015</p> <p align="center">2011 / 2012</p>

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

	<p>подкрепа на осиновяването.</p> <p>Мярка 1.1.5. Широко развитие на услугата Приемна грижа в област Кърджали и включване на поне 10 работещи приемни семейства годишно.</p>	<p>Джебел в ЦОП в гр.Джебел от 2011 г.;</p> <ul style="list-style-type: none"> Осигурени консултации на поне 50% от деца и техните семейства в риск от изоставяне или проблеми в семейството; Развита услуга за приемна грижа на областно и общинско ниво с мрежа между ЦОП в областта; Проведени 5 информационни кампании за приемна грижа – по 1 всяка година Проведени проучвания, обучения и консултации на 10-15 приемни семейства годишно Наемани 10 приемни семейства годишно (поне 40 общо за периода) 	<p>общини;</p> <ul style="list-style-type: none"> 60% от бременните обхванати в програми за здравна профилактика Намаляване с 20% на случаите на нежелана и ранна бременност Осъществени програми за здравна просвета и семейно планиране в 70% от средните училища в областта; Увеличен брой приемни семейства до 40 през 2015 г. Осигурени приемни семейства за 10 деца средно годишно или поне 40 деца до 2015 г. Повишена информираност за приемната грижа в областта Намален брой деца, настанявани извън семейството си с 10% към края на всяка година 	<p>семейства и деца</p> <ul style="list-style-type: none"> - данни на ОЗД - заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги -Доклади на ЗМО - Доклади на ОЗД, ДСП - анализи и данни на РДСП 	
<p>1.2. Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството</p>	<p>Мярка 1.2.1. Развиване на ЦСРИ за осигуряване на достъп до здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за поне 40% от децата с увреждания и подкрепа за техните семейства.</p> <p>Мярка 1.2.2. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава заместваща грижа - дневна и почасова грижа за около 25% от децата с увреждания, отглеждани в семейна среда.</p> <p>Мярка 1.2.3. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Изградени ЦСРИ в Кърджали с областен обхват (с капацитет общо 30) Създаден Център за ранна интервенция за деца с увреждания и техните родители към ЦСРИ с очаквани 30-40 ползватели – деца и родители годишно Работещи 3 дневни центъра за деца с увреждания с общ капацитет 140 места (към 2015 г.) Провеждани консултации, обучения и подкрепа на поне 50 семейства на деца с увреждания годишно; Поне 1 община, в която се предоставя общинска услуга специализиран транспорт за деца с увреждания Осъществени преки контакти и посредничество от ДБТ за намиране на работа и повишаване на квалификацията на родителите на 30% от децата, изведени от СИ 	<ul style="list-style-type: none"> Изграден ЦСРИ - Кърджали за обхващане на деца с увреждания и техните семейства с областен обхват Предоставяни услуги и рехабилитация на поне 50 деца с увреждания в ЦСРИ за деца; Осигурен достъп до дневна грижа за поне 100 деца и младежи с увреждания годишно Оказана подкрепа на 100 семейства на деца с увреждания Намалено с 50% настаняване на деца с увреждания извън семейството; Осигурени услуги по ранна интервенция поне на 80% от семействата с деца с увреждания (от 0 до 3 години) Осигурена заместваща грижа – почасова, дневна, за няколко дни – със средногодишен капацитет за 	<ul style="list-style-type: none"> - Данни на АХУ - Данни на НПО, рабо-тещи с хора с увреждания - Справки и отчети на СУ - обратна връзка от потребителите - база данни на ОЗД и ДСП 	<p align="center"><i>Годишна база</i></p> <p align="center"><i>По-подробни данни 2012 / 2015</i></p> <p align="center"><i>2011 / 2012</i></p>

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

			20-30% от семействата с деца с увреждания		
1.3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства и децата за социално включване, превенция на рисковото поведение и negliжиране на децата	<p>Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда.</p> <p>Мярка 1.3.2. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисковото поведение.</p> <p>Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите и работа с децата на улицата, жертва на насилие, трафик</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Предоставени услуги, консултации и подкрепа на деца и родители –на 50 семейства в риск месечно • Осъществени обучения за отговорно родителство, “Училище за родители” консултиране в 5 ЦОП и в поне 30% от училищата; • Реализирани подходящи за различните възрастови групи ученици информационни кампании и програми за превенция на насилието, рисковото поведение, зависимостите във всички училища в областта; • Осигурен достъп до кризисно настаняване за деца и младежи, жертва на насилие или в риск от насилие, както и с рисковото поведение. 	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурен достъп до СУ за деца и семейства в риск в 7 общини чрез разкритите ЦОП • Оказана подкрепа за отговорно родителство сред 60% от семействата на децата клиенти на услуги в ЦОП; • Подобрена информираност на учениците и младежите за последиците от зависимостите и рисковото поведение; • Предоставени услуги в КЦ в гр.Кърджали -/подкрепа за 90% от децата жертви на насилие, трафик, зависимости, рисковото поведение. 	<p>- Статистически данни на НСИ</p> <p>- Проучване за обратна връзка от потребителите</p> <p>- месечни и тримесечни справки от –ЦОП и РДСП</p> <p>- Социологически анкети, проучвания</p> <p>- заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови общински услуги в подкрепа на уязвими семейства и деца</p>	<p align="center"><i>Годишна база</i></p> <p align="center"><i>По-подробни данни 2011 / 2015</i></p> <p align="center"><i>2011 / 2012</i></p>
1.4. Да се осигури равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование	<p>Мярка 1.4.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички подлежащи деца в област Кърджали.</p> <p>Мярка 1.4.2. Програми за превенция на отпадането от училище с цел намаляване със 70% на отпадналите деца и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи.</p> <p>Мярка 1.4.3. Осигуряване на интегрирана предучилищна подготовка и образование за децата с увреждания –</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Брой разработени/приети общински програми, обединяващи планираните мерки в образованието на деца от уязвими общности и групи; • Брой реализирани проекти на общини, училища, НПО, за обхващане на ученици в училище и за повишаване на мотивацията и знанията им; • Реализирани годишни кампании на учители и НПО за записване на децата в подготвителен и първи клас • Брой деца обхванати в извънкласни и извънучилищни дейности, изпълнявани в рамките на образователни проекти и хоризонтални политики; • Осигурени ресурсни учители за деца с увреждания, интегрирани в масовите 	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурено пълно обхващане на децата в задължителното предучилищно образование; • Повишена посещаемост в училище и интерес към учебния процес на децата, обхванати в извънкласни и извънучилищни форми; • Над 400 ученици обхванати в образователни инициативи, извънкласни и извънучилищни дейности за свободното време; • Подобрени умения за 120 учители за включване на родителите в образователно-възпитателния процес • Брой изведени деца от помощното училище в Кърджали 	<p>- Статистически данни и справки от РИО на МОМН</p> <p>- срещи в училищата с деца, родители, учители</p> <p>- Справки и отчети на социалните услуги</p> <p>-годишни доклади, статистически данни и отчети на общински администрации</p> <p>-проучвания</p>	<p align="center"><i>Всяка учебна година</i></p> <p align="center"><i>сравнителни данни 2011 / 2012/ 2015</i></p>

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

	<p>обхващане на 70% от децата с увреждания в подходящи форми на включващо образование.</p> <p>Мярка 1.4.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца.</p>	<p>училища;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Брой участници в организирани курсове и форми за наваксване на учебния материал от децата; • Разработени и приети общински планове - мерки за достъпна среда в учебните заведения за деца с увреждания 	<ul style="list-style-type: none"> • Подобрена достъпна среда в училищата и детските градини за деца и младежи с увреждания, съгласно конкретните планове на общините; • 50% от децата с увреждания редовно посещаващи училище и обхванати в подходящи форми на включващо образование; • Инвестирани ресурси от общините за достъпна среда (обем средства, % от общинския бюджет за инфраструктура). 		
Направление 2: Деинституционализация на грижите за децата					
<p>2.1. Да се разработи план за трансформиране и закриване на ДМСГД гр.Кърджали</p>	<p>Мярка 2.1.1. Разработване на план за трансформиране и закриване на ДМСГД - Кърджали.</p> <p>Мярка 2.1.2. Формиране на мрежа между всички участници, които имат отговорност за бъдещето на децата от ДМСГД.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разработен и приет плана за трансформиране / закриване на ДМСГД ; • Създадени общинска работна група в гр.Кърджали за ДМСГД и експертна група за подкрепа на областно ниво; • Осъществени контакти с всички общини/ДСП, от които има деца, настанени в ДМСГД - Кърджали; • Осъществена актуализация на мерките в съответствие с индивидуалните оценки на настанените в ДМСГД деца и планът за извеждането им 	<ul style="list-style-type: none"> • Съгласувани на областно и общинско ниво конкретен план и етапи за трансформирането и закриването на ДМСГД и за извеждането на децата; • Постигнато съгласие на заинтересованите страни за политиките и подходите за деинституционализация на децата със и без увреждания в ДМСГД 	<p>- Доклади от оценките на децата в СИ и планове за развитие</p> <p>- План за затваряне на СИ</p> <p>- Доклад за трансформирана и затворена СИ</p>	<p align="center"><i>Годишна база</i></p> <p align="center"><i>По-подробни данни 2010 / 2012 / 2015</i></p>
<p>2.2. Извеждане на поне 30% от ДМСГД за отглеждане в семейна среда</p>	<p>Мярка 2.2.1. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от ДМСГД в биологичното семейство или в семейства на близки и роднини, услуги в подкрепа на осиновяването.</p> <p>Мярка 2.2.2. Извеждане на деца от ДМСГД в приемни семейства.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Осъществени преки контакти с родителите и/или близките на 70% от децата, настанени в СИ, чрез ОЗД, формирания мобилен екип в ЦОП или ЦСРИ по реинтеграция в семейна Осигурени възможности за гъвкава дневна грижа в населеното място, в което живее семейството за 70% от децата с увреждания, изведени от СИ; • Осъществени дейности от ДМСГД, ОЗД и ЦОП за възстановяване на контактите на децата от СИ с биологичните семейства; • Брой деца от ДМСГД реинтегрирани в 	<ul style="list-style-type: none"> • Изведени в семейна среда поне 20% от децата в СИ; • Изведени 10% от децата в ДМСГД в приемни семейства; • Изведени в семейна среда деца от: ДМСГД – поне 80% • Осигурена семейна среда за поне 90% от децата в ДМСГД, за които в индивидуалните оценки и планове е препоръчана семейна среда; 	<p>- Доклади от оценките на настанените деца и планове за развитие</p> <p>- Регистри на реинтегрирани и приети в приемна грижа деца</p> <p>- Регистър на приемните семейства</p> <p>- статистически</p>	<p align="center"><i>Годишна база</i></p> <p align="center"><i>По-подробни данни 2010 / 2012 / 2015</i></p>

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

		<p>биологичните и разширените семейства;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Брой деца от ДМСГД изведени в приемни семейства. 		данни на ЦОП, ОЗД, РДСП	
<p>2.3. Да се раз-вият алтерна-тивни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда</p>	<p>Мярка 2.3.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от ДМСГД- Кърджали, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Работещ ЦНСТ в гр.Кърджали за деца от 3 до 7 г. с капацитет 15 места; • Работещи 2 ЦНСТ – Крумовград с общ капацитет 30 места • Изграждане на 3 нови ЦНСТ в гр.Кърджали с общ капацитет 45 места, предимно за деца с увреждания изведени от ДМСГД; • Изграждане на ЦСРИ в гр.Кърджали 	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурена алтернативна резидентна грижа за 30 деца с увреждания от ДМСГД, които не могат да бъдат изведени в семейна среда; • Качествена и адекватна на индивидуалните потребности на децата резидентна грижа, предоставена в среда, близка до семейната в 6 ЦНСТ 	<p>- Посещения на място за обратна връзка -годишни док-лади, отчети на РДСП и общински администрации -Доклади на ЗМО</p>	<p align="center"><i>Годишна база</i></p> <p align="center"><i>По-подробни данни 2010 / 2012 / 2015</i></p>
		•	•		

Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи					
<p>3.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда</p>	<p>Мярка 3.1.1. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.</p> <p>Мярка 3.1.2. Разкриване на услуги резидентен тип за извеждане хората с увреждания от институции и предотвратяване на настаняването в специализирани институции и осигуряване на грижа в среда, близка до семейната.</p> <p>Мярка 3.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Увеличен брой лица с увреждания, включени в на услугите, ДП, СА, ЛА, предназначени за хора с увреждания и стари хора; • Увеличен с 40% капацитет на Домашен социален патронаж, • Включени допълнителни дейности за помощ в ежедневието на потребителите с увреждания към патронажите; • Разкриване на услуги за дневна грижа за хора с увреждания в две общини; • Разкриване на 4 нови ЗЖ, които да обхванат изведени от СИ и чакащи за настаняване в СИ лица с увреждания ; • Реализирани целеви мерки - квалификационни курсове от ДБТ за лица с увреждания с право на работа. 	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурени услуги в домашна среда за около 20% от хората с увреждания (общо около 1488 лица) потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент, заместваща грижа; • Осигурена рехабилитация и услуги в ЦСРИ и ДЦВУ за 150 - 200 лица с увреждания средно на година; • Поне 20-25% от лицата с увреждания с право на работа обхванати в програмите на ДБТ за трудово посредничество, достъп до квалификация и заетост. 	<p>-годишни док-лади, статистически данни и отчети на РЦЗ и общински администрации - данни и справки от ДБТ - Доклади на ДСП - отчети на мобилни екипи - заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови общински услуги за хора с увреждания</p>	<p align="center"><i>Годишна база</i></p> <p align="center"><i>По-подробни данни 2010 / 2012 / 2015</i></p>

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

<p>3.2. Да се създадат условия за развитие и реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи, включително етническите общности в неравностойно положение.</p>	<p>Мярка 3.2.1. Обхващане с хоризонтални мерки и целиви инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи.</p> <p>Мярка 3.2.2. Образование за възрастни. Мерки за реинтеграция в образованието на неграмотните и пълнолетните с ниско образование (със специален фокус към отпадналите от училище млади хора в ромските квартали);</p> <p>Мярка 3.2.3. Назначаване на здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване в рискови общности;</p> <p>Мярка 3.2.4. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обхванати в курсове за ограмотяване и повишаване на квалификацията, на 20% от трайно безработните с основно и по-ниско образование; • Обхванати в образователни и професионални курсове и в дейности в подкрепа на общността 50% от младежите, отпаднали от училище; • Назначаване на 2 здравни медиатори в подкрепа на Рискови общност; • Проведени 10 кампании “Имунизация” в обособените ромски общности; • Осъществени кампании за превенция на домашното насилие, трафика и зависимостите; • Проведено проучване и оценка на нуждите на хората със зависимости в областта; • Разкриване на Център за временно настаняване • Реализирани междусекторни услуги за подкрепа за реинтеграция на лицата в пробация. 	<ul style="list-style-type: none"> • Реализирани програми за ограмотяване и квалификация • Подобен достъп до здравни, социални и образователни услуги за 30% от уязвимите ромски общности • Постигнат 90 % обхват на децата от уязвимите ромски общности с имунизацията от задължителния имунизационен календар; • Повишена информираност в областта за рисковете от зависимостите, домашното насилие и трафика • Осигурени възможности за временно настаняване и подкрепа за социална реинтеграция на 10-20 лица годишно; • Осигурени консултации и подкрепа в общността на всички (90%) лица със зависимости, заявили потребности от подкрепа • Осигурена подкрепа за реинтеграция на хората, напуснали местата за лишаване от свобода – 10 души средногодишно 	<p>- анализи и статистически данни от НПО, -проучвания -посещения на място за наблюдение на дейността и обратна връзка от общностите</p> <p>- данни и справки от ДБТ, РИО на МОМН, РДСП, училища</p> <p>-проектна документация за дейностите на Центровете</p> <p>- анализи и статистически данни от НПО, ДУ, МКБППМН, МВР, ДПС, ДАЗД</p> <p>- данни и справки от ДБТ</p> <p>Данни от Областния съвет за наркотични вещества</p>	<p align="center"><i>Годишна база</i></p> <p align="center"><i>По-подробни данни 2012 / 2015</i></p>
---	---	--	---	--	--

Направление 4: Грижа за старите хора

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

<p>4.1. Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда</p>	<p>Мярка 4.1.1. Развиване на функциите и дейностите на домашния социален патронаж и развитие на мобилни услуги за обхващане на малките изолирани населени места в област Кърджали.</p> <p>Мярка 4.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда - домашен помощник, социален асистент, личен асистент с увеличен капацитет.</p> <p>Мярка 4.1.3. Осигуряване на дневна грижа, заместваща грижа и почасови услуги в общността за стари хора.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разкриване на услугата домашен социален патронаж в още 3 общини на област Кърджали до 2012 г.; • Увеличен капацитет с около 40% на домашния социален патронаж в 6 общини на област Кърджали до 2015 г.; • Разкриване на 3 нови Обществени трапезарии; • Предоставени допълнителни услуги в рамките на домашните социални патронажи в домовете за 30-40% от патронираните лица; • Увеличен с 50% брой потребители на услугите ЛА, СА и ДП през 2013 г. спрямо 2009 г.; • Разкрит 1 нов Дневен център за стари хора в с общ капацитет 20 места; • Увеличен брой дейности на клубовете на пенсионера с подкрепата на общините. 	<ul style="list-style-type: none"> • Увеличени с 50% населените места, в които се предлага услугата домашен социален патронаж; • Подобрени и разширени услуги в домашна среда за 30% от старите хора – потребители на домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент; • Увеличен с 50% брой стари хора-потребители на услуги в домашна среда; • Увеличаване с 20% на относителния дял на клиентите в населени места извън общинските центрове; 	<p>- Статистически данни на НСИ</p> <p>- заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови услуги в подкрепа на старите хора</p> <p>- отчети на мобилни екипи</p> <p>- обратна връзка от потребителите</p> <p>- Посещения на място</p>	<p align="center"><i>Годишна база</i></p> <p align="center"><i>По-подробни данни 2010 / 2012 / 2015</i></p>
<p>4.2. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.</p>	<p>Мярка 4.2.1. Реформиране на съществуващите специализирани институции за стари хора за подобряване на условията и качеството на грижите;</p> <p>Мярка 4.2.2. Проучване на възможностите за разкриване на алтернативни услуги и нови малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до домашната.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Продължаващи и подобрявани услуги в 2 съществуващи ДСХ ; • Разкриване на 1 нов Хоспис в гр. Момчилград • Проучване на възможностите за разкриване на домове от семеен тип с малък капацитет в райони с разпръснати и отдалечени населени места, където живеят самотни стари хора • общинска политика за стимулиране на частната инициатива при разкриването на модерни частни домове за стари хора 	<ul style="list-style-type: none"> • Подобрени битови условия за 40 стари хора, настанени в ДСХ; • Извършени проучвания в поне 3 общини. 	<p>- Планове за преустройство и ремонт на ДСХ</p> <p>- срещи и посещения за обратна връзка от потребителите</p> <p>- Доклади на ЗМО</p> <p>-Отчети от СУ</p> <p>- Доклади от проверки на РДСП</p>	<p align="center"><i>Годишна база</i></p> <p align="center"><i>По-подробни данни 2010 / 2012 / 2015</i></p>

5.3. Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията

Изграждането на цялостна функционираща система за мониторинг и оценка предполага комплекс от дейности, които се осъществяват на няколко етапа:

- създаване на структура и изграждане на екип;
- развитие на уменията и капацитета за мониторинг и оценка;
- осмисляне и конкретизиране на системата от индикатори;
- планиране и изпълнение на дейности за мониторинг и оценка;
- разпространение на заключенията от мониторинга и оценката и актуализиране на планове и дейности в съответствие с направените препоръки.

5.3.1. Създаване на звено за мониторинг и оценка

Оперативното изпълнение на дейностите изисква да се обособи Звено за мониторинг и оценка (ЗМО) с ясни и конкретни задачи и отговорности, което да разполага и с относителна независимост от преките изпълнители на услугите и мерките за социално включване.

Структура:

ЗМО ще се създаде като структура в рамките на Областна управа и ще да работи в партньорство/в мрежа с РДСП и териториалните работни групи по общини. ЗМО може да се обособи с препоръка на Областния съвет за развитие в област Кърджали, решение и издаване на заповед на Областния управител. ЗМО може да бъде изградено към отдел “Регионално развитие и управление на проекти” или към отдел “Стратегически и планови документи” от областна администрация. Експертите от областна администрация координират работата на ЗМО, участието и отговорностите на експертите от РДСП се съгласуват с ръководството на АСП.

Основният екип обхваща 4-5 души на частично време – 1-2 от Областна управа и 1-2 от РДСП, експерти от общинска администрация или от НПО. Участниците в основния екип на ЗМО работят по служебен или трудов договор в посочените институции и са натоварени с допълнителни конкретни задължения за координация на системата за мониторинг и оценка на Областната стратегия. Новите им задължения по мониторинга и оценката се включват в длъжностните характеристики, като се препланира работното им време с оглед поемането на новите отговорности.

Разширеният екип по мониторинг и оценка включва координаторите на Териториалните работни групи във всяка община от област Кърджали и по 1 представител на ДСП или на отдел “Социална закрила” от всяка община.

В рамките на стратегията (*Направление 5, Мярка 5.2.3.*) са предвидени специализирани обучения на екипите на ЗМО за усвояване на базисни познания и умения по мониторинг и оценка, събиране и обработване на данни и пр., както обучение през практика и консултации с експерти в процеса на работа.

Задачите и отговорностите на ЗМО се разпределят между двата екипа, както следва:

Основен екип:

- Координира цялостната дейност по мониторинг и оценка в област Кърджали;

- Планира дейностите за мониторинг и оценка – изработва и съгласува дългосрочните и годишните оперативни планове за мониторинг и оценка на изпълнението на стратегията;
- Изпълнява посещения на място за наблюдение на дейности и социални услуги в общините в областта;
- Предоставя консултации и практически съвети на доставчиците на услуги за подобряване на дейностите по места; осигурява методическа помощ за доставчиците и персонала на социалните услуги (предоставяна при посещения на място, по телефона или по електронна поща от представителите на РДСП в ЗМО);
- Събира информация на областно ниво и систематизира данните / информацията, подадена от териториалните координатори по общини;
- Изработва общ годишен мониторингов доклад за изпълнението на Стратегията, който се представя за обсъждане и одобрение на Областния съвет за развитие;
- Заедно с разширения екип формулира ключовите мониторингови въпроси и въпросите, на които трябва да даде отговор междинната и крайната оценка;
- Организира възлагането и провеждането на външна оценка на изпълнението на Стратегията;
- Заедно с разширения екип обсъжда заключенията и препоръките от докладите за мониторинг и оценка;
- Организира разпространението на резултатите от мониторинга и оценката и информира заинтересованите страни и обществеността за резултатите и препоръките.

Разширен екип:

- Участва в планирането на дейностите по мониторинг и оценка;
- Участва в дискусии за определяне на ключовите въпроси на мониторинга и оценката и представя коментари по докладите за мониторинг и оценка;
- Събира информация за базовите индикатори по общини;
- Събира и систематизира текуща информация за социалните услуги и дейности;
- Оказва съдействие и логистика за проучвания, оценки и други дейности, осъществявани от външни експерти или организации в съответната община;
- Организира дискусии по общини за обсъждане на заключенията и препоръките от докладите за мониторинг и оценка на изпълнението на Стратегията.

5.3.2. Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка

Планът за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка предвижда разработване и приемане на:

- (а) дългосрочни планове за тригодишен период – първият период обхваща 2011-2012 г. и вторият период - 2013-2015 г.;
- (б) годишни оперативни планове за дейностите по мониторинг и оценка за всяка година от изпълнението на стратегията.

Дългосрочните и годишните планове за мониторинг и оценка се разработват от основния екип на ЗМО, съгласуват се с разширения екип и се внасят за приемане от Областния съвет за развитие като част от годишния отчет по изпълнението на Стратегията и оперативния план за действие през следващата година.

Задължителните дейности по мониторинг и оценка включват:

- Текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;
- Създаване и постоянно актуализиране на база данни на областно ниво с разбивка по общини, територии, теми, рискови групи и пр.;
- Актуализиране, систематизиране и анализ на данните за ключовите базови индикатори за ситуацията;
- Събиране на информация и анализ на индикаторите, разработване на годишен мониторингов доклад за цялостното изпълнение на Стратегията;
- Провеждане на междинна оценка на релевантността и ефективността на Стратегията - в края на третата година от външен екип от експерти. Заключениеята и препоръките от Междинната оценка се използват при планирането на следващия тригодишен период от изпълнението на Стратегията;
- Финална оценка на ефективността и въздействието на Стратегията – провежда се в края на шестата година от външен експертен екип. Заключениеята и препоръките от оценката се използват при разработването на Областния план за регионално развитие за следващия период след 2015 година. (Допълнителни финансови ресурси за междинната и финалната оценка на изпълнението на стратегията ще се привличат по оперативните програми за развитие на човешките ресурси и за изграждане на административен капацитет);
- Разпространение на заключениеята и препоръките от мониторинга и оценката;
- Разработване и внасяне на предложения за промени/подобрене в приоритетните направления, целите, дейностите на Стратегията.

В зависимост от наличните ресурси (експерти и допълнително финансиране) могат да се планират и **допълнителни дейности** на ЗМО като:

- тематични оценки, фокусирани върху едно или повече приоритетни направления или върху една или повече групи дейности;
- проучвания по специфични въпроси, необходими за стартиране на нови дейности и/или иновативни услуги по целите на Стратегията.

Раздел В: План за действие

6. Институционална рамка на изпълнението на стратегията

6.1. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Ролите и задачите на общините и институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

6.1.1. Областен управител и Областен съвет за развитие

С организирането на територията на Република България на области и предоставянето на ръководството им на областните управители, подпомагани от областна администрация, се цели реализирането на важни обществени приоритети – по-добри и качествени услуги за гражданите, по-ефективно използване на ресурсите, ясно разпределение на отговорностите, по-високо качество на живота.

Областният управител отговаря за изпълнението на Областната стратегия за развитие на област Кърджали, с която е свързана Областната стратегия за развитие на социалните услуги като секторна политика в област Кърджали. Планирането на общи мерки на областно ниво и на съвместни дейности в няколко общини, прави фигурата на областния управител ключова за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси и за координацията между специализираните териториални звена на централното държавно управление по отношение прилагането на секторните политики. При управление на регионалното развитие, областният управител има ясно определени отговорности и правомощия, които упражнява еднолично, чрез областната администрация или като председател на Областния съвет за развитие. Областният управител разполага със значителна оперативна самостоятелност и многопластови функции и се явява ключова координираща фигура между управленските нива (държавно – местно; централно – териториално), от една страна, и от друга – между секторните звена на централната изпълнителна власт.

Съгласно определените функции в рамковата нормативна уредба¹⁵, **областният управител** има следната роля и отговорности в изпълнението на настоящата стратегия:

- Внася проекта на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за обсъждане, съгласуване и за приемане от Областния съвет за развитие;
- Координира работата на общините на територията на областта при разработването на общинските планове за развитие на социалните услуги;

¹⁵ Закон за администрацията и Устройствен правилник на областните администрации

- Координира работата на РДСП и кметовете на общини в изготвянето на годишен план за изпълнение на областната стратегия за развитие на социалните услуги.
- Внася за одобрение в Областния съвет за развитие годишния план за изпълнение на стратегията, изготвен съвместно от представители на всички общини от областта (обединени в координационен съвет) и ЗМО – Кърджали;
- Координира подготовката на проектни предложения за финансиране в съответствие с областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Съвместно с РДСП Кърджали подпомага развитието на услуги в общността на междуобщинско и областно ниво, насочени към подкрепа за интегритета на семейства и общности и предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на индивиди и групи; съдейства на общините за развитие на политики и услуги, насочени към намаляване на дела на хората, настанени в специализирани институции;
- Създава необходимите условия, координира, контролира и сътрудничи с всички заинтересовани страни, за да се повиши ефикасността на услугите и да се осигурят равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Освен областния управител еднолично и подпомаган от съответната специализирана администрация, функции във връзка с управлението на областното развитие има Областният съвет за развитие, който е колективен междуведомствен орган, председателстван от областния управител.

Областният съвет за развитие на област Кърджали е колективен междуведомствен орган, председателстван от областния управител, който също носи определени отговорности за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта:

- Обсъжда и приема Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Прави предложения за сключване на споразумения за сътрудничество между съседни общини за осъществяване на съвместни дейности в изпълнение на дейностите, заложи в стратегията;
- Отговаря за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта; оценява инициативите на общините и на юридически лица с нестопанска цел, свързани със стратегията;
- Оценява инициативите на общините и на юридически лица с нестопанска цел, свързани със стратегията;
- Обсъжда и предлага инициативи и схеми за ресурсно осигуряване при изпълнението на областната стратегия за развитие, включително за финансиране на общински проекти;
- Приема годишната оценка за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, разглежда предложенията и одобрява годишен план за изпълнението ѝ на базата на заложените приоритети и цели на стратегията и на актуализираната оценка на нуждите на групите в риск.

Освен това, Областният съвет за развитие текущо получава информация за всички проекти, с които се кандидатства за финансиране на дейности по изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги. Съветът изслушва докладите на определените като ключови участници в изпълнението на стратегията за извършеното,

за срещнатите трудности и проблеми, обсъжда представените предложения на общините за развитие на документа. По този начин ще се постигне успешно координиране на секторни политики, областни стратегии и общински планове и програми и ефективно използване на средствата по Оперативните програми.

Както при всеки дългосрочен стратегически документ, в областната стратегия за социалните услуги се предвиждат възможности и процедури за актуализация. „Механизъмът за периодичен преглед и за актуализиране на стратегията” се отбелязва в ППЗСП като задължителен елемент на стратегията. Първоначално необходимост от актуализация на стратегиите ще се очертае първо, след разработването на плановете за закриване на специализираните институции за деца, при което окончателно ще се определи какви нови социални услуги са необходими (особено що се отнася до резидентните услуги) и второ, след междинната оценка, планирана към средата на 2012 година.

6.1.2. РДСП и ДСП

Регионалните дирекции за социално подпомагане като териториални поделения на АСП в областните административни центрове провеждат държавната социална политика на ниво област, а Дирекциите "Социално подпомагане" на територията на всяка община по отношение на закрила на детето; рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване на потребностите на населението в областта и в общините от социални помощи и социални услуги.

Ролята на РДСП – Кърджали в изпълнението на Областната стратегия включва:

- Изготвя съвместно с общините годишен план за изпълнение на Областната стратегия за развитие на социални услуги;
- Поема оперативната и техническа координация на изпълнението на Стратегията с подкрепата на областна администрация и общините;
- Изготвя становища и прави предложения до АСП за откриване и закриване на социални услуги, в съответствие с планираните дейности в стратегията;
- Събира и актуализира база данни с резултатите от предоставяните социални услуги и следи за изпълнението на индикаторите за оценка на стратегията;
- Сътрудничи с областната и общинските администрации и с неправителствени организации при осъществяването на планираните дейности в стратегията;
- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги, планира програми за професионално развитие и квалификация и системен контрол върху предоставянето на социалните услуги, планирани в стратегията;
- РДСП отговаря за подготовката на плановете за закриване/трансформиране на СИ и тяхното изпълнение; РДСП носи отговорност за реформирането и преструктурирането на специализираните институции в област Кърджали;
- РДСП отговаря за създаването и дейността на работна група на областно ниво за консултиране и подкрепа на процеса на изготвяне на плановете;
- Управлява Регионалния център за развитие на човешките ресурси в област Кърджали;
- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги, планира програми за професионално развитие и квалификация.

Роля и отговорности на Дирекциите социално подпомагане:

ДСП – Кърджали, Джебел, Кирково, Крумовград, Момчилград, Ардино (заедно с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето в останалите общини) носят отговорност и изпълняват конкретни задачи при реализирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги:

- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в съответната община;
- Правят предложения до РДСП - Кърджали за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с областната стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализират данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ОЗД подпомага интегрирането на деца в ДМСГД и ДДЛРГ в детски ясли, детски градини и предучилищно образование; съвместно с мрежата от ЦОП в общините ОЗД работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ и семейството им; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисковото поведение.

Предвид основните си функции, РДСП и ДСП (с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето) имат отношение към всички заложили цели в Областната стратегия за развитие на социалните услуги и това са задачи свързани с:

- идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете;
- насочване на семействата на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;
- насочване на семействата с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането;
- работа по изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда;
- оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи;
- планиране (съвместно с Дирекция Бюро по труда) мерки за професионално ориентиране и трудова интеграция на младежи, предстоящи да напуснат СИ;
- консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги;
- ДСП пряко отговарят за реструктурирането и реформирането на СИ за деца и за лица с увреждания;
- подпомагат изграждането на алтернативни социални услуги;

- подпомагат общините при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.

Същевременно взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране на устойчивостта на изпълнението на областната стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средства за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

6.1.3. Общини

Общините отговарят за цялостното изпълнение на областната Стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. За тази цел те разработват, приемат и прилагат Общински стратегии за развитие на социалните услуги (2010-2015), чрез които на територията на всяка община ще се реализира Областната стратегия за развитие на социалните услуги. Общините разработват, приемат и осъществяват годишни планове за действие. Нормативно е установено, че местното самоуправление се осъществява от Общинския съвет, а местната изпълнителна дейност - от кмета и общинската администрация. Така или иначе, в своята съвкупност те заедно осъществяват местната власт.

Местните власти разработват и изпълняват **интегрирани политики за развитие** на хората в риск на тяхната територия като комбинират ресурсите и координират дейностите в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общините са доставчик на социални услуги. Общините развиват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Общините осъществяват годишен мониторинг и оценка на изпълнението на социалната услуга и оценка на нуждите на групите в риск.

Общините се ангажират да предоставят за сведение на Областния съвет за развитие всички проекти, с които се кандидатства за финансиране на дейности по изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги. Определените като ключови участници в изпълнението на стратегията докладват поне веднъж годишно на заседание на Областния съвет за развитие за извършеното, за трудностите, които срещат, както и да правят предложения за подобряване на Стратегията.

Роля и отговорности на **Общинския съвет**:

- Обсъжда и приема Общинска стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.
- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Решение за развиване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет, като преди това е било разгледано в съответната постоянна комисия и консултирано по

въпросите, свързани с финансирането. Предложението се внася от кмета или от общинските съветници.

Ролята на кмета на общината е ключова за цялостното изпълнение на Областната стратегия за социалните услуги на общинско ниво. Кметът на общината:

- организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;
- след съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от Общинския съвет;
- участва в осъществяването на годишен мониторинг и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на социалните услуги като част от Областната стратегия;
- търси възможности за финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в съответния общински компонент на областната стратегия.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

- обсъждане на областната стратегия и включения в нея общински компонент,
- осъществяване на обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:

- Координират и иницират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисково поведение на деца съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа;

- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координират и инициират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центровете за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища. Разширяват функциите на патронажа и развиват мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;
- Съдействат за изграждането и работата на Центровете за развитие на уязвими общности със специален фокус върху ромското население в област Кърджали;
- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

6.1.4. Държавна агенция за закрила на детето

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Кърджали е важен инструмент в реализацията на националните приоритети за закрила на детето и за социално включване на семейства и общности в риск. В този контекст Държавната агенция за закрила на детето оказва съществена подкрепа на заинтересованите страни в реализацията на заложените приоритети и цели на стратегията. По-конкретно ролята на ДАЗД включва:

- Отговаря и за реформирането на специализираните институции за деца;
- Оказва методическа помощ на Областна управа, местни власти и общинската администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социалните услуги в областната стратегия за децата;
- Издава лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;
- Контролира стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

6.1.5. РИО на МОМН

Регионалният инспекторат по образованието на МОМН Кърджали отговаря съвместно с РДСП за координирането и изпълнение на дейностите от стратегията, свързани с образованието, като осигуряване на достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и

нередовно посещаващи училище ученици, интегриране в системата на образование на децата с увреждания, отглеждани в семействата и от СИ, и контролира дейностите, свързани с насочване на деца със специални образователни потребности, осигуряване на учители за ресурсно подпомагане на децата с увреждания и пр.

Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложи в Стратегията, изпълняват и **Екипът за комплексно педагогическо оценяване** към РИО на МОМН, както и **Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПНОВДУСОП** за област Кърджали.

Конкретните отговорности и роля на **РИО на МОМН** са:

- Носи отговорност за интегриране в системата на образование на децата с увреждания отглеждани в семействата;
- Съдейства на училищата за насочване на нередовно посещаващи училище ученици и деца с рисково поведение към отделите за закрила на детето и ЦОП;
- Осигурява методическо ръководство и насърчава училищата за развитие на дейности съвместно с ЦОП и НПО за повишаване на мотивацията на учениците за задържане в училище и за запълване на свободното им време според индивидуалните им интереси; програми и проекти за превенция на рисковото поведение на деца; за реинтеграция в системата на образование на отпаднали деца, за задържането им в училище чрез участие в извънкласни дейности според индивидуалните им интереси и за наваксване на образователни пропуски;
- Осигурява контрол върху обхващането на всички деца на територията на област Кърджали в предучилищна подготовка и възпитание; върху редовното посещение на ученици в училище и записването на ученици в учебни заведения на територията на общината, в която живеят семействата им;
- Съдейства за извеждането на деца от помощно училище във Кърджали в масови училища и за осигуряването на условия съвместно с училищата за наваксване на образователните пропуски и интегрирането им с връстниците им (оценка на образователното ниво и на нуждите, изготвяне на индивидуална програма за обучение, осигуряване на допълнителни часове за компенсиране на разлики в нивото, участие в дейности за запълване на свободното време и социализация).

РИО на МОМН активно си взаимодейства с местната власт, институциите от други сектори (като системата на здравеопазването, социалните услуги и заетостта) и гражданските организации при прилагането на областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали. Съвместно с РДСП, ДБТ и директори на училища планира програми за вечерно и професионално обучение за младежи и възрастни с основно и по-ниско образование.

Екипът за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО на МОМН:

- изготвя първична оценка на децата със специални образователни потребности (СОП), предварително консултирана от лекар специалист;
- насочва децата към подходяща форма на обучение;
- оказва съдействие за извеждане на деца от помощните училища като изготвя оценка за образователните им потребности.

Необходимо е оценката за образователните потребности на децата да се развие като мобилна услуга, тъй като в момента комисията заседава веднъж месечно

само в гр. Кърджали, което затруднява достъпа на децата и родителите от другите общини, особено от отдалечените населени места в област Кърджали.

6.1.6. Регионален център по здравеопазване

Държавната здравна политика на територията на област Кърджали се осъществява и организира от Регионален център по здравеопазване (РЦЗ) и Регионален съвет по здравеопазване. Тяхната роля е свързана с:

- Координацията и изпълнението на хоризонтални здравни мерки, за осигуряване на достъп до качествена здравна грижа за цялото население, включително за хората в риск;
- Създаване на база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на клиенти в риск;
- взаимодействие с местната власт и с други институции за методическо ръководство, инициране и реализация на смесени медико-социални услуги, предвидени в областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали;

Конкретните им отговорности са насочени към изпълнението на следните политики и програми:

- Политика: „Промоция на здравето и профилактика на болестите”
 - Програма 1. „Вторична профилактика на болестите”
 - Програма 2. „Извънболнична помощ”
- Политика: „Лекарствена политика и медицински изделия”
 - Програма 1. „Намаляване търсенето на наркотични вещества”
- Политика „Диагностика и лечение”
 - Програма 1. „Болнична помощ”
 - Програма 2. „Експертиза за степен на увреждане и трайна неработоспособност”

Регионалният съвет по здравеопазване:

1. разглежда и приема годишните анализи за:
 - а) здравното състояние на населението;
 - б) оказаната медицинска помощ;
 - в) потребностите от медицинска помощ и от ресурси;
2. разглежда и приема предложения за ресурсно осигуряване на здравните и лечебните заведения;
3. осъществява други функции във връзка с координиране изпълнението на регионално ниво на националните здравни програми.

6.1.7. Дирекции Бюро по труда

Дирекциите Бюро по труда в област Кърджали участват в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (лица с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи,

отпаднали от училище, трайно безработни, със специално внимание към безработните от обособените ромски общности) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Основната роля на дирекциите "Бюро по труда" по изпълнението на стратегията включва:

- Участие в разработването на областни и местни програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общините за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;
- Участие в разработването на програми за обучение и пренасочване на персонал от СИ;
- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;
- Съвместни дейности с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО) при прилагането на областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали.

6.1.8. Неправителствени организации

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в област Кърджали. С активното участие на НПО в процеса ще се подобри развитието на съществуващите услуги, застъпничество, обучение, партниране в управление на услуги. Съществуващите местни НПО имат съществен принос при изпълнението на разработената стратегия за социални услуги.

Тяхната роля се заключава в:

- Съвместно с общините, ДСП и граждани разработват интегрирани политики и мерки за социално включване, в съответствие с мерките в стратегията;
- Участват във формулирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите;
- Предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общините и областта за хора в риск;
- Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

6.1.9. Местен бизнес, организации на бизнеса

Първоначално местният бизнес не е включен в процеса на областното планиране, но неговите представители могат да участват в изпълнението на част от дейностите в стратегията. За тази цел е необходимо бизнесът да разграничи стопанските си интереси от обществените отговорности. Приносът на **местния бизнес** се очертава в някои направления:

- Мобилизиране на бизнеса в публично-частните партньорства (за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, поддържане на различните сгради за социални услуги, социално предприемачество.)
- Финансиране и съфинансиране на пилотни алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финансиране.

6.2. Механизми на партньорството

Ефективното междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество ще допринесе за изграждане на оптимална мрежа от социални услуги в област Кърджали, която да осигури равен достъп до услуги за рисковите групи и инструменти за максимално оползотворяване на наличните ресурси. Изграждането на механизми на партньорство е определено като направление в Областната стратегия със следните цели и задачи:

Обща цел 6. Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество, чрез:

- **Конкретна цел 6.1.** Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги;
- **Конкретна цел 6.2.** Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

При изпълнението на Стратегията са заложили конкретни дейности за развиване и апробиране на механизми за осъществяване на планираните смесени услуги и съвместни дейности между общини и сектори в решаването на проблемите на рисковите групи. В плана за първата година на стратегията е предвиден консултативен процес на две нива – политическо и експертно – за разработване на модели и процедури на взаимодействие между ангажираните заинтересовани страни.

В област Кърджали ще бъдат използвани разнообразни инструменти за сътрудничество като:

- Споразумения за съвместна работа за инициране /изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени услуги – определят се рамкови правила и

области на съвместна работа; формализират се и се издигат на по-високо ниво традиционно добри взаимоотношения;

- Партньорства – съвместни действия в определени от споразумението насоки за съвместна работа;
- Сътрудничество със ЗМО в дейностите за мониторинг и оценка на Стратегията;
- Граждански/обществени съвети с постоянно действие;
- Съвместно разработване на Общински планове за развитие, бюджета на общината, други стратегии, концепции и други;
- Обществени форуми – с периодично действие и вземане на консенсус и конференции с консенсус;
- Отворени работни групи с участие на всички заинтересовани страни и участие на експерти в съвместни работни групи, комисии и екипи;
- Провеждане всяка година на срещи и обменни посещения между съседни общини за обмен на информация за групи в риск, обсъждане и планиране на съвместни дейности и проекти за подкрепа на целевите групи. Междуобщинските срещи са с участието на всички заинтересовани институции, в чиито компетенции попадат групите в риск (като ДСП, ДБТ, доставчици на социални и здравни услуги, училища, НПО и др.);
- Планиране и изпълнение на съвместни проекти с допълване на наличните ресурси на съседни общини за изпълнение на Областната стратегия на областно и общинско ниво;
- Съвместно развитие на мобилни екипи за осигуряване на подкрепа на хора с увреждания и самотни стари хора в изолирани населени места;
- Разработване на междуобщински и междусекторни проекти за подкрепа на групите в риск - решаването на проблемите на тези групи често изисква комбиниране на ресурсите на местно ниво и участието на всички заинтересовани страни.

Развитието на партньорствата между общини и сектори, изграждането на мрежи на областно и местно ниво ще способства за съчетаването на наличните и потенциалните ресурси, допълването и съгласуването на дейностите на ангажираните институции от различните сектори с фокус потребителите на услуги, уязвимите общности и групи.

7. Ресурси

7.1. Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Областната стратегия предвижда конкретни мерки за обезпечаване на дейностите с необходимия персонал със съответната квалификация и умения, в които се разглежда развитието на човешките ресурси на всички етапи на изпълнението – от административния и организационен капацитет за инициране на интервенции/планиране на разкриването на нови услуги, вкл. финансово осигуряване и привличане на средства, до предоставянето на социални услуги (администриране и обслужване на

клиентите) и изпълнението на конкретни мерки и дейности за решаване на социалните проблеми на рисковите групи. В отговор на идентифицираните потребности за изграждане на капацитет са формулирани целите на **направление 5: Развитие на човешките ресурси в област Кърджали**.

Обща цел 5. . Да се повиши качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги, чрез:

- **Конкретна цел 5.1.** Да се създаде Регионален ресурсен център за развитие на човешките ресурси в област Кърджали;
- **Конкретна цел 5.2.** Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на областно и общинско ниво за прилагане на интегрирана грижа и политики към хора и групи в неравностойно положение;
- **Конкретна цел 5.3.** Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти;

7.1.1. Създаване на Регионален ресурсен център – Кърджали за развитие на човешките ресурси

Конкретна цел 5.1. Да се създаде Регионален ресурсен център за развитие на човешките ресурси в област Кърджали

Мярка 5.1.1. Изграждане на местен капацитет за подкрепа на развитието на човешките ресурси в област Кърджали

Дейност 5.1.1.1. Създаване и организационно консолидиране на Регионален ресурсен център за развитие на човешките ресурси към РДСП Кърджали.

За създаването на Регионалния ресурсен център ще се използват предстоящи възможности за финансиране по Оперативните програми за развитие на човешките ресурси и с техническата подкрепа на ТЗ към УНИЦЕФ. Ресурсният център ще подпомогне работата на заетите в сферата на социалните услуги: ДСП; общински администрации; доставчици на социални услуги; НПО; работещи в социални, здравни, образователни и детски заведения и други, които имат отношение. Организационното изграждане на Ресурсния център към РДСП-Кърджали включва следните основни дейности:

- Подготовка на длъжностни характеристики и административни регулации;
- Подбор на екип и осигуряване на адекватен брой служители (не по-малко от 3-ма души);
- Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики за екипа на Регионалния ресурсен център в сферата на: (1) обучителните дейности – проучване на обучителните нужди, организиране на обучения, консултиране и пр. (2) консултиране и методическа помощ за предоставяне на социални услуги.

Устойчивостта на Ресурсния център ще се осигури чрез:

- Разкриване на възможности за самофинансиране и подкрепа по различни общински програми и междуобщинско партньорство;
- Доизграждане на Ресурсния център чрез разширяване на дейностите му, като се търси финансиране от различни програми - национални и международни.

Дейност 5.1.1.2. Изпълнение на дейностите на Ресурсния център, които включват:

- Обучение и консултации – идентифициране на нуждите от обучение, провеждане на обучения за повишаване на професионалната квалификация на работещите в сферата на социалните услуги от различни организации;
- Методическа подкрепа и предоставяне на актуална информация, свързана със социалните услуги; Участие в работните групи за методическа подкрепа при актуализирането на плановете за реформиране, реструктуриране или закриване на специализираните институции в съответствие с приоритетите и мерките на настоящата стратегия;
- Техническа помощ и подкрепа при изграждане и утвърждаване на междуобщинското и междусекторното партньорство, както и при работата в мрежа;
- Подкрепа при разработването на проектни предложения и управляване на проекти в социалната сфера;
- Съдействие и подкрепа на Звеното за мониторинг и оценка в дейностите за подобряване и актуализация на Стратегията в съответствие със заключенията и препоръките от мониторинга и оценката, както и с настъпилите промени в социалната среда.

7.1.2. Изграждане на административен и организационен капацитет

Конкретна цел 5.2. Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на областно и общинско ниво за прилагане на интегрирана грижа и политики към хора и групи в неравностойно положение.

Мярка 5.2.1. Изграждане на капацитет за управление на социалните услуги

Дейност 5.2.1.1. Обучения и консултиране за изграждане на умения за ефективно управление на социални услуги в общините и външните доставчици на социални услуги: 1) за инициране на интервенции/планиране на разкриването на нови услуги; 2) умения за администриране на социални услуги – като държавно делегирана дейност на общините или на външни доставчици; 3) умения и нагласи за контрактиране на социални услуги към външни доставчици

Дейност 5.2.1.2. Обучения за развитие на капацитета на ДСП и отделите по места:

- Обучения за повишаване на уменията на експертите от ДСП за методическа подкрепа на услугите;
- Специализирани модули за повишаване на компетентността на специалистите в отделите във връзка с прилагането на нормативната уредба и добрите практики за организиране и управление на социални услуги;
- Повишаване на ефективността при предоставянето на методическа подкрепа във връзка с планирането, организирането и управлението на социалните услуги на територията на общините.

Дейност 5.2.1.3. Осъществяване на поредица от базисни и надграждащи обучителни модули за ръководните екипи на социалните услуги с цел развитие на административния и управленски капацитет, допълнителна квалификация/опит и подобряване на вътрешния мениджмънт на социалните услуги в област Кърджали по отношение на:

- анализ на потребностите от специалисти и поддържащ персонал, дизайн/развитие на длъжностните и функционалните характеристики на персонала;
- подбор и освобождаване на персонал, ориентиране към обучение/преобучение;
- ефективно планиране на работните задачи и дейностите по предоставяне на услугите, съобразно потребностите от развитие на предлаганите социални услуги;
- въвеждане на иновативни практики за ефективна оценка на положения труд, съобразени със спецификата на различните дейности по предоставяне на социалните услуги и обвързване на възнагражденията на служителите с реалната работа по случаи за удовлетворяване на потребностите на клиентите;
- добро управление и задържане на специалисти и на помощния персонал и осигуряване на тяхното непрекъснато развитие;
- стимулиране на работата в екип и работата в разширени/мултидисциплинарни екипи.

Дейност 5.2.1.4. Обучение (най-малко веднъж годишно) и периодични консултации на ръководните екипи на доставчиците по планиране, осигуряване и ефективното управление на финансовите средства и ресурсите.

Мярка 5.2.2. Адекватно ресурсно обезпечаване на развитието на отделите, ангажирани с администрирането и управлението и развитието на социалните услуги на територията на всяка от общините от област Кърджали.

Дейност 5.2.2.1. Осигуряване на адекватен брой служители в отделите, ангажирани с разкриването и управлението на социалните услуги на територията на всяка община

Дейност 5.2.2.2. Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики, с цел развитие на капацитета на екипите в отделите, ангажирани с управлението на социалните услуги и на доставчиците, които да повишават компетентността на служителите за:

- изследване на потребностите, планиране на вида и обхвата на услуги по превенция на рисковите фактори и услуги за целевите групи в риск;
- реформиране и реструктуриране или закриване на съществуващи социални услуги, в съответствие с приоритетите и мерките на настоящата стратегия;
- финансово планиране и ефективно управление на ресурсите;
- познаване и прилагане на съществуващата нормативната уредба и добрите практики за администриране и управление на социални услуги в България.

Мярка 5.2.3. Изграждане на умения за мониторинг и оценка

Дейност 5.2.3.1. Обучения на екипите (основен и разширен) на създаденото Звено за мониторинг и оценка (ЗМО), които включват следните модули:

- базисни познания за мониторинг и оценка;
- умения за планиране, изпълнение и координиране на дейности по мониторинг и оценка;
- формулиране на индикатори;
- систематизиране и анализ на данни по определени индикатори.

Дейност 5.2.3.2. Обучение чрез практика, консултиране и развиване на практически умения за мониторинг:

- подходи и умения за изграждане на мрежа на местно ниво;
- методи за събиране на теренна информация;
- събиране на данни по определени индикатори;
- консултации и практическо обучение при разработването на аналитични доклади, формулиране на предложения и препоръки към стратегията.

Мярка 5.2.4. Изграждане на умения на общинско и областно ниво за усвояване на структурни фондове с цел:

- ефективно използване на възможностите за финансиране от Структурните фондове на ЕС;
- капацитет за усвояване на средства от различни национални и донорски програми.

В обученията ще участват за представители на общините, екипите, управляващи социалните услуги в общините, ДСП и ОЗД, външни доставчици и партньори.

Дейност 5.2.4.1. Обучения и информационни срещи за запознаване, разбиране и ефективно използване на възможностите на финансовите инструменти от национално финансиране и Структурните фондове на ЕС

Дейност 5.2.4.2. Осигуряване на поредица от базисни и надграждащи обучения за придобиване и надграждане на уменията за разработване и подготовка на проектни предложения:

- основни умения за трансформиране на проблемите в цели за постигане на промяна; подбор на специфични дейности и методи за интервенция, които осигуряват постигане на целите; планиране на необходимите финансови, човешки и материални ресурси за осъществяване на проекта;
- дефиниране на индикатори за проследяване на резултатите; планиране на мерки за осигуряване на качество на предоставените услуги, равен достъп и активно участие на потребителите в развитието и контрола по предоставяне на услугите; планиране на мерки и дейности за осигуряване на устойчивост и др.

Дейност 5.2.4.3. Развитие на компетенциите за управление на проекти:

- ефективно изпълнение на планираните проектни дейности; добро управление на наличните ресурси; стимулиране на участието на всички заинтересовани страни;
- документиране и популяризиране на успешните практики и резултати от реализацията на проекта; дейности за осигуряване на устойчивост на промяната и др.

Мярка 5.2.5. Формиране на умения за изграждане на партньорства

В Стратегията са предвидени конкретни мерки за изграждане на познания, умения и нагласи, необходими за осъществяването на целите и дейностите по **направление 6:** Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги.

Дейност 5.2.5.1. Обучения за изграждане на ефективни партньорства, умения и нагласи за развиване на публично-частни партньорства в областта на социалните услуги

Дейност 5.2.5.2. Предоставяне на консултации, фасилитация, обучителни модули и обучения през практика за междуобщинско и междусекторно взаимодействие:

- Ефективно взаимодействие между общинска администрация, ДСП и НПО;
- Механизми и подходи за осигуряване на подкрепа от гражданския сектор за областната стратегия; Умения за мобилизиране на потенциала на НПО за управление и предоставяне на социалните услуги, инициране и изпълнение на мерки за социално включване на общинско и областно ниво;
- Обучения и консултиране за подобряване на условията за включване на НПО като външни доставчици на услуги.

Дейност 5.2.5.3. Подкрепа при провеждане на срещи и дискусии със заинтересованите страни на общинско и/или областно ниво за:

- Адаптиране на общинските планове за развитие на социалните услуги към приоритетите, целите и принципите на Областната стратегия;
- Осъществяване на информационни срещи и консултации между представители на общински съвет, общинска администрация, доставчици и други представители на общността - НПО, граждани, най-малко 2 пъти годишно при планиране на развитието на социалните услуги и отчитане на резултатите от дейностите по предоставяне на услугите; споделяне на опит и добри практики и др.

7.1.3. Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги

Конкретна цел 5.3. Да се осигури подкрепа за персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие със съвременните изисквания и стандарти

Мярка 5.3.1. Осигуряване на условия за непрекъснато обучение, обмяна на опит и споделяне на добри ефективни практики на персонала в съществуващите социални услуги

Дейност 5.3.1.1. Организиране и провеждане на специализирани обучения и курсове за квалификация и преквалификация за персонала в съществуващите социални услуги (със и без откъсване от работната среда. Планират се поредица от обучения за специалистите - социални работници, психолози, специални педагози, рехабилитатори и др., както и за помощния персонал, ангажиран в директното предоставяне на социалните услуги, които да осигурят:

- Обогаляване на знанията и опита им за ефективна работа по случай, свързана с индивидуализиране на оценката на потребностите на клиента;

- осигуряване на активното участие на клиента в процеса на работата по удовлетворяване на неговите потребности, подбор на специфичните дейности, свързани с предоставянето на социалната услуга;
- оценка на въздействието на услугата, документиране на добрите практики в работата по случай и др.

Дейност 5.3.1.2. Развитие и насърчаване на доброволчески практики - осигуряване на обучение, възможности за обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги на местно и регионално ниво.

Дейност 5.3.1.3. Подкрепа и осигуряване на равен достъп до информация, консултации и обучения на ръководния, специализирания и помощния персонал, ангажиран с предоставянето на социални услуги на територията на общините и областта, чрез уебстраниците на общините, ДСП, РДСП и други информационни канали.

Дейност 5.3.1.4. Провеждане на обучения, които да осигурят усвояване на специфични нови умения за планиране на професионалното развитие и кариерно израстване, умения за работа в екип и ефективно общуване, работа по проекти, взаимодействие с различни институции.

Мярка 5.3.2. Преквалификация за персонала на трансформираните и/или закривани социални услуги и СИ

Дейност 5.3.2.1. Оценка на нуждите от обучение – екипна и индивидуална за персонала на социалните услуги, които подлежат на трансформиране /закриване. Препоръките от оценката са съобразени и с нуждите от персонал в новите планирани/разкривани социални услуги в съответната община/ район.

Дейност 5.3.2.2. Провеждане на обучения, в съответствие с оценката от обучителните нужди които да осигурят професионална подготовка и адаптация на персонала след пренасочването към новата услуга.

Мярка 5.3.3. Осигуряване на капацитет за иновативните услуги и мерки, развитие на нов тип професионални умения и опит.

Дейност 5.3.3.1. Организиране на поредица от въвеждащи и надграждащи обучения за професионалистите, които ще бъдат ангажирани със създаването и управлението на нови социални услуги, за да се придобият нов тип управленски умения и практика за:

- създаване на методологии за новите услуги; организация на работата по предоставяне на новите услуги;
- изграждане на програми за популяризиране на услугите и спечелване на доверието на клиентите;
- развитие на междуинституционалното сътрудничество, както и привличане на представители на заинтересованите страни - граждани, НПО и пр. в процеса на осигуряване на ефективността и качеството на новите услуги.

Дейност 5.3.3.2. Организиране на обучения, семинари и конференции за обмяна на опит и добри практики, осигуряващи развитие на професионалните компетенции за създаване и прилагане на ефективни системи за управление на човешките ресурси, които представляват съвкупност от:

- Процедури за подбор на персонал за новите услуги, съобразно предварително изяснени длъжностни и функционални характеристики за специалистите и помощния персонал, ангажиран с предоставянето на услугата;
- Дейности за привличане на специалисти чрез контрактиране с други доставчици на социални услуги/или с НПО, в рамките на съществуващи или новосъздадени партньорски взаимодействия на местно и регионално ниво, с цел по-ефективно и гъвкаво използване на съществуващия набор от специалисти в общините и в областта или с цел оптимизиране на разходите за високо квалифициран персонал.

Мярка 5.3.4. Въвеждане на ефективни системи на контрол върху качеството и за супервизия в социалните услуги

Дейност 5.3.4.1. Консултиране и подкрепа за изграждане на системи на супервизия на персонала на социалните услуги

Дейност 5.3.4.2. Обучение за провеждане на супервизия, изработване и разпространение на обучителни материали – наръчници и програми.

Дейност 5.3.4.3. Осигуряване на възможности за участие в работни срещи, конференции, обучителни пътувания/стажантски програми и др. тип дейности, осигуряващи обмен на опит и професионално развитие на управленския екип на доставчиците.

7.2. Източници за финансиране на Стратегията

7.2.1. Необходими средства за финансиране на социалните услуги в област Кърджали

За финансиране на дейностите за реализация на Стратегията за периода 2010 г. – 2015 г. по години са нужни средствата, посочени в таблица 1. При тяхното определяне са отчетени включените в РМС 937 от 8.12.2009 г. дейности, разглеждани като държавно делегирани и местни дейности по функция 5 „Социално осигуряване, подпомагане и грижи”.

През 2010 г. социална услуга „Личен асистент” се предоставя по Националната програма „Асистенти на хора с увреждания” - дейност „Личен асистент” и по Проект „Социална услуга за качествен живот – фаза 2” на Схема за директно предоставяне безвъзмездна финансова помощ: BG 051PO001-5.2.05 по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. За периода 2011 – 2015 г. съгласно РЕШЕНИЕ на Министерски съвет № 715 от 1 октомври 2010 година е одобрено разделение на дейностите, финансирани чрез бюджетите на общините, на местни и делегирани от държавата и определи стандарти за финансиране на делегираните от държавата дейности през 2011г. Във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи” са разработени два нови стандарта за социални услуги, предоставяни в общността – „Личен асистент” и „Социален асистент”. Съгласно тези единни стандарти за изчисляване на средствата са предвидени и суми за дейността „Личен асистент”.

При разчета на необходимите средства се отчита фактът, че страната се намира в сериозна финансова, в т.ч. и бюджетна криза, поради което за развитието на социалните

услуги, където за финансиране на държавно делегираните дейности водеща е ролята на държавния бюджет, е заложена достатъчно песимистична прогноза.

Като база за извършване на прогнозата за текущата издръжка са използвани действащите единни финансови стандарти, утвърдени с РМС 937 от 8.12.2009 г. за 2010 и последващите години. С оглед на посочената кризисна ситуация разходните равнища за социалните услуги за 2011 г. са оставени на равнището на 2010 г., като само са предвидени разкриването на нови дейности. Увеличение на финансовите стандарти са предвидени за следващите години, както следва: за 2012 г. с 5%, за 2013 г. с 8%, за 2014 г. с 11% и за 2015 г. с 14 % спрямо определената за базова 2011 година. Това са минимални стойности, тъй като посочените равнища са в рамките на допустимата инфлация в годишно измерение, която може да се очертае след излизане на страната от рецесията. (таблица 1).

Таблица 1

Средства, необходими за финансиране на социалния сектор в област Кърджали за периода 2010 г. – 2015 г. (лв.)

Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015
За издръжка	3 561 474	4 367 744	6 451 957	6 647 990	6 754 022	6 956 944
За капиталови разходи	154 684	165 000	233 250	143 200	348 150	603 100
Общо средства	3 716 158	4 532 744	6 685 207	6 791 190	7 102 172	7 560 044

Наред с това съществуващите сега утвърдени нормативно (по списък) социални услуги (заведения) в близко бъдеще трябва да се променят както по състав, така и по критерии за определяне на конкретния размер на отпусканото финансиране за тяхната издръжка. Промяната се изразява в разширяването на номенклатурата от нови услуги, които общините ще трябва да осигуряват на своите общности при осигуряване на съответното

финансиране. Наред с това трябва да се има предвид, че използването на капацитета (на заведенията) като база за определяне на размера на годишното финансиране чрез единен финансов стандарт и сега не е удачно за една част социалните услуги (особено за услугите в общността). В този смисъл трябва да се започне сериозна работа в посока на намирането на адекватни критерии за определяне на единните финансови стандарти, както и на финансирането на социалните услуги (заведения) в променящата се социална среда, когато потребностите на населението от социални услуги ще започне да се насища и намалява по отношение на едни и утвърждаването на други.

Това ще окаже определена модификация на начина на финансиране и определяне на конкретния размер на финансовите средства за конкретните услуги през прогнозния период. Поради високата степен на неопределеност на очакваните последици, и преди всичко утвърждаването на нов модел на финансиране чрез използването на различни критерии при изграждане на финансовите стандарти за някои социални услуги, на този етап трудно може да се предвиди за кои услуги и кога какви променени ще настъпят. Ето защо в разчетите не са включени конкретно определени поименно нови социални услуги с нови стандарти, а се разглеждат общо като средства за нови услуги. В резултат на това за последните две-три години от прогнозния период по общини са предвидени допълнително средства за издръжка и капиталови разходи, които не могат да се обвържат пряко със сега действащата номенклатура на социални услуги.

Промените, които се очаква да настъпят във финансирането на текущата издръжка, без съмнение ще засегнат и механизмите за отпускане и усвояване на средства за капиталови разходи. След приключване на първия кръг през 2013 г. и със стартиране на новите оперативни програми през 2014 г. може да се очаква по-активно и целенасочено да се обвържат техните цели и задачи с потребностите на населението от социални услуги. В резултат на това една част от недостигащите средства за инвестиции, които държавният бюджет сега не може да осигури, ще могат по-широко да се финансират по мерки на новите оперативни програми. С оглед на това в общините могат да бъдат подготвени предварително проекти, които да започнат своята реализация в инвестиционната си част в рамките на прогнозния период.

С оглед на казаното за целия прогнозен период за област Кърджали се определят като минимално необходими 32,671 млн. лв. Това прави средногодишен разход през следващите 5 години около 6,5 млн. лева.

За развитието на нови и повишаване качеството на предлаганите вече социални услуги за периода е наложително да се направят съществени инвестиции, насочени към разширяване и подобряване, към създаване на нови елементи на социалната инфраструктура (таблица 2). Нови дейности с необходимите инвестиции се предвиждат в община Кърджали, а в останалите общини се залага на запазване и разширяване на съществуващи дейности.

Най-значимо увеличение на инвестициите спрямо предходната година се очертава през 2012 г. поради предвидено разкриване на нови дейности и се очаква определено съживяване на икономиката, като от държавния бюджет ще могат да се заделят повече средства за социални услуги, в т.ч. и за инвестиции.

Таблица 2

Относителен дял на средства за издръжка и инвестиции в социалния сектор на област Кърджали за периода 2010 г. – 2015 г. (в %)

Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015
За издръжка	95,84	96,36	96,52	97,96	95,00	91,63
За капиталови разходи	4,16	3,64	3,48	2,04	5,00	8,37
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

7.2.2. Структура на средствата за финансиране на социалните услуги по общини

Разчетните средства, необходими за финансиране на социалните услуги по общини за прогнозния период са представени по направления в таблица 3. Съгласно разработената стратегия в областта водещият център за предоставяне на социални услуги се очаква да стане община Кърджали.

Таблица 3

Разпределение на средствата за финансиране на социалните услуги по години и общини

Община\Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ардино						
За издръжка	834 443	786 560	891 440	861 440	861 440	861 440
За капиталови разходи	76 844	40 000	40 000	30 000	30 000	30 000
Общо средства	911287	826560	931440	891440	891440	891440
Джебел						
За издръжка	100930	100930	100930	100930	100930	100930
За капиталови разходи	0	5000	5000	0	0	0
Общо средства	100930	105930	105930	100930	100930	100930
Кирково						
За издръжка	415681	415681	470181	470181	470181	470181
За капиталови разходи	0	10000	10000	0	0	0
Общо средства	415681	425681	480181	470181	470181	470181
Крумовград						
За издръжка	1 092 410	1651659	1763830	1829230	1829230	1881110
За капиталови разходи	44000	60000	60000	50000	50000	50000

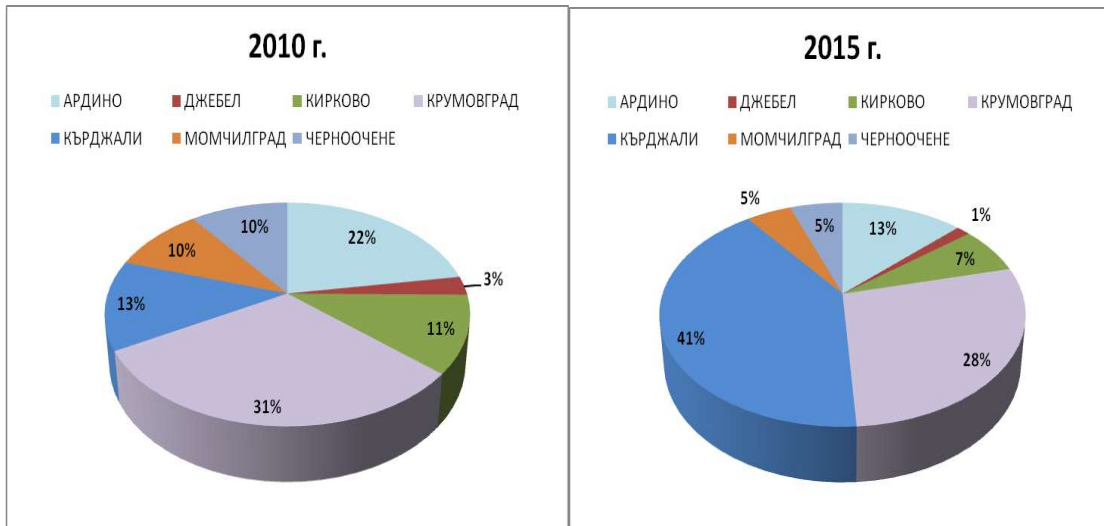
Общо средства	1 136 410	1 711 659	1 823 830	1 879 230	1 879 230	1 931 110
Кърджали						
За издръжка	482030	727830	1899845	2276705	2296705	2316705
За капиталови разходи	0	20000	100000	50000	250000	500000
Общо средства	482030	747830	1999845	2326705	2546705	2816705
Момчилград						
За издръжка	327 756	327 756	327 756	327 756	327 756	327 756
За капиталови разходи	33840	10000	5000	0	0	0
Общо средства	361 596	337 756	332 756	327 756	327 756	327 756
Черноочене						
За издръжка	385068	385068	385068	385068	385068	385068
За капиталови разходи	0	20 000	5 000	0	0	0
Общо средства	385068	405068	390068	385068	385068	385068

Предвидените промени в структурата и териториалното разположение на заведенията, от които ще се предоставят социални услуги в областта, по-контрастно се виждат в таблица 4, където са дадени относителните дялове на средствата по общини, в общата стойност на предвидените за финансиране средства в областта по съответните години.

Таблица 4

Дял на финансовите средства на общините в общата стойност на финансирането за областта

Община\Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015
АРДИНО	22,45	17,68	15,18	13,97	13,51	12,88
ДЖЕБЕЛ	2,72	2,35	1,78	1,58	1,53	1,46
КИРКОВО	11,19	9,45	8,09	7,40	7,12	6,79
КРУМОВГРАД	30,58	38,00	30,66	29,40	28,42	27,85
КЪРДЖАЛИ	12,97	16,60	32,16	36,47	38,58	40,69
МОМЧИЛГРАД	9,73	7,32	5,56	5,17	5,00	4,77
ЧЕРНООЧЕНЕ	10,36	8,60	6,57	6,03	5,83	5,56
Общо	100	100	100	100	100	100

От таблица 4 е видно, че като цяло общата структура на предвидените за усвояване средства по общини няма да претърпи сериозна динамика през годините на прогнозния период. Динамиката трябва да се търси в структурата на самите средства по общини – по линията на предоставянето на нови услуги, преди всичко в общността, и закриването на услуги в социални институции. Към настоящия момент най-висок относителен дял във финансирането на предоставяни социални услуги в областта има община Крумовград, но с разкриването на нови социални дейности, към 2015 г. се очаква водещо място да заеме община Кърджали.

7.2.3. Други необходими ресурси

Важен фактор в развитието на социалните услуги е кадровата осигуреност на действащите и предвидените за разкриване заведения за социални услуги. Общините трябва да предвидят средства за преквалификация на работещите социални работници и придобиване на подходяща квалификация за тези, които се предвижда да постъпят в сектора на работа през следващия период. Наред с това подходяща квалификация и преквалификация трябва да придобият и общинските служители, които са отговорни за социалните дейности. Така че към групата на обучаващите трябва да се предвидят и работещите сега общински служители, както и предвидените допълнително минимум две лица за всяка община. Във връзка с това е подходящо да се формират партньорства с обучаващи организации и институции за организиране на обучителни курсове, финансирани по оперативните програми (ОП Развитие на човешките ресурси и ОП Административен капацитет), като всяко обучение трябва да се организира така, че да предхожда стартирането на новоразкривана услуга.

С оглед на териториалното разполагане на социалните услуги, общините трябва да направят пълен списък на възможните обекти (сгради, помещения и пр.), които могат да се използват за разкриване на социални услуги. Такъв на този етап липсва. Възможните обекти трябва да са съобразени с визията за развитие на социалните услуги, заложена в стратегията, като се елиминира всякакво маргинализиране на тяхното предоставяне.

Към средствата, които непосредствено се предвиждат за развитие на социалните услуги, трябва да се добавят и тези, които в значителна степен подобряват социалния статус на нуждаещите се. Те се отнасят към други бюджетни функции (по Единната бюджетна класификация), но могат да доведат до елиминиране на някои потребности от социални услуги. Става дума за изграждане на общински социални жилища за бедни и самотни семейства, за подобряване на транспортните връзки между общинските центрове и селищата от общината, като се стимулира развитието на частната инициатива. Във връзка с това може да се предвиди определен процент от средствата по функция „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда”.

Съществен фактор в тази насока е развитието и на транспортната инфраструктура и подобряване на регулярното снабдяване на населението по малките селища и махали с хранителни продукти. По такъв начин, ако не се предотврати, то поне може значително да се забави процеса на обезлюдяване на обширни райони от областта, докато не се намерят ресурси и предприемачи за чувствително съживяване на икономическото развитие на областта.

Наред с това общините имат подходящи възможности за развитие на различни клонове на икономиката в своя район, като се имат предвид някои от мерките по ОП „Развитие на селските райони”, ОП “Регионално развитие”, другите оперативни програми и програмите за трансгранично сътрудничество.

7.2.4. Източници на финансиране

Основен източник на финансиране в прогнозния период на социалните услуги остава републиканския бюджет с леко завишаване поради преминаване на някои социални услуги като държавно делегирани дейности (73,5% за 2010 г. – 76% за 2015 г.). От него ще се финансира **главно текущата издръжка** на социалните заведения, като се предвиждат общо 17,9 млн. лева. През следващите най-малко 3 години е препоръчително общините да предвидят от собствените си източници допълнителни средства за издръжка на държавно делегираните дейности. При благоприятно развитие на икономическата конюнктура може да се очаква някои от общините с по-добро финансово състояние да започнат да отделят от местните си бюджети средства за подобро и разширено развитие на предоставяните като държавно делегирани социални услуги.

Една част от разходите за текуща издръжка, особено за местните социални услуги и някои алтернативни услуги, които се получават от нуждаещите се без направление на Отделите за закрила на детето или друга отговорна за това специализирана държавна институция след въвеждането на задължителния минимален пакет от социални услуги с всеобщ достъп, могат да се покрият от установени официално от общинската администрация такси. В настоящия момент системата на домашния социален патронаж подсказва конкретни модели за установяване на подобен род такси, които са различни в отделните общини.

Финансирането на инвестициите, свързани с основния ремонт, изграждането на нови обекти за социални услуги и тяхното оборудване и обзавеждане, отново ще бъде главно осигурено от републиканския бюджет, от оперативните програми, в т.ч. и от ОП „Развитие на селските райони”, от която общините могат да получат средства за осигуряване на своята инфраструктура в зависимост от особеностите на обявените мерки, както и от държавно гарантирани заеми. В този смисъл сериозно трябва да се

обмисли реализацията на стратегията от позиция на общинското финансиране, като се има предвид достигнатото равнище на финансова децентрализация и липсата на средства за настоящата година, които може да насочат вниманието на общините към алтернативни източници на финансиране.

Наред с това трябва да се отчита и такъв важен факт, че от собствени източници се финансират и дейностите по изграждане на социални жилища, по осигуряване на достъпно и достатъчно редовно транспортно съобщение между селищата на общината с общинския център, които косвено подпомагат осъществяването и на предвидените дейности в социалната сфера.

Издръжката за местни социални дейности се финансира от собствени източници. За прогнозния период се очаква за тези нужди да бъдат изразходвани 4 млн. лева, което представлява едва 12,2 % от всички необходими средства. Това подчертава запазването на водещата роля на финансирането на социалните дейности от държавния бюджет, като в общините Джебел и Черноочене това е единственият източник на финансиране. Най-много собствени средства за социални дейности се планират в общините Ардино и Кърджали.

Обобщените данни за финансовите ресурси по общини (в %), получавани от държавния бюджет и собствени източници, са посочени в таблица 5.

Таблица 5

Разпределение на средствата за финансиране по общини по основни източници – от държавния бюджет и собствени източници

Община\Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ардино						
Държавен бюджет	63	67	71	71	71	71
Собствени източници	37	33	29	29	29	29
Общо средства	100	100	100	100	100	100
Джебел						
Държавен бюджет	100	100	100	100	100	100
Собствени източници	0	0	0	0	0	0
Общо средства	100	100	100	100	100	100
Кирково						
Държавен бюджет	86	86	88	88	88	88
Собствени източници	14	14	12	12	12	12
Общо средства	100	100	100	100	100	100
Крумовец						
Държавен бюджет	81	87	88	88	88	81
Собствени източници	19	13	12	12	12	11
Общо средства	100	100	100	100	100	100

Кърджали						
Държавен бюджет	46	63	85	87	77	70
Собствени източници	54	37	15	13	23	30
Общо средства	100	100	100	100	100	100
Момчилград						
Държавен бюджет	82	89	89	89	89	89
Собствени източници	18	11	11	11	11	11
Черноочене	100	100	100	100	100	100
Държавен бюджет	100	100	100	100	100	100
Собствени източници	0	0	0	0	0	0
Общо средства	100	100	100	100	100	100

От собствени източници трябва да се финансират и дейностите по изграждане на социални жилища, по осигуряване на достъпно и достатъчно редовно транспортно съобщение между селищата на общината с общинския център.

Средствата за квалификация и преквалификация на социалните работници могат и трябва да се осигурят в необходимия размер от ОП „Развитие на човешките ресурси” и ОП “Административен капацитет”, като се подготвят няколко проекта с подходящи обучители.

Осигуряване на средства от частни лица (развитие на социален бизнес) е друг възможен източник на финансиране. Намирането на подходящи стимули и база за развитие на услуги от страна на общините значително ще облекчи и ускори развитието на социалния сектор при това на конкурентна основа. С разкриването на подобни заведения се създават предпоставки за подобряване на социалната инфраструктура в отделните общини, за трайно ангажиране на бизнеса с решаването на проблемите на общинските общности. Частните заведения, които се развиват паралелно с държавно делегираните дейности, могат да бъдат важен ориентир в ефективното усвояване на и без това ограничените бюджетни средства, които могат да се насочат към такива сфери, които не са по никакъв начин привлекателни за частните предприемачи.

8. Комуникационна програма

Важно условие за ефективното реализиране на Областната стратегия за развитие на социалните услуги е политиката за предоставянето на информация до обществеността. Обществеността трябва да получи пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията. Реализирането на стратегията ще се съпровожда от различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност, както в процеса на разработване, така и по време на реализация.

8.1. Цели, задачи и методи

Целта на комуникационната програма е да популяризира сред широката общественост и заинтересованите страни ползите, положителните ефекти и резултатите от изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги (2010 – 2015).

Конкретните задачи са:

- Да осигури подкрепа на цялата общественост по приоритетните направления, мерки и дейности, както и привличане подкрепата на всички заинтересовани страни за постигане на целите на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в областта;
- Да привлече общественото внимание и да повиши чувствителността на обществото към хората от различните уязвими групи, към техните потребности и възможности за решаване на проблемите им,
- Да популяризира принципите и посланията на Областната стратегия за толерантност, социална интеграция, равни права и равен достъп на всеки до възможности за развитие.

Мерки:

- Информирание на местната общност и всички заинтересовани страни за Областната Стратегия за развитие на социалните услуги на територията на област Кърджали;
- Популяризиране на настоящите, подлежащите на реформиране и планираните нови социални услуги в резултат от проучените реални потребности на рисковите групи на територията на областта;
- Популяризиране на органите и институциите на местно и национално ниво, които са ангажирани с планирането, предоставянето и финансирането на социални услуги на територията на област Кърджали;
- Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение.

Целевите групи на комуникационната стратегия са:

- Органи и институции на държавната и местната власт;
- Териториални структури на държавните органи и институции;
- Неправителствени организации и граждански инициативи;
- Доставчици на социални услуги;
- Приоритетни целеви групи на областната стратегия за социални услуги;
- Потребители на социални услуги;
- Медии;
- Широката общественост.

Включването на партньорите предвижда делегиране на информационни и комуникационни функции на партньорите по изпълнение на Областната стратегия за развитие на социалните услуги – РДСП и Областна администрация. При изпълнението на стратегията ще се търси съгласуване и взаимодействие с всички заинтересовани страни, участвали в разработването на стратегията и за нейното изпълнение.

Комуникационната стратегия ще подкрепя инициативи на гражданското общество, стимулирани от Областната стратегия за развитие на социалните услуги, както и местни НПО, насочени към групи, които трудно могат да бъдат достигнати чрез средствата за масово осведомяване.

Механизмите и подходите, които ще се прилагат при изпълнението на комуникационната програма включват:

- Създаване на устойчива информационна среда чрез ефективно използване на различни начини и форми за комуникиране и промотиране на Областната стратегия за развитие на социални услуги: пропаганда, PR, лобизъм, групи за натиск, социологически и политологически инструментариуми, изграждане на идентичности, реклама.
- Установяване на приемливи норми и параметри на взаимоотношения между участниците в комуникационния процес – всички заинтересовани страни от изпълнението на стратегията;
- Оптимален избор на агенти на влияние, които ще бъдат включени като медиатори в комуникационния процес и ще работят в партньорство с медиите.
- Изграждане на адекватна и възпроизвеждаща се информационна среда чрез:
 - Подаване на достатъчна информация в общественото пространство;
 - Търсене на отзвук и обратна връзка от разпространената информация;
 - Предвиждане на възможности за коригиращи действия;
 - Прецизен избор на отделните информационни фрагменти и разполагането им в пространството на отделните медии с цел възходящо мултиплициране на посланията.

Основни комуникационни техники. Комуникационната програма се основава върху няколко основни форми: директна комуникация, комуникация чрез масовите медии, комуникация чрез Интернет и информационни материали и работа с партньори.

Директна комуникация цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати. Проблемите в социалната сфера изискват непрекъснат дебат и достигане на гласа на обикновените граждани до отговорните за вземане на политическите решения. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.

Комуникация чрез масовите медии. Важно е редовното и системно предоставяне на информация относно изпълнението на Областната стратегия за социалните услуги чрез:

- пресконференции, брифинги и съобщения за медиите;
- неформални работни срещи на водещи редактори с координационното звено, изпълняващо стратегията.

Комуникация чрез Интернет и информационни материали. Поддържане и актуализиране на информацията за областната стратегия за развитие на социалните услуги в уеб сайтовете на партньорите и на заинтересованите страни. Разработване и публикуване на тематични информационни материали съобразени с визията, целите и приоритетите на областната стратегия за развитие на социалните услуги.

8.2. Оперативно изпълнение на комуникационната програма

За постигането на целите и реализацията на дейностите в настоящата комуникационната програма е необходимо оперативното ѝ изпълнение да се възложи на професионалист за връзки с обществеността, който да е пряко ангажиран с наблюдението и отразяването на информационните потоци, свързани с изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в областта.

Тази функция ще бъде изпълнявана от експерта за връзки с обществеността в областна администрация в сътрудничество със Звеното за мониторинг и оценка и Регионалния ресурсен център, формирани за изпълнението на регионалната стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали. В рамките на неговите компетенции и правомощия и с увеличаване на неговите задължения и отговорности в длъжностната му характеристика, служителят за връзки с обществеността може да се ангажира с координирането и реализирането на дейностите по изпълнение на комуникационната програма.

За целите на своите нови отговорности и задължения служителят за връзки с обществеността към областна администрация е необходимо да участва както в организираните обучения за експертите, отговарящи пряко за имплементирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, така и на редовните заседания на тези органи.

Задачи и отговорности на експерта за връзки с обществеността в областна администрация за реализирането на комуникационната програма.

- Участва в планирането на дейности, свързани с реализирането на целите на комуникационната програма.
- Съгласува и синхронизира своите действия с екипите на Звеното за мониторинг и оценка и Регионалното звено за подкрепа.
- Координира цялостното изпълнение на заложените дейности в ОП за изпълнение на комуникационната програма.
- Въвлича всички заинтересовани страни в информационния обмен за целите на Областната стратегия за развитие на социалните услуги чрез сътрудничество с техните експерти за връзки с обществеността или органи и институции, отговорни за подготовката и реализацията на информационни кампании и комуникационни материали.
- Организира и поддържа в сътрудничество със ЗМО и РЗП единен електронен регистър на социалните услуги на регионално ниво и популяризира актуална информация по изпълнението на областната стратегия за развитие на социалните услуги.
- Организира брифинги, пресконференции и други информационни мероприятия за постигането на целите и дейностите на комуникационната програма.

Следи за подаването от всички заинтересовани страни на унифицирана информация и послания в общественото пространство във връзка с изпълнението на целите на стратегията.

Дейности:

- Системно и периодично подаване на достатъчна информация в общественото пространство и прецизен избор на отделните информационни фрагменти,

разполагането им в пространството на отделните медии с цел възходящо мултиплициране на посланията.

- Търсене на обратна връзка от разпространената информация и предвиждане на възможности за коригиращи действия.
- Редовно организиране на брифинги, пресконференции, публикации в медиите за запознаване на заинтересованите страни и широката общественост с текущите дейности от Стратегията.
- Публикации на информационни материали и разпространението им в уеб-пространството за текущите дейности от Стратегията.
- Организиране на семинари и дискуссионни форуми с участието на представители на заинтересовани страни.
- Публикуване на областната стратегия като част от стратегията за регионално развитие на област.

9. Етапи в изпълнението на стратегията

9.1. Основни етапи

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Кърджали обхваща 5-годишен период (2011 – 2015), в който се обособяват два етапа за изпълнение на стратегията, всеки от които започва с период на подготовка и интензивно оперативно планиране, както следва:

	Период	Дейности
Подготвителен етап	2011, първа половина	<ul style="list-style-type: none">• Изготвяне и приемане на Общински стратегии за социалните услуги в 7-те общини• Оперативно планиране на интервенцията през първите 2 години• План за действие 2011
Първи етап	2011 - 2013	<ul style="list-style-type: none">• Изпълнение на дейностите по стратегията
Оценка и препланиране	2013, второ полугодие	<ul style="list-style-type: none">• Междинна оценка на постигнатите резултати и ефекти от стратегията• Препланиране на следващия тригодишен етап в съответствие със заключенията и препоръките от междинната оценка
Втори етап	2013 – 2015	<ul style="list-style-type: none">• Изпълнение на дейностите по стратегията
	2015	<ul style="list-style-type: none">• Финална оценка на въздействието от Областната стратегия

Подготовката за стартиране на Стратегията през първото тримесечие на 2011 г. обхваща няколко основни компонента, чрез които се поставя основата за успешното

изпълнение на същинските дейности и постигането на целите, резултатите и цялостния ефект от областната стратегия.

- 1) Формиране на структури, организационна рамка:
 - Обособяване на Звено за мониторинг и оценка към областна администрация с участието на РДСП
 - Утвърждаване на процедури/отговорности за координация на Областната стратегия
- 2) Валидизиране на Областната стратегия на общинско ниво:
 - Изготвяне и приемане на Общински стратегии – планове за социалните услуги на основата на Областната стратегия;
 - Адаптиране на общинските планове за развитие на социалните услуги към приоритетите, целите и принципите на Областната стратегия
- 3) Оперативно планиране, създаване на процедури и комуникационни канали за обмен на информация.
- 4) Утвърждаване ефективно взаимодействие между партньорите, механизми на сътрудничество между заинтересованите страни, мрежи за изпълнение на Стратегията:
 - Осигуряване на партньорство и подкрепа от заинтересованите страни на ниво община;
 - Осъществяване на информационни срещи и консултации между представители на общински съвет, общинска администрация, доставчици и други представители на общността;
 - Провеждане на срещи и открити дискусии с НПО, граждани, (практиката на подобни срещи следва да продължи най-малко 2 пъти годишно при планиране на развитието на социалните услуги и отчитане на резултатите от дейностите по предоставяне на услугите; споделяне на опит и добри практики).

9.2. Оперативен план с времеви график за изпълнение на Стратегията

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – Кърджали	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
	Кризисен център (КЦ) – Кърджали	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
	Дневен център за деца с увреждания (ДЦДУ) – Кърджали	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
	Дневен център за деца и младежи с увреждания (ДЦДМУ) – Кърджали	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – Ардино	Гр. Ардино						ДДД	Община Ардино
	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – Джебел	Гр. Джебел						ОП"РЧР" ДДД	Община Джебел
	Подпомагане на обучението на деца и ученици със специални образователни потребности	Общ.Джебел						ОП"РЧР"	Община Джебел
	Дневен център за деца и младежи с увреждане (ДЦДМУ) – с.Добромирци, общ.Кирково	с.Добромирци, общ.Кирково						ДДД	Община Кирково
	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – Крумовград	Гр.Крумовград						ДДД	Община Крумовград
	Център за настаняване от семеен тип – 1 (ЦНСТ) - Крумовград	Гр.Крумовград						ДДД	Община Крумовград
	Център за настаняване от семеен тип – 2 (ЦНСТ) - Крумовград	Гр.Крумовград						ДДД	Община Крумовград
	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – Момчилград	Гр.Момчилград						ДДД	Община Момчилград
	Дневен център за деца с увреждания (ДЦДУ) – Момчилград	Гр. Момчилград						ДДД	Община Момчилград
	Подпомагане на обучението на деца и ученици със специални образователни потребности	Общ.Момчилград						ОП"РЧР"	Община Момчилград

¹ Периодът на изграждане и подготовка за стартиране (или трансформиране) на услугите е отбелязан с във времеви график

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

¹ Периодът на предоставяне на социални услуги за потребителите е отбелязан с [.....] във времевия график

¹ За краткост използваме “ддд” като съкращение за Държавно делегирана дейност

¹ Трансформирането или разширяването на социални услуги е отбелязано с [.....] във времевия график

¹ Периодът на предоставяне на смесени междусекторни услуги за потребителите е отбелязан с [.....] във времевия график

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
	Мерки за обхващане на децата с увреждания в детски градини и масови училища и в подходящи форми на включено образование. Ресурсни учители	всички общини							ДСП Общини РИО, училища Ресурсен център към РИО, НПО, ЦОП
	Разработване на образователни програми за приобщаване на деца и родители към училище	всички общини						ОП”РЧР”	Общини, РИО, РДСП, НПО,
	ДМСГД – Кърджали Медико-социална услуга	Гр.Кърджали						МЗ	МЗ
	ЦНСТ– за здрави деца от 3-7 г. , разкрит към ДМСГД - Кърджали По ОП „РЧР”	Гр.Кърджали						ОП,,РЧР”, ДДД	Община Кърджали
	ЦНСТ– за деца от 0-3 г. , които се отглеждат в ДМСГД -	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
	ЦНСТ– за деца с лека степен на увреждане. които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали / ddd /	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
	ЦНСТ– за деца с тежка степен на увреждане, за който предоставя ежедневна специализирана медицинска грижа	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
	ЦСРИ – Кърджали за деца	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
	Дневен център за възрастни с увреждания (ДЦВУ) – Кърджали	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
	ЦСРИ – Кърджали за възрастни с психични разстройства	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
	Осъществяване рехабилитационни програми за лица с психични проблеми на доброволни начала	Гр.Кърджали						програми	Община, НПО, МЗ
	Защитено жилище (ЗЖ) за лица с психични разстройства	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Защитено жилище (ЗЖ) за лица с умствена изостаналост	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
Център за времен-но настаняване (ЦВН)	Гр.Кърджали						ДДД	Община Кърджали
Обучение и назначаване на Здравни медиатори	Гр.Кърджали						програми	Община, НПО, МЗ,
Превенция – консултиране и познания за зависимости, Изследвания, посредничество за насочване към лечение (здравно-социална услуга)	Гр.Кърджали						програми	РИОКОЗ,НПО
Програми за професионално обучение							програми	ДБТ
Защитено жилище (ЗЖ) за лица с умствена изостаналост	Гр.Ардино						ДДД	Община Ардино
Дневен център за възрастни с увреждания (ДЦВУ) – Ардино	Гр.Ардино						По програма, ДДД	Община Ардино
Защитено жилище (ЗЖ) за лица с умствена изостаналост	Гр.Джебел						ДДД	Община Джебел
Защитено жилище (ЗЖ) за лица с умствена изостаналост	Общ.Кирково						ДДД	Община Кирково
Защитено жилище (ЗЖ) за лица с умствена изостаналост	С.Патица, общ.Черноочене						ДДД	Община Черноочене
Домашен социален патронаж	Гр.Кърджали						общинска дейност	Община Кърджали
Домашен социален патронаж	Гр.Ардино						общинска дейност	Община Ардино
Домашен социален патронаж	Общ.Кирково						общинска дейност	Община Кирково
Домашен социален патронаж	Гр.Крумовград						общинска дейност	Община Крумовград
Домашен социален патронаж	Гр.Момчилград						общинска дейност	Община Момчилград
Домашен социален патронаж	Общ.Черноочене						общинска дейност	Община Черноочене

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

	Обществена трапезария	Гр.Кърджали						<i>Фонд „СП”и дарения</i>	Община Кърджали
	Обществена трапезария	Гр.Ардино						<i>Фонд „СП”</i>	Община Ардино
	Обществена трапезария	Общ.Кирково						<i>Фонд „СП”</i>	Община Кирково
	Обществена трапезария	Гр.Крумовград						<i>Фонд „СП”</i>	Община Крумовград
	Обществена трапезария	Гр.Момчилград						<i>Фонд „СП”</i>	Община Момчилград
	Обществена трапезария	Общ.Черноочене						<i>Фонд „СП”</i>	Община Черноочене
	Хоспис „Добролюбие” медико-социална услуга На самофинансиране	Област Кърджали						<i>Самофинансиране, общински бюджет</i>	Община, НПО, МЗ
	Хоспис „Червен кръст” медико-социална услуга	Област Кърджали						<i>Самофинансиране, дарения</i>	Община, НПО, МЗ
	Хоспис – медико-социална услуга	Община Момчилград						<i>самофинансиране</i>	Община Момчилград, НПО, МЗ
	Дневен център за стари хора	Гр.Кърджали						<i>ДДД</i>	Община Кърджали
	Дом за стари хора (ДСХ)	Гр.Кърджали						<i>ДДД</i>	Община Кърджали
	Дом за стари хора (ДСХ)	Гр.Крумовград						<i>ДДД</i>	Община Крумовград
	Клуб на пенсионера - общинска дейност	Община Кърджали						<i>общинска дейност</i>	Община Кърджали
	Клуб на пенсионера - общинска дейност	Община Ардино						<i>общинска дейност</i>	Община Ардино

Раздел Г: Приложения

10. Оценка на потребностите от социални услуги

10.1. Приложение 1: Финален доклад за анализ на ситуацията и оценката на потребностите в област Кърджали

10.2. Приложение 2: Рискови групи и потребности от социални услуги в област Кърджали

11. Приложение 3: Териториален разрез на планирането по общини в област Кърджали

Обобщена таблица

Рискова Група ¹⁶	Териториален обхват (общини и нас. места)		Съдържание на необходимите дейности и подкрепа за рисковите групи	Налични социални услуги, мерки и програми за “социално включване”			Пропуски и липси – Какви, къде? Необходими нови социални и услуги, междусекторни услуги, мерки за социално включване (ВАРИАНТИ)		
	Разпределение	брой ¹⁷		А)Налични социални услуги	Б) Социални услуги за трансформиране	В) Налични мерки в други сектори	Г) необходими нови социални услуги (видове)	Д) нови “смесени” и междусекторни услуги	Е) нови мерки за социално включване
1.Деца настанени в специализирани институции	ДМСГД – Кърджали В СИ извън областта	53 21	Реинтеграция в биологичното или разширеното семейство. Възстановяване и поддръжане на връзката със семейството Осиновяване Приемна грижа; Подкрепа на семейството при отглеждане на децата; Постепенно извеждане на децата с увреждане в резидентна грижа семеен тип	ЦНСТ към ДМСГД – Кърджали ЦОП - Ардино ЦОП – Крумов-град ЦНСТ1 - Крумов-град ЦНСТ2 - Крумов-град	Трансформирание и постепенно закриване на ДМСГД-Кърджали – намаляване на капацитета	ОДЗ и ЦДГ	Развиване на прием-на грижа във всяка община / към ЦОП /; Развиване ЦОП – Кърджали, Джебел и Момчилград; 2 ЦНСТ в Кърджали		Осигуряване на места в детски градини Включване в дейностите на Детски комплекс в Кърджали
2.Деца отглеждани извън биологичното семейство: В приемни семейства, при близки и	бщ. Ардино общ.Кирково общ.Крумовград общ.Кърджали общ.Момчилград общ.Черноочене	7 24 32 53 10 12	Консултации, психологическа подкрепа за децата и за близките, които се грижат за тях Ангажиране на свободното време	ЦОП-- Ардино, Крумовград			ЦОП в Джебел, Кърджали и Момчилград		Целеви мерки от училищата за задържане в училище и подкрепа за преодоляване на поколенческите конфликти

¹⁶ Рисковите групи са систематизирани по възрастов признак. Първо е посочена основната рискова група с нейните потребности, налични и необходими дейности и услуги. След нея са добавени специфичните подгрупи на дадената рискова група, които имат допълнителни потребности, изискващи допълнителна конкретна интервенция с целеви дейности и услуги, които допълват ефекта от основния списък дейности.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Рискова Група ¹⁶	Териториален обхват (общини и нас. места)		Съдържание на необходимите дейности и подкрепа за рисковите групи	Налични социални услуги, мерки и програми за “социално включване”			Пропуски и липси – Какви, къде? Необходими нови социални и услуги, междусекторни услуги, мерки за социално включване (ВАРИАНТИ)		
	Разпреде-ление	брой ¹⁷		А)Налични социални услуги	Б) Социални услуги за трансформиране	В) Налични мерки в други сектори	Г) необходими нови социални услуги (видове)	Д) нови “смесени” и междусекторни услуги	Е) нови мерки за социално включване
роднини, Деца на родители, живеещи в чужбина Деца в интернатна форма на грижа,	В областта	72	Извеждане на ресурсно подпомагне в общообразователните училища						
	Интернат към ПУ-„П.Берон” – Кърджали	42							
3Деца отглеждани в семейства в риск: непълнолетни родители, многодетни семейства, самотни родители	бщ.Ардино общ.Джебел общ.Кирково общ.Крумовград общ.Кърджали общ.Момчилград общ.Черноочене	9 7 103 137 300 141	Услуги за превенция; решаване на социални проблеми; Социализация, семейно планиране; Развитие на родителския капацитет; Училище за родители, Семейно консултиране, подкрепа за отговорно родителство	ЦОП - Ардино ЦОП – Крумов-град ЦНСТ1 - Крумов-град ЦНСТ2 - Крумов-град		ЦДГ , ДПС и ОДЗ	Услуги за превенция, консултиране дейности към ЦОП (Джебел, Кърджали и Момчилград) Форми на дневна грижа за децата		общински мерки за социално включване и преодоляване на бедността
3.1Деца в риск от изоставяне и настаняване в специализирани институции (фокус вър-ху родителите и семействата на децата в риск)	В цялата област		Дейности и услуги за превенция на изоставянето с фокус родителите; задържане на детето в семейството; Семейно планиране; консултиране; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Развиване на родителски капацитет	ЦОП – Ардино ЦОП – Крумов-град	Трансформирание и постепенно закриване на ДМСГД-Кърджали – намаляване на капацитета	ОДЗ и ЦДГ във всички общини.	Услуги за превенция, консултиране дейности към ЦОП (Джебел, Кърджали и Момчилград)	Здравни програми; Програми за семейно планиране Програми за сексуално и репродуктивно здраве.	Координация на местно ниво между здравни медиатори, лични лекари, гинеколози и ДСП за превенция на рискова бременност от гл. точка на изоставяне Обхващане на деца в детска

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Рискова Група ¹⁶	Териториален обхват (общини и нас. места)		Съдържание на необходимите дейности и подкрепа за рисковите групи	Налични социални услуги, мерки и програми за “социално включване”			Пропуски и липси – Какви, къде? Необходими нови социални и услуги, междусекторни услуги, мерки за социално включване (ВАРИАНТИ)		
	Разпределение	брой ¹⁷		А)Налични социални услуги	Б) Социални услуги за трансформирани	В) Налични мерки в други сектори	Г) необходими нови социални услуги (видове)	Д) нови “смесени” и междусекторни услуги	Е) нови мерки за социално включване
					с 85% - не по-малко от 20% за първата година				градина и училище. Включване на децата в уч. възраст в дейности за своб. време
4.Децата в риск: Деца с увреждания в семейна среда	общ.Ардино общ.Джебел общ.Кирково общ.Крумовград общ.Кърджали общ.Момчилград общ.Черноочене	51 17 73 50 321 70 24	Консултации; Подкрепа за специализирани здравни грижи; Медицинска и социална рехабилитация, Дневни и почасови услуги (за деца с работещи родители) Краткосрочни специализирани услуги, вкл. рехабилитация с посещение вкъщи; Достъп до образование; социализация	ДЦДУ Кърджали; ДЦДУ Момчилград; ; ДЦДМУ – общ.Кирково; ЦОП – Ардино ЦОП Крумовград		Помощно училище “П. Берон” Кърджали Ресурсен център РИО на МОМН;	ЦОП – Кърджали Джебел, Момчилград; ЦСРИ - Кърджали	Мобилни смесени услуги Разширяване на дейността на Центъра за работа с деца Програми за интегриране на деца с увреждания в масови дет. градини и в масови училища	Общински мерки за изграждане на достъпна среда; Интегриране на деца с увреждания в масови дет. градини и училища (държ. политика); Спец. Групи в дет. градини
4.1.Децата с увреждания в риск от изоставяне	В цялата област		Ранна диагностика и своевременно лечение на заболяване/ увреждане; Превенция на рисковата бременност Подкрепа на родители, отглеждащи деца с увреждания или със специални нужди				Семейно консултиране Мобилни услуги за работа със семействата на децата с увреждания		общински мерки за социално включване
			Извеждане на деца и младежи в резидентна грижа семеен тип						

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Рискова Група ¹⁶	Териториален обхват (общини и нас. места)		Съдържание на необходимите дейности и подкрепа за рисковите групи	Налични социални услуги, мерки и програми за “социално включване”			Пропуски и липси – Какви, къде? Необходими нови социални и услуги, междусекторни услуги, мерки за социално включване (ВАРИАНТИ)		
	Разпреде-ление	брой ¹⁷		А)Налични социални услуги	Б) Социални услуги за трансформиране	В) Налични мерки в други сектори	Г) необходими нови социални услуги (видове)	Д) нови “смесени” и междусекторни услуги	Е) нови мерки за социално включване
			Подобряване на грижата за децата в дома + обучение						
5. Децата, отпаднали или в риск от отпадане от училище 5.1 Децата в риск от отпадане от училище	общ.Кирково общ.Крумовград бщ.Кърджали общ.Момчилград	17 19 31 13	Директна работа с деца, застрашени от отпадане и с техните родители; Мотивира-не за образование и задържане в училище чрез включване в клубове по интереси, в извънкласни и извънучилищни дейности Работа с родителите Въвеждане на целодневна организация на обучение; Осигуряване на здравословен обяд за всички ученици в училището. Мерки за контрол върху училищната посещаемост. Запълване на образователни пропуски	ЦОП – Ардино и Крумовград		НП Чаша топло мляко Център за работа с деца,	ЦОП Кърджали, джебел и Мочилград	Центрове за развитие на общности в неравностойно положение	Мерки за обхващане на децата, нередовно посещаващи училище; Извънкласни дейности; Назначаване на педагогически съветник за работа с деца и родители (вкл. работещ почасово в няколко училища)
5.2. Децата, отпаднали от училище и	За областта	200	Директна работа с деца и родители за връщане в училище и реинтеграция в образователната система Мотивиране за	ЦОП – Ардино и Крумовград			ЦОП Кърджали, джебел и Мочилград	Съвместна работа между ЦОП, Д БТ и училища	Програми на НПО Дейности за наваксване на образователните пропуски

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Рискова Група ¹⁶	Териториален обхват (общини и нас. места)		Съдържание на необходимите дейности и подкрепа за рисковите групи	Налични социални услуги, мерки и програми за “социално включване”			Пропуски и липси – Какви, къде? Необходими нови социални и услуги, междусекторни услуги, мерки за социално включване (ВАРИАНТИ)		
	Разпреде-ление	брой ¹⁷		А)Налични социални услуги	Б) Социални услуги за трансформиране	В) Налични мерки в други сектори	Г) необходими нови социални услуги (видове)	Д) нови “смесени” и междусекторни услуги	Е) нови мерки за социално включване
Необхванати в училище деца 6. Деца с агресивно поведение или жертви на насилие и получили полицейска защита			образование чрез извънуч. дейности						
	общ.Ардино общ.Крумовградо бщ.Кърджали общ.Момчилград	4 20 41 27	Социална, психотерапевтична и педагогическа работа с деца, жертви на насилие и техните семейства. Семейно консултиране, подкрепа за отговорно родителство	ЦОП – Ардино и Крумовград			ЦОП Кърджали, Джебел и Мочилград		
7.Хора с увреждания настанени в СИ извън областта, които подлежат на извеждане и чакащи за настаняване в СИ	общ.Ардино общ.Джебел общ.Кирково общ.Крумовградо бщ.Кърджали общ.Момчилград общ.Черноочене	1 6 36 2 23 7 5	Изграждане на умения за самостоятелен живот;Осигуряване на профес. Умения; Осигуряване на жилищна среда; Дневни и почасови грижи; Медицинска, социална рехабилитация	ЗЖ – Ардино; ЗЖ – общ.Черноочене; ДЦДМУ – общ.Кирково			ЗЖ – Джебел; ЗЖ – Кърджали; ЗЖ за лица с псих. разстройства – Кърджали; ЗЖ – Кирково; ЦСРИ – Кърджали, ЦНСТ – Кърджали, ДЦВУ - Кърджали		

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Рискова Група ¹⁶	Териториален обхват (общини и нас. места)		Съдържание на необходимите дейности и подкрепа за рисковите групи	Налични социални услуги, мерки и програми за “социално включване”			Пропуски и липси – Какви, къде? Необходими нови социални и услуги, междусекторни услуги, мерки за социално включване (ВАРИАНТИ)		
	Разпределение	брой ¹⁷		А)Налични социални услуги	Б) Социални услуги за трансформирани	В) Налични мерки в други сектори	Г) необходими нови социални услуги (видове)	Д) нови “смесени” и междусекторни услуги	Е) нови мерки за социално включване
8.Пълнолетни лица с увреждания в семейна среда 8.1.Хора с увреждане с право на работа	0,05% от населението в областта	7440	посредничество; осигуряване на трудова заетост; курсове за квалификация и преквалификация, според заболяването Осигуряване на Надомна работа			Мерки и политики на АХУ, АЗ за осигуряване на заетост; Квалификационни курсове към ДБТ		Развиване на Кооперации и социални предприятия Посредничество за включване на работодателите в обучение на работното място	Мерки на АЗ и АХУ за стимулиране на работодателите; Спец. работни места. Облекчаване на процедурите за стимулиране на заетостта на ХУ
	Общо за областта	221							
8.2.Лица с тежки увреждания в семейна среда	Общо за областта приблизително	897	Дневни и почасови грижи вкъщи Медицинска, социал-на рехабилитация Резидентни грижи при много тежки случаи; Консултиране, информирание; Посредничество; Подкрепа от специалист за близките.	Хоспис „Червен кръст” - гр.Кърджал и Хоспис „Добролюбие” - гр.Кърджал и		политики на АХУ, АЗ – Личен и Социален асистент; Домашен помощник; ДЦПСР „Орфей” към Психиатрич на болница - Кърджали	ЦСРИ Кърджали; ДЦВУ Кърджали Хоспис в Момчилград		
9.Самогно живеещи стари хора	За областта	Над 4000	Осигуряване на устойчива грижа в общността и дома им, доставка на храна,	Домашен социален патронаж; ЛА; СА;	Разширяване на капацитета	Консултативен обществен съвет за социални	Мобилни услуги Непрекъснатост на програмите ЛА, СА, ДП	Идеи за Бюро за СУ с БЧК от НПО с услуги по домовете срещу	Общински програми за достъп до услуги Запазване на

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Рискова Група ¹⁶	Териториален обхват (общини и нас. места)		Съдържание на необходимите дейности и подкрепа за рисковите групи	Налични социални услуги, мерки и програми за “социално включване”			Пропуски и липси – Какви, къде? Необходими нови социални и услуги, междусекторни услуги, мерки за социално включване (ВАРИАНТИ)		
	Разпреде-ление	брой ¹⁷		А)Налични социални услуги	Б) Социални услуги за трансформиране	В) Налични мерки в други сектори	Г) необходими нови социални услуги (видове)	Д) нови “смесени” и междусекторни услуги	Е) нови мерки за социално включване
10.Стари хора, настанени в СИ			помощ при хранене, прием на медикамен-ти, санитарни грижи, мед. обслужване и адм. услуги, дребни битови услуги; помощ при поддържане на домашната и лична хигиена; мед. и соц. рехабилитация	ДП; Обществена трапезария;	териториалния обхват и дейностите в Дом. соц. пат-ронаж .	дейности – по общини Добра практика - помощ от общините за получаване на пенсии в села без поща	Мобилност на услугите в домовете вкл. ДЦСХ - Кърджали; почасови услуги Увеличаване броя на ЛА, СА, ДП	заплащане; Посредничество за достъп до здравни услуги и лекарства – връзка с личен лекар, снабдяване с медикаменти	ОСПОЗ или др. подобни нац. програми фокусиране върху за социалните дейности, извършвани от Дом . соц. Патронаж, Развитие на доброволчество
	ДСХ – Кърджали ДСХ - Крумовград	21 36	Резидентна грижа – нужда от постоянно 24-часово обгрижване Подобряване на качеството на услугите	ДСХ - Кърджали ДСХ - Крумовград	Нужда от увеличение на персонала в ДСХ – за отделенията за лежачо болни (голяма част от клиентите стават лежачо болни)		ДЦСХ – Кърджали		
11. Трайно безработни лица и техните семейства, лица с без образование и квалификация,			Професионална квалификация, Ограмотяване Осигуряване на достъп до трудова заетост; жилищна подкрепа за най-нуждаещите се			НП ОСПОЗ Заетост като ЛА и СА; жилищна програма		Център за развитие на общността – посредничество и консултиране за намиране на работата и задържане на работното място	Програми на АЗ и ДБТ; НП за субсидирана заетост (като ОСПОЗ) Опер. програма “Регионално развитие”

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

Рискова Група ¹⁶	Териториален обхват (общини и нас. места)		Съдържание на необходимите дейности и подкрепа за рисковите групи	Налични социални услуги, мерки и програми за “социално включване”			Пропуски и липси – Какви, къде? Необходими нови социални и услуги, междусекторни услуги, мерки за социално включване (ВАРИАНТИ)		
	Разпреде-ление	брой ¹⁷		А)Налични социални услуги	Б) Социални услуги за трансформиране	В) Налични мерки в други сектори	Г) необходими нови социални услуги (видове)	Д) нови “смесени” и междусекторни услуги	Е) нови мерки за социално включване
безработни младежи и лица над 50 год.									
12.Етнически общности в неравностой-но положение (предимно от ромски произход)	Предимно в обособени общности в общ.Кърджали; общ.Крумовград и общ.Момчилград		ограмотяване на възрастни, провеждано съвместно с образ. дейности за деца; Задържане на децата в училище, подкрепа за отговорно родителство; превенция на домашното насилие, Посредничество за достъп до адм. и здравни услуги, заетост услуги и здравна просвета			Мерки към ДБТ за ограмотяване и заетост; ДБТ–програма за ромски трудови посредници		Центрове за развитие на общностите Посредническа структура в общността за социално включване. Здравни медиатори	Продължаване на програмата на ДБТ - активиране на неактивни лица Назначаване на здравни медиатори Назначаване на помощници на учителя, където е необходимо
13.Лица, жертва на насилие и трафик	Потърсили помощ в Кърджали средно годишно	70	консултиране и подкрепа на лица, жертва на насилие Предоставяне на безплатни консултации от юрист и психолог. Разработване цялостен план за действие за всеки отделен случай.	Консултативен център за жени, жертва на насилие / НПО - по программа/			Център за временно настаняване		
14.Лица на улицата	Регистрирани в областта	6		Обществена трапезария			Център за временно настаняване		

Приложение 3: Териториален разрез на планирането по общини в област Кърджали

Приложение 3.1. Планирани услуги в община Ардино

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Ардино <u>Съдържание – основни дейности, фокус на услугата</u>	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
Направление 1: Услуги за превенция								
1	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – държавно делегирана дейност (ДДД)	Деца с увреждания. Деца с противообществени прояви и престъпления. Деца, жертви на насилие. Деца, за които съществува опасност от увреждане в развитието им. Деца, чието образование е застрашено. Деца от социално слаби семейства и многодетни семейства. Деца с емоционални, поведенчески и психически проблеми.	Община Ардино	50	50	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството. Повишаване на родителската отговорност и капацитет при отглеждането и възпитаването на децата и запазване на добрите взаимоотношения между родителите и техните деца през различните етапи на детското развитие и при вземането на трудни житейски решения; Превенция на девиантното поведение и травматичните последици за деца в риск и повишаване на техните способности да управляват свободното си време;	Гр.Ардино	Налична

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Ардино <u>Съдържание – основни дейности, фокус на услугата</u>	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		Деца и семейства в риск				Програми за сексуално и репродуктивно здраве.		
2	Масови детски градини и училища	Деца с увреждания в семейна среда	Всички общини в областта			Програми за интегриране на деца с увреждания в масови дет. градини и в масови училища	Във всички общини	През 2011 разрабо- тен план за действие във всяка община
3	Личен асистент - услуги по Оперативни и национални програми	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Община Ардино			Грижи в семейна среда на деца; пре- доставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.		Личен асистент - Налична за 2010г., за разширяване през 2011г.
Направление 2: Деинституционализация на грижите за деца								
35	Личен асистент - услуги по национални програми	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Община Ардино			Грижи в семейна среда на деца; пре- доставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.		Личен асистент - Налична за 2010г., за разширяване през 2011г.
Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи								
58	Защитено жилище – държавно делигирана дейност	Лица със умствена изостаналост	Община Ардино	10	10	Създаване на среда близка до семейната, в която лица с умствена изостаналост да бъдат обучаване за придобиване на знания и умения за самостоятелен начин на живот.	Ардино	Налична
	Дневен център за възрастни с увреждания – държавно делигирана дейност	Възрастни хора с увреждания.	Община Ардино	0	20	Подкрепа на възрастните хора с увреждания или със специални нужди, медицинска, социална рехабилитация, дневни и почасови услуги,	Гр. Ардино	Разкрита по настоящем,но не се предлага .Считаме за целесъобразно да се обмисли варианта за предлагане в него на седмична грижа.
	Личен асистент услуга в общност- та по национална програма	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много	Община Ардино	60		Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството,	Във всички населени места от общината	за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Ардино Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		затруднени да се обслужват сами				което го обгрижва		
	Социален асистент - услуга в общността по нац. програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, или в тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Ардино			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички населени места от общината	за разширяване
	Домашен помощник - услуга в общността по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневиия си бит	Община Ардино			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Във всички населени места от общината	за разширяване
Направление 4: Грижи за старите хора								
93	Домашен социален патронаж Общинска дейност	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. Места без достъп до услуги	Община Ардин	0	60	Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Ардино	Нова за 2011г.
	Обществена трапезария – финансирана чрез ФСП през зимния сезон	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи, лица с доказана липса на доходи, скитащи бездомни лица.	Община Ардино	50	60	60	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	Ардино

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Ардино <u>Съдържание – основни дейности, фокус на услугата</u>	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
90	Личен асистент <i>услуга в общността по национална програма</i>	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Ардино	60		Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва	Във всички населени места от общината	за разширяване
91	Социален асистент - <i>услуга в общността по нац. програма</i>	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, или в тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Ардино			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички населени места от общината	за разширяване
92	Домашен помощник - <i>услуга в общността по национална програма</i>	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневието си бит	Община Ардино			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Във всички населени места от общината	за разширяване
94	Клуб на пенсионера - <i>общинска дейност</i>	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни проблеми и се обслужват сами	Община Ардино			Осигуряване на лични и социални контакти Информирание и консултиране – социално, здравно, правно	Гр.дино	Налични и нови дейности

Приложение 3.2. Планирани услуги в община Джебел

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Джебел <u>Съдържание – основни дейности, фокус на услугата</u>	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Джебел Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
Направление 1: Услуги за превенция								
1	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – <i>държавно делегирана дейност (ДДД)</i>	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище Деца от непълни семейства, деца настанени в семейства на близки и роднини и деца в риск от изоставяне и деца оставени без родителски грижи Деца с противообществени прояви; Деца с риск от отпадане от училище, отпаднали от училище и необхванати от учебния процес; Деца, жертви на насилие, злоупотреба и експлоатация; Деца от община Джебел, настанени в институции; Деца от социално слаби и многодетни семейства; Деца с емоционални и поведенчески проблеми; Деца с увреждания при които е прекратена услугата ДЦДУ; Деца, чиито родители са със здравословни проблеми и при тях съществува опасност от увреждания в развитието	Община Джебел	20	20	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за върщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството. Повишаване на родителската отговорност и капацитет при отглеждането и възпитаването на децата и запазване на добрите взаимоотношения между родителите и техните деца през различните етапи на детското развитие и при вземането на трудни житейски решения; Превенция на девиантното поведение и травматичните последствия за деца в риск и повишаване на техните способности да управляват свободното си време; Програми за сексуално и репродуктивно здраве.	Джебел	Нова – 2011/2012
2	Личен асистент и Социален аси- стент - услуги по Оперативни и	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Община Джебел			Грижи в семейна среда на деца; пре- доставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.		Личен асистент - Налична за 2010г., за разширяване през 2011г.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Джебел Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	<i>национални програма</i>							
3	<i>Подпомагане на обучението на деца и ученици със специални образователни изисквания – по Оперативна програма „РЧР</i>	Деца със специални образователни потребности; Учители и специалисти с педагогически функции; Родители на деца със специални образователни изисквания.	Община Джебел			Идентифициране на специалните образователни потребности на интегрираните в общообразователните училища деца; Изработване на индивидуални образователни програми и планове за развитие на децата със СОП; Създаване на центрове за работа с деца и ученици със СОП в училища и детски градини; Работа с родители на деца със СОП и на деца от общообразователните училища и детски градини, педагози, училищни настоятелства; Обучения на специалисти с педагогически функции за работа на деца със СОП	Община Джебел	Нови мерки за 2012 година
Направление 2: Деинституционализация на грижите за деца								
4	Личен асистент и Социален асистент - услуги по Оперативни и национални програми	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Община Джебел			Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.		Личен асистент - Налична за 2010г., за разширяване през 2012г.
Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи								
5	Защитено жилище – държавно делегирана дейност	Лица с умствена изостаналост	Община Джебел			Създаване на среда близка до семейната, в която лица с психически увреждания да бъдат обучавани за придобиване на знания и умения за самостоятелен начин на живот.	Община Джебел	Нова за 2012г.
6	Личен асистент услуга в общност-	Деца и лица с трайни увреждания, с тежки	Община Джебел			Осигуряване на грижи в семейна среда на хора, нуждаещи се от постоянно	Община Джебел	Налична за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Джебел Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	<i>та по Оперативна програма „РЧР” или национална програма</i>	здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами				обгрижване в ежедневието си, както и предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане. Предотвратяване на преждевремен-ната институционализация		
	Социален асистент – услуга в общността по ОП”РЧР”	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, или в тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Джебел	8	8	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Община Джебел	За разширяване
	Домашен помощник – услуга в общността по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневието си бит	Община Джебел	10	10	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Община Джебел	За разширяване
Направление 4: Грижи за старите хора								
90	Личен асистент услуга в общността по Оперативна програма „РЧР” или национална програма	Деца и лица с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Джебел			Осигуряване на грижи в семейна среда на хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, както и предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане. Предотвратяване на преждевремен-ната институционализация	Община Джебел	Налична за разширяване
91	Социален асистент – услуга в	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, или в тежко	Община Джебел	8	8	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от	Община Джебел	За разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Джебел Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	<i>общността по ОП "РЧР"</i>	здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами				здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.		
92	Домашен помощник – услуга в общността по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневния си бит	Община Джебел	10	10	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Община Джебел	За разширяване

Приложение 3.3. Планирани услуги в община Кирково

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кирково Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
Направление 1: Услуги за превенция								
1	Дневен център за деца и младежи с увреждане – държавно делегирана дейност (ДДД)	Деца и семейства в риск , деца с увреждания	Община Кирково	12	12	Дневна грижа, рехабилитация, информиране и обучение, груповата работа, преодоляване на социалната изолация, справяне с ежедневните нужди.	Кирково	Налична
2	Личен асистент - услуги по Оперативни и национални програма	Деца и лица с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Община Кирково	40	50	Осигуряване на качествена грижа в семейна среда за тежко болни хора, както лица и деца с увреждания.	Община Кирково	Личен асистент - Налична за 2010г., за разширяване през 2011г.
3	Масови детски	Деца с увреждания в семейна	Всички общини			Програми за интегриране на деца с	Във всички	През 2011 разрабо-

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кирково Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	градини и училища	среда	в областта			увреждания в масови дет. градини и в масови училища	общини	тен план за действие във всяка община
4	Образователни програми и инициативи <i>на общини, НПО, училища, МОМН</i>	Ученици от ромски произход (от Гр. Кърджали, кв. Нов път) транспортирани да се обучават в училищата от други общини	Училища в Белоградчик, Арчар, Орешец, Бойница, Макреш, Ново село и др.			Разработване на механизъм или процедура за координация на областно ниво между РДСП, РИО и общините; Мобилни групи за проверка на училищната посещаемост		През 2011 г. – разработване на образователни програми за приобщаване на деца и родители към училище
Направление 2: Деинституционализация на грижите за деца								
5	Личен асистент <i>- услуги по и национални програма</i>	Деца и лица с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Община Кирково	40	50	Осигуряване на качествена грижа в семейна среда за тежко болни хора, както лица и деца с увреждания.	Община Кирково	Личен асистент - Налична за 2010г., за разширяване през 2011г.
Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи								
6	Защитено жилище (ДДД)	Навършили пълнолетие лица с увреждания в СИ, подлежащи на реинтеграция в обществото	Община Кирково	12	12	извеждане на младежи в резидентна грижа семеен тип	Община Кирково	нова
7	Домашен социален патронаж – общинска дейности	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда	Община Кирково	0	120		Община Кирково	Нова –за 2011г.
8	Обществена трапезария	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др.	Община Кирково		60	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	С. Кирково	Нова –за 2011г.
9	Личен асистент <i>услуга в общността по национална програма</i>	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние,	Община Кирково			Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява	Във всички населени места от общината	за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кирково Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		които не могат или са много затруднени да се обслужват сами				заетост на лицето от семейството, което го обгрижва		
10	Социален асистент - услуга в общността по нац. програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, или в тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Кирково			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички населени места от общината	за разширяване
11	Домашен помощник – услуга в общността по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневния си бит	Община Кирково	0	80	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Община Кирково	Нова за 2011г.
Направление 4: Грижи за старите хора								
12-7	Домашен социален патронаж – общинска дейности	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда	Община Кирково	0	120		Община Кирково	Нова –за 2011г.
13-8	Обществена трапезария	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др.	Община Кирково		60	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	С. Кирково	Нова –за 2011г.
14	Личен асистент услуга в общността по ОП	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко	Община Кирково			Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието	Във всички населени места от общината	за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кирково Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами				си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва		
15	Социален асистент - услуга в общността по програми	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, или в тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Кирково			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички населени места от общината	за разширяване
16	Домашен помощник – услуга в общността по програми	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневи си бит	Община Кирково	0	80	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Община Кирково	Нова за 2011г.

Приложение 3.4. Планирани услуги в община Крумовград

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Крумовград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
Направление 1: Услуги за превенция								
1	Център за обществена	Деца и семейства в риск/Деца в риск /или отпадане от	Община Крумовград	20	40	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на	Гр. Крумовград	налична

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Крумовград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	подкрепа (ЦОП) – <i>държавно делегирана дейност (ДДД)</i>	училище Деца от непълни семейства, деца настанени в семейства на близки и роднини и деца в риск от изоставяне и деца оставени без родителски грижи Деца с противообществени прояви; Деца, жертви на насилие, злоупотреба и експлоатация; Деца от община Крумовград, настанени в институции; Деца от социално слаби и многодетни семейства; Деца с емоционални и поведенчески проблеми; Деца с увреждания				детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството. Повишаване на родителската отговорност и капацитет при отглеждането и възпитаването на децата и запазване на добрите взаимоотношения между родителите и техните деца през различните етапи на детското развитие и при вземането на трудни житейски решения; Превенция на девиантното поведение и травматичните последици за деца в риск и повишаване на техните способности да управляват свободното си време; Програми за сексуално и репродуктивно здраве.		
2	Център за настаняване от семеен тип 1 – <i>държавно делегирана дейност</i>	Деца от 6 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семействена близки и роднини или приемно семейство.	Област Кърджали	15	15	Социална услуга – резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителски грижи, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, семейство на близки и роднини или приемно семейство.	Гр. Крумовград	налична
3	Център за настаняване от семеен тип 2 – <i>държавно делегирана дейност</i>	Деца от 6 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семействена близки и роднини или	Област Кърджали	15	15	Социална услуга – резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителски грижи, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за	Гр. Крумовград	налична

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Крумовград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		приемно семейство.				връщане в биологичното семейство, семейство на близки и роднини или приемно семейство.		
	Образователни програми и иници- иативи на общини, НПО, училища, МОМН)	Ученици от ромски произход (от Гр. Кърджали, кв. Нов път) транспортирани да се обучават в училищата от други общини	Училища в Бело- градчик, Арчар, Орешец, Бойни- ца, Макреш, Ново село и др.			Разработване на механизъм или процедура за координация на областно ниво между РДСП, РИО и общините; Мобилни групи за проверка на училищната посещаемост		През 2011 г. – разра- ботване на образо- вателни програми за приобщаване на деца и родители към училище
	Личен асистент Социален аси- стент - услуги по нац. програма	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си				Грижи в семейна среда на деца; пре- доставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Всички населени места в общината	Налична, за разширяване
Направление 2: Деинституционализация на грижите за деца								
	Център за настаняване от семеен тип 1– държавно делигирана дейност	Деца от 6 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семейство тна близки и роднини или приемно семейство.	Област Кърджали	15	15	Социална услуга – резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителски грижи, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, семейство на близки и роднини или приемно семейство.	Гр. Крумовград	налична
	Център за настаняване от семеен тип 2 – държавно делигирана дейност	Деца от 6 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семейство тна близки и роднини или приемно семейство.	Област Кърджали	15	15	Социална услуга – резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителски грижи, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, семейство на близки и роднини или приемно семейство.	Гр. Крумовград	налична
	Личен асистент Социален аси- стент - услуги по	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си				Грижи в семейна среда на деца; пре- доставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства	Всички населени места в общината	Налична, за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Крумовград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	<i>нац. програма</i>					с дете с трайно увреждане.		
Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи								
	Домашен социален патронаж – общинска дейности	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда	Община Крумовград	120	120	През 2010 се изпълняват дейности за доставка на храна. Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Крумовград	Налична
	Обществена трапезария – финансирана чрез ФСП през зимния сезон	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др. Нужда в 80% от населените места в областта	Община Крумовград	54	70	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	Гр. Крумовград	Налична от 01.10.2010г.
	Личен асистент услуга в общността по Оперативна програма „РЧР” или национална програма	Деца и лица с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Крумовград	69	120	Осигуряване на грижи в семейна среда на хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, както и предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане. Предотвратяване на преждевременната институционализация	Община Крумовград	Налична за разширяване
	Социален асистент – услуга в общността по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневието си бит	Община Крумовград	0	80	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Община Крумовград	Нова за 2011г.
	Домашен помощник –	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни	Община Крумовград	0	80	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради	Община Крумовград	Нова за 2011г.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Крумовград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	<i>услуга в общността по национална програма</i>	увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневния си бит				различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.		
Направление 4: Грижи за старите хора								
	Дом за стари хора <i>Държавно делегирана дейност</i>	Възрастни хора, навършили пенсионна възраст, включително от тях, лица с увреждания	Област Кърджали	50	50	Осигуряване на качествена грижа на потребителите на услугата, дейности включващи задоволяване на ежедневните, здравни, рехабилитационни потребности, и др.	Област Кърджали	Налична
	Домашен социален патронаж – <i>общинска дейности</i>	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда	Община Крумовград	120	120	През 2010 се изпълняват дейности за доставка на храна. Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Крумовград	Налична
	Обществена трапезария – финансирана чрез ФСП през зимния сезон	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др. Нужда в 80% от населените места в областта	Община Крумовград	54	70	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	Гр. Крумовград	Налична от 01.10.2010г.
	Личен асистент <i>услуга в общността по Оперативна програма „РЧР” или национална програма</i>	Деца и лица с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Крумовград	69	120	Осигуряване на грижи в семейна среда на хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, както и предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане. Предотвратяване на преждевременната институционализация	Община Крумовград	Налична за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Крумовград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	Социален асистент – услуга в общност-та по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневния си бит	Община Крумовград	0	80	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Община Крумовград	Нова за 2011г.
	Домашен помощник – услуга в общност-та по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневния си бит	Община Крумовград	0	80	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Община Крумовград	Нова за 2011г.

Приложение 3.5. Планирани услуги в община Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кърджали Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
Направление 1: Услуги за превенция								
1	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – държавно делегирана дейност (ДДД)	Деца и семейства в риск/Деца в риск /или отпадане от училище Деца от непълни семейства, деца настанени в семейства на близки и роднини и деца в риск от изоставяне и деца оставени без родителски	Община Кърджали		50	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството. Повишаване на родителската отговорност и капацитет при	Кърджали	Нова –до 2015

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кърджали Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		грижи Деца с противообществени прояви и семейства им; Деца, жертви на насилие, злоупотреба и експлоатация; Деца от община Кърджали, настанени в институции; Деца и родители от социално слаби и многодетни семейства; Деца и семейства с емоционални и поведенчески проблеми; Деца с увреждания и техните семейства. Кандидати за приемни родители и кандидат- осиновители				отглеждането и възпитаването на децата и запазване на добрите взаимоотношения между родителите и техните деца през различните етапи на детското развитие и при вземането на трудни житейски решения; Превенция на девиантното поведение и травматичните последици за деца в риск и повишаване на техните способности да управляват свободното си време; Програми за сексуално и репродуктивно здраве. Провеждане на информационни кампании по „Приемна грижа”, проучване и обучение на кандидат – приемни семейства. Консултиране на приемни и осиновителни семейства		
2	Кризисен център – държавно делегирана дейност	Деца, жертви на насилие или в риск от насилие, деца жертва на трафик	Област Кърджали	0	15	Създаване на условия на областно ниво за осъществяване на институционална закрила и защита на децата, пострадали от различни форми на насилие в семейството или в извън семейна среда	Област Кърджали	Нова –до 2015.
3	Дневен център за деца с увреждания - ДЦДУ (ДДД)	Деца и младежи с увреждания	община Кърджали	30	50	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, медицински грижи	Кърджали	Налична, планиран капацитет за 2011 г. – 30 места
	Дневен център за деца с увреждания - ДЦДМУ (ДДД)	Деца и младежи с увреждания	Област Кърджали		50	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, медицински грижи	Кърджали	Нова, планиран капацитет за 2011 г.
12	Масови детски	Деца с увреждания в семейна	Всички общини			Програми за интегриране на деца с	Във всички	През 2011 разрабо-

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кърджали Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	градини и училища	среда	в областта			увреждания в масови дет. градини и в масови училища	общини	тен план за действие във всяка община
13	Образователни програми и инициативи на общини, НПО, училища, МОМН)					Разработване на механизъм или процедура за координация на областно ниво между РДСП, РИО и общините; Мобилни групи за проверка на училищната посещаемост		През 2011 г. – разработване на образователни програми за приобщаване на деца и родители към училище
17	Младежки здравен център (здравно-социална услуга)	Младежи Деца и ученици,	Кърджали			Превенция – консултиране и познания за зависимости, ХИВ / СПИН; Изследвания, посредничество за насочване към лечение	Град Кърджали	Нова за планиране към Регионалния център за зависимости
	Личен асистент - услуги по нац. програма	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	От всички населени места в областта			Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Във всички общини	Налична, за разширяване
Направление 2: Деинституционализация на грижите за деца								
20	ДМСГД Медико-социална услуга	Изоставени новородени деца, деца с увреждания и тежки заболявания (0-7 г.) (2009: капацитет 100, заетост – 81)	Всички общини от областта			Трансформиране; постепенно намаляване на капацитета с 85% (поне с 20% за първата година) и постепенно закриване чрез договаряне с МЗ	Кърджали	Налична, за трансформиране - съвместно с МЗ
21	ЦНСТ– за здрави деца от 0-3г. , които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали / разкрит към ДМСГД по проект ОП „РЧР” /	Деца от 0 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семейство на близки и роднини или приемно семейство, които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали	Област Кърджали	15	15	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца от 0 до 3 год. в среда, близка до семейната.	Кърджали	Налична, разкриване като регистрирана от държавата дейност
22	ЦНСТ– за деца	Деца от 0 до 18г. годишна	Област		15	Предоставяне на подслон и ежеднев-	Кърджали	Нова до 2015

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кърджали Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	с лека степен на увреждане от 7 до 18г. които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали /ddd/	възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семейство на близки и роднини или приемно семейство, които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали	Кърджали			ни грижи за деца с уврежда-ния в среда, близка до семейната		
31	ЦНСТ– за деца с тежка степен на увреждане, за който предоставя ежедневна специализирана медицинска грижа	Деца от 0 до 18г. годишна възраст, за които са изчерпани възможностите за оставане и връщане в семейна среда, в семейство на близки и роднини или приемно семейство, които се отглеждат в ДМСГД - Кърджали	Област Кърджали		15	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца с тежки уврежда-ния, които не могат да се обслужват сами в среда, близка до семейната	Кърджали	Нова до 2015г.
32	ЦСРИ - /ddd/	Деца от трите Центъра за настаняване от семеен тип	Област Кърджали		30	Медицинска рехабилитация, социална рехабилитация, консултиране, програми за социални умения за самостоятелен живот, посредничества с институции	Гр.Кърджали	Нова- до 2015г. при закриване на ДМСГД
	Личен асистент - услуги по нац. програма	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	От всички населени места в областта			Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Във всички общини	Налична, за разширяване
Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи								
	Дневен център за възрастни с увреждания	Лица с увреждания , включително реинтегрерини в общността от специализирани институции	Област Кърджали	0	30	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Гр.Кърджали	нова до 2015
	Център за социална рехабилитация	Лица с психични проблеми	Община Кърджали	0	50	Гарантиране на равноправното положение на хората с увреждания, преодоляванена социалната изолация	Гр. Кърджали	Нова -2013 год.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кърджали Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	и интеграция за лица с психични проблеми <i>/ ddd /</i>					чрез различни мероприятия целящи социалното включване на лицата с увреждания в общността, придобиване на нови знания и умения и навици за по-добро справяне с ежедневните нужди, оказване на подкрепа на лицата с увреждания и техните семейства, осигуряване на качествена грижа за всеки потребител на услугата.		
	ДЦПСР „Орфей” към Психиатрична болница – Кърджали <i>/ с финансовата помощ на фармацевтични фирми /</i>	Лица с психични проблеми	Област Кърджали			Осъществява рехабилитационни програми за лица с психични проблеми / на доброволни начала работят психиатри, психолози, социален работник, медицинска сестра и трудотерапевт/	Гр.Кърджали
	Защитено жилище за лица с психични заболявания	Пълнолетни лица с психични заболявания, реинтегрирани в общността от СИ и застрашени от настаняване в СИ	Област Кърджали	0	10	Осигуряване на включваща приемаща и стимулираща развитието среда , специализирано оборудване и обзавеждане в зависимост от конкретните потребности на лицата, оказване на подкрепана лицата и техните семейства, оценка на нуждитена лицата, изготвяне и изпълнение на програма за грижи, планирана интервенции според установените проблеми	Гр. Кърджали	Нова -2013 год.
	Защитено жилище за лица с умствена изостаналост <i>(ДДД)</i>	Пълнолетни лица с умствена изостаналост, реинтегрирани от СИ	Община Кърджали	0	10	Осигуряване на резидентна грижа за хора с умствена изостаналост, изведени от СИ Придобиване на навици за поддържане на лична хигиена и хигиена на обитаваното		Нова за планиране

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кърджали Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
						жилище, обучение за ползване на различни електроуреди, придобиване на допълнителни битови умения		
	Дом за временно настаняване (ДДД)	Краткосрочна услуга за лица в риск	Област Кърджали	10	10	Подслон, храна; Активно посредничество за намиране на работа,	Община Кърджали	Нова
	Домашен социален патронаж / общинска дейност/	Стари хора - лица над 65-годишна възраст и лица с увреждания със 71 и над 71 на сто ТНР, които са затруднени самостоятелно или с помощта на близки да организират своя бит. С предимство при приемане в патронажа се ползват лица над 75-годишна възраст, самотните и лицата с доходи до размера на социалната пенсия.	Община Кърджали	145	145	Доставяне на храна; Наблюдение на здравното състояние и съдействие за получаване на медицинска помощ; Поддържане на хигиената в дома; Снабдяване с отоплителни материали; Дребни ремонти на жилището и битовата техника; Постелъчен инвентар, облекло и обувки по действащите нормативи за пансионите за стари хора за лицата, които нямат собствени средства; Развлечения и занимания; Покупка на хранителни продукти и други стоки от първа необходимост със средства на обслужваните; Административни, финансови и правни услуги.	Гр. Кърджали	Налична, за разширяване на дейностите, капацитета и териториалния обхват към селата от общината / допълнително финансиране по програми /
	Обществена трапезария	Лица и семейства на месечно подпомагане по реда и условията на чл. 9 от ППЗСП, лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях, самотно живеещи лица и семейства с минимални пенсии, скитащи и бездомни деца и лица.	Община Кърджали	108	108	Подобряване на качеството на живот и осигуряване на помощ и подкрепа на лица на лица и семейства от целевата група.	Гр. Кърджали	Налична

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кърджали Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	Личен асистент <i>по НП „АХУ“ и ОП „РЧР“</i>	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Кърджали			Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва	Във всички населени места от общината	за разширяване
	Социален асистент <i>По НП и ОП „РЧР“</i>	Лица с увреждания, които изпитват затруднения при самостоятелното организиране на социалния си живот. Самотни възрастни хора със затруднено самообслужване и здравословни проблеми. Лица изведени от специализирани институции.	Община Кърджали	0	30	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички населени места от общината	за разширяване
	Домашен помощник <i>По НП и ОП „РЧР“</i>	Лица с различни видове увреждания, чиито ограничения от здравословен характер ги поставят в изолация/или невъзможност сами да организират дейности от ежедневието си. Самотно живеещи възрастни хора, които поради различни причини от здравословен характер не са в състояние сами да организират бита си.	Община Кърджали	0	50	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Във всички населени места от общината	за разширяване
0	Програми за професионално обучение	Младежи, напуснали СИ Лица от семейства в риск, Трайно безработни, лица в пробация, лица със зависимости или проблемно поведение	Всички общини в областта			Включване в квалификационни курсове; посредничество за осигуряване на заетост Подкрепа за реинтеграция, преодоляване на бедност и социално изключване	ДБТ Кърджали	Разширяване на наличните мерки и политиките на АЗ

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кърджали Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	Здравни медиатори <i>Общинска дейност, подкрепяна от МЗ</i>							
Направление 4: Грижи за старите хора								
	Дневен център за стари хора (ДДД)	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Община Кърджали	0	20	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации	Гр. Кърджали	Нов за планиране
	Дом за стари хора (ДДД)	Стари хора / в пенсионна възраст /	Област Кърджали	30	30	Почистване на спалните помещеня, осигуряване на храна, подпомагане при извършване на личния тоалет, пране на дрехи, здравно наблюдение и здравни грижи, съдействие за достъп до административни услуги, фризьорски услуги, аниматорски дейности, оценка на възможностите за реинтегриране на настанените лицахранене-сервиране, ползване на прибори, салфетки, приготвяне на храна, пазаруване, трудотерапия, спортуване, културни занимания.	Гр. Кърджали	налична
	Домашен социален патронаж / общинска дейност/	Стари хора - лица над 65-годишна възраст и лица с увреждания със 71 и над 71 на сто ТНР, които са затруднени самостоятелно или с помощта на близки да организират своя бит. С предимство при приемане в патронажа се ползват лица над 75-годишна възраст, самотните и лицата с доходи	Община Кърджали	145	145	Доставяне на храна;Наблюдение на здравето състояние и съдействие за получаване на медицинска помощ; Поддържане на хигиената в дома; Снабдяване с отоплителни материали;Дребни ремонти на жилището и битовата техника; Постелъчен инвентар, облекло и обувки по действащите нормативи за пансионите за стари хора за лицата, които нямат собствени средства;	Гр. Кърджали	Налична, за разширяване на дейностите, капацитета и териториалния обхват към селата от общината / допълнително финансиране по програми /

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кърджали Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		до размера на социалната пенсия.				Развлечения и занимания; Покупка на хранителни продукти и други стоки от първа необходимост със средства на обслужваните; Административни, финансови и правни услуги.		
	Обществена трапезария	Лица и семейства на месечно подпомагане по реда и условията на чл. 9 от ППЗСП, лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях, самотно живеещи лица и семейства с минимални пенсии, скитащи и бездомни деца и лица.	Община Кърджали	108	108	Подобряване на качеството на живот и осигуряване на помощ и подкрепа на лица на лица и семейства от целевата група.	Гр. Кърджали	Налична
	Личен асистент по НП „АХУ“ и ОП „РЧР“	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Кърджали			Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва	Във всички населени места от общината	за разширяване
	Социален асистент По НП и ОП „РЧР“	Лица с увреждания, които изпитват затруднения при самостоятелното организиране на социалния си живот. Самотни възрастни хора със затруднено самообслужване и здравословни проблеми. Лица изведени от специализирани институции.	Община Кърджали	0	30	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички населени места от общината	за разширяване
	Домашен	Лица с различни видове	Община	0	50	Осигуряване на грижи в семейна среда	Във всички	за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Кърджали Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	помощник <i>По НП и ОП</i> <i>„РЧР”</i>	увреждания, чиито ограничения от здравословен характер ги поставят в изолация/или невъзможност сами да организират дейности от ежедневието си. Самотно живеещи възрастни хора, които поради различни причини от здравословен характер не са в състояние сами да организират бита си.	Кърджали			на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	населени места от общината	
	Клуб на пенсионера - общинска дейност	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни проблеми и се обслужват сами	Кърджали			Осигуряване на лични и социални контакти Информирание и консултиране –социално, здравно, правно	Кърджали	Налични 2 клуба, разширяване дейностите
	Хоспис „Добролюбие” медико-социална услуга	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Област Кърджали	?	?	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи. Да се потърси начин на финансиране ...	грКърджали	Налична,
	Хоспис „Червен кръст” медико-социална услуга	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Област Кърджали	?	?	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи. Да се потърси начин на финансиране ...	грКърджали	Налична,

Приложение 3.6. Планирани услуги в община Момчилград

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Момчилград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
Направление 1: Услуги за превенция								
1	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – <i>държавно делегирана дейност (ДДД)</i>	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище Деца от непълни семейства, деца настанени в семейства на близки и роднини и деца в риск от изоставяне и деца оставени без родителски грижи Деца с противообществени прояви; Деца с риск от отпадане от училище, отпаднали от училище и необхванати от учебния процес; Деца, жертви на насилие, злоупотреба и експлоатация; Деца от община Момчилград, настанени в институции; Деца от социално слаби и многодетни семейства; Деца с емоционални и поведенчески проблеми; Деца с увреждания при които е прекратена услугата ДЦДУ; Деца, чиито родители са със здравословни проблеми и при тях съществува опасност от увреждания в развитието	Община Момчилград	40	40	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за върщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството. Повишаване на родителската отговорност и капацитет при отглеждането и възпитаването на децата и запазване на добрите взаимоотношения между родителите и техните деца през различните етапи на детското развитие и при вземането на трудни житейски решения; Превенция на девиантното поведение и травматичните последици за деца в риск и повишаване на техните способности да управляват свободното си време; Програми за сексуално и репродуктивно здраве.	Момчилград	Нова – 2011/2012
2	Дневен център	Деца с увреждания от 3-18	Община	24	24	Подкрепа на семейството опри	Гр. Момчилград	Налична

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Момчилград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	за деца с увреждания – <i>държавно делигирана дейност</i>	годишна възраст, отглеждани в семейна среда	Момчилград			отглеждане на детето с увреждане или със специални нужди, превенция на изоставянето, изграждане у детето с увреждане на умения за самостоятелен живот, интегриране на децата с увреждания в масовите детски градини и училища, медицинска, социална рехабилитация, дневни и почасови услуги, консултации на родителите		
	Личен асистент и Социален асистент - <i>услуги по Оперативни и национални програми</i>	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Община Момчилград			Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Всички населени места в общината	Личен асистент - Налична за 2010г., за разширяване през 2011г.
	<i>Подпомагане на обучението на деца и ученици със специални образователни потребности – по Оперативна програма „РЧР</i>	Деца със специални образователни потребности; Учители и специалисти с педагогически функции; Родители на деца със специални образователни потребности.	Община Момчилград			Идентифициране на специалните образователни потребности на интегрираните в общообразователните училища деца; Изработване на индивидуални образователни програми и планове за развитие на децата със СОП; Създаване на центрове за работа с деца и ученици със СОП в училища и детски градини; Работа с родители на деца със СОП и на деца от общообразователните училища и детски градини, педагози, училищни настоятелства; Обучения на специалисти с педагогически функции за работа на деца със СОП	Община Момчилград	Нови мерки за 2011 година
	Масови детски градини и	Деца с увреждания в семейна среда	Всички общини в областта			Програми за интегриране на деца с увреждания в масови дет. градини и в	Във всички общини	През 2011 разработен план за действие

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Момчилград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	училища					масови училища		във всяка община
Направление 2: Деинституционализация на грижите за деца								
	Личен асистент и Социален асистент - услуги по Оперативни и национални програми	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Община Момчилград			Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Всички населени места в общината	Личен асистент - Налична за 2010г., за разширяване през 2011г.
Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи								
	Домашен социален патронаж – общинска дейности	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. Места без достъп до услуги	Община Момчилград	70	70	През 2010 се изпълняват дейности за доставка на храна. Мобилна услуга за обхващане на повече от селата в общината. Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Момчилград	Налична
	Обществена трапезария – финансирана чрез ФСП през зимния сезон	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др. Нужда в 80% от населените места в областта	Община Момчилград	0	30	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	Момчилград	Нова за 2011/2012г.
	Личен асистент услуга в общността по Оперативна програма „РЧР“ или национална програма	Деца и лица с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Момчилград			Осигуряване на грижи в семейна среда на хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, както и предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане. Предотвратяване на преждевременната институционализация	Община Момчилград	Налична за разширяване
	Социален асистент –	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни	Община Момчилград	12	12	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради	Община Момчилград	За разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Момчилград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	<i>услуга в общността по ОП "РЧР"</i>	увреждания, или в тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами				различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.		
	Домашен помощник - услуга в общността по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневния си бит	общ.Момчилград			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Във всички населени места от общината	за разширяване
	Хоспис – медико-социална услуга	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Община Момчилград		10	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи	Момчилград	Нова
Направление 4: Грижи за старите хора								
	Домашен социален патронаж – общинска дейности	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. Места без достъп до услуги	Община Момчилград	70	70	През 2010 се изпълняват дейности за доставка на храна. Мобилна услуга за обхващане на повече от селата в общината. Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр.	Община Момчилград	Налична
	Обществена трапезария – финансирана чрез ФСП през зимния сезон	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др. Нужда в 80% от населените места в областта	Община Момчилград	0	30	Осигуряване на топла и питателна храна през зимата	Момчилград	Нова за 2011/2012г.
	Личен асистент услуга в общност-	Деца и лица с трайни увреждания, с тежки	Община Момчилград			Осигуряване на грижи в семейна среда на хора, нуждаещи се от постоянно	Община Момчилград	Налична за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Момчилград Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	<i>та по Оперативна програма „РЧР” или национална програма</i>	здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами				обгрижване в ежедневието си, както и предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане. Предотвратяване на преждевремен-ната институционализация		
	Социален асистент – услуга в общността по ОП”РЧР”	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, или в тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Момчилград	12	12	Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Община Момчилград	За разширяване
	Домашен помощник - услуга в общността по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневието си бит	общ.Момчилград			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Във всички населени места от общината	за разширяване
	Хоспис – медико-социална услуга	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Община Момчилград		10	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи	Момчилград	Нова

Приложение 3.7. Планирани услуги в община Черноочене

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Черноочене Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
Направление 1: Услуги за превенция								
1	Личен асистент Социален аси- стент - / по нац. Програма и ОП „РЧР” /	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	От общ. Черноочене			Грижи в семейна среда на деца; пре- доставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Във всички населени места в общината	Налична, за разширяване
Направление 2: Деинституционализация на грижите за деца								
2	Личен асистент Социален аси- стент - / по нац. Програма и ОП „РЧР” /	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	общ. Черноочене			Грижи в семейна среда на деца; пре- доставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Във всички населени места в общината	Налична, за разширяване
Направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи								
3	Защитено жилище (ДДД)	Пълнолетни лица с умствена изостаналост	От областта и от страната	8	8	Осигуряване на резидентна грижа за хора с умствена изостаналост, изведени от СИ Придобиване на навици за поддържане на лична хигиена и хигиена на обитаваното жилище, обучение за ползване на различни електроуреди, придобиване на допълнителни битови умения	С.Патица, общ. Черноочене	Ново за планиране
70	Програми за професионално обучение	Младежи, напуснали СИ Лица от семейства в риск, Трайно безработни, лица в пробация, лица със зависи- мости или проблемно поведе- ние	Всички общини в областта			Включване в квалификационни курсове; посредничество за осигуряване на заетост Подкрепа за реинтеграция, преодоля- ване на бедност и социално изключване	ДБТ Кърджали	Разширяване на наличните мерки и политиките на АЗ
	Домашен социален патронаж Общинска дейност	Лица с увреждания или Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които	общ. Черноочене	160 140	Уве- личе- ние сред- но с	През 2009 се изпълняват дейности за доставка на храна. Мобилна услуга за обхващане на селата Разширяване на традиционните дейности на патронажа към	Черноочене	нова

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Черноочене Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги			40-50%	обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр., според конкретните условия, ресурси и възможности на всяка община.		
	Обществена трапезария	Лица и семейства на месечно подпомагане по реда и условията на чл. 9 от ППЗСП, лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях, самотно живеещи лица и семейства с минимални пенсии, скитащи и бездомни деца и лица.	общ.Черноочене	108	108	Подобряване на качеството на живот и осигуряване на помощ и подкрепа на лица на лица и семейства от целевата група.	Черноочене	нова
85	Личен асистент <i>услуга в общността по национална програма</i>	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	общ.Черноочене	60		Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва	Във всички населени места от общината	за разширяване
	Социален асистент - <i>услуга в общността по нац. програма</i>	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, или в тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	общ.Черноочене			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички населени места от общината	за разширяване
	Домашен помощник - <i>услуга в общността по национална програма</i>	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се	общ.Черноочене			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови	Във всички населени места от общината	за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Черноочене Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		обслужват сами и да органи- зират ежедневния си бит				потребности.		
Направление 4: Грижи за старите хора								
	Домашен социален патронаж <i>Общинска дейност</i>	Лица с увреждания или Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги	общ.Черноочене	160 140	Уве- личе- ние сред- но с 40- 50%	През 2009 се изпълняват дейности за доставка на храна. Мобилна услуга за обхващане на селата Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр., според конкретните условия, ресурси и възможности на всяка община.	Черноочене	нова
	Обществена трапезария	Лица и семейства на месечно подпомагане по реда и условията на чл. 9 от ППЗСП, лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях, самотно живеещи лица и семейства с минимални пенсии, скитащи и бездомни деца и лица.	общ.Черноочене	108	108	Подобряване на качеството на живот и осигуряване на помощ и подкрепа на лица на лица и семейства от целевата група.	Черноочене	нова
	Личен асистент <i>услуга в общността по национална програма</i>	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	общ.Черноочене	60		Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва	Във всички населени места от общината	за разширяване
	Социален асистент - <i>услуга в общността по нац. програма</i>	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, или в тежко здравословно състояние, които не могат или са много	общ.Черноочене			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от	Във всички населени места от общината	за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Кърджали

№ 1-4	Услуга, вид Превенция	Потребители		Капацитет		Община Черноочене Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		затруднени да се обслужват сами				зависимост от институционален тип грижи.		
	Домашен помощник - услуга в общност- та по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да орга- низират ежедневния си бит	общ. Черноочене			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Във всички населени места от общината	за разширяване